

Høringssvarnotat

Høring af myndigheder og organisationer m.v.

Forslaget har været i høring i perioden 4. oktober 2018 til 8. november 2018. Derudover har forslaget været offentliggjort på høringsportalen www.naalakkersuisut.gl.

Alle høringssvar er i deres helhed medsendt til det behandlende udvalg i Inatsisartut.

Indledning:

Tekniske samt sproglige fejl og mangler, som er påpeget i høringssvar, er uden yderligere bemærkninger rettet i udkastet til forslaget. Indkomne høringssvar med bemærkninger vedrørende udkastets materielle indhold er gengivet i deres helhed, og med departementets kommentarer anført i kursiv.

Forslaget har været sendt i høring til følgende:

Formandens Departement, Departementet for Natur og Miljø, Departementet for Boliger og Infrastruktur, Departementet for Finanser, Departementet for Erhverv og Energi, Departementet for Råstoffer, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender, Departementet for Uddannelse, Kultur og Kirke, Departementet for Udenrigsanliggender, Departementet for Fiskeri, Fangst og Landbrug, Departementet for Sundhed og Forskning, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, Qeqqata Kommunia, Avannaata Kommunia, Kommune Qeqertalik, Det Sociale Ankenævn, Handicaptalsmanden, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Institut for Menneskerettigheder, Kriminalforsorgen, Grønlands Politi, IMAK, SPS, NISIIP, SIK, Ligestillingsrådet i Grønland, Grønlands Idrætsforbund, MIO/Børnetalsmanden, Foreningen Grønlandske Børn, Sorlak, MIBB, Inooqat, ISI, Kræftens bekæmpelse, KNIPK, Landsforeningen Autisme – kreds Grønland, Angajoqqaatigiit, KTK, Sugisaq, Nunatsinni Perorsaasut Kattuffiat, Atofillit Kattuffiat.

Følgende har indsendt høringssvar:

1. Grønlands Idrætsforbund:

Grønlands Idrætsforbund bakker op om Høring af ”Forslag til Inatsisartutlov nr. x af xx. xxx 2020 om støtte til personer med handicap”.

Grønlands Idrætsforbund vil dog gerne påpege, at der ses en stor vigtighed i, at der forbedres markante områder inden for sundheden for personer med handicap. Her tænkes der større tilførsel af økonomisk støtte til personer med handicap.

Grønlands Idrætsforbunds strategi lyder således, at idræt er for alle – heriblandt menes også personer med handicap. Der bør gøres en større indsats for sundhedstiltag hos personer med handicap, da dette også vil kunne hæve folkesundheden i større grad. Der bør være en større

socialisering og inklusion med resten af befolkningen, som kan medføre en følelse af at være en del af et større fællesskab.

Dette ønskes, da det skal ses i lyset af FN's konvention om lige forhold for personer med handicap og personer uden handicap.

Grønlands Idrætsforbund vil påpege følgende;

At der skal være et sekretariat tilknyttet Grønlands Idrætsforbund. Heri tænkes et sekretariat placeret i eksisterende sekretariat for idrætten, bestående af 1 fuldtidsansat, der KUN varetager idræt for personer med handicap. Dette sekretariat skal bl.a. udføre følgende opgaver;

- Alle personer med handicap skal tilbydes træningstilbud samt trænere med de rette kompetencer inden for området.
- Rådgivning og vejledning om, at eksisterende og kommende idrætsfaciliteter gøres 100 % tilgængelige for personer med handicap.
- Forbedre mulighederne for personer med handicap for at deltage i nationale og internationale idrætsstævner.
- Rekruttering af børn og unge ind i idrætten gennem et samarbejde med skoler, forældre og specialforbund.
- Kampagner, der viser, hvilke glæder og værdier idrætten skaber og indeholder, for at forebygge samt undgå en berøringsangst med personer med handicap i samfundet.
- Styrke eksisterende idrætsgrene til at kunne inkludere personer med handicap ind i idrætten.
- Udarbejde tal til statistisk brug ift. medlemskab.

Grønlands Idrætsforbund afsætter allerede i dag midler til handicapidrætten, men har ikke ressourcer til at kunne forfølge området 100 %.

Der er kendskab til, at der på Færøerne budgetteres med godt kr. 2 millioner årligt, hvor handicapidrætten i Grønland budgetteres med kr. 300.000,-

Grønlands Idrætsforbund er allerede presset økonomisk og har få muligheder for at styrke indsatsen inden for handicapområdet. Derudover har vi også andre områder at skulle styrke såsom Anti-Doping området, ældreidræt, mere fysisk aktivitet og idræt i folkeskolen osv.

Svar: Bemærkningerne er taget til efterretning, men giver ikke anledning til ændringer i forslaget.

2. K.N.I.P.K.:

Definitionen af personer med handicap er blevet ændret i henhold til FN's handicapkonvention, "**for at kunne få støtte er det ikke længere et krav om at have vidtgående handicap**".

Hvordan skal det forstås? Hvem skal afgøre, hvem der får støtte som handicappet? Eller er der en grund der ikke står i loven?

Svar: Af forslaget § 6 fremgår det, at personer, der har en varig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre, er omfattet af loven. Der stilles således ikke længere krav om, at man skal have et vidtgående handicap for at være omfattet af loven. Målgruppen er således udvidet i forhold til den gældende landstingsforordning om støtte til personer med vidtgående handicap. Af forslaget § 8 fremgår, at det er kommunalbestyrelserne, der skal sørge for, at personer med handicap modtager den nødvendige støtte.

KNIPK er dog glad for, at Naalakkersuisut har gjort det muligt i fremtiden at etablere og drive lukkede døgninstitutioner for personer med handicap der er blevet grebet eller dømt for at have overtrådt loven, så de kan blive anbragt i landet.

§ 6 KNIPK er glad for at personer med handicap nu kan få støtte uanset alder, noget som foreningen har haft som målsætning.

§ 11, stk. 5 KNIPK støtter op om tilbud om kurser vedrørende handicap og støttemuligheder til kommunerne, personer med handicap samt deres pårørende. Dette er endelig blevet taget med efter det er blevet foreslået i flere år.

§ 13, stk. 3, nr. 3 med hensyn til indhentning af straffeattest og børneattest hos personale og ledelse vil KNIPK forespørge, om dokumentering af, at man ikke er forbruger af rusmidler, kan indarbejdes? Ved tvivl?

Svar: Ikke indarbejdet, da forslaget vil indebære, at der vil skulle foretages rusmiddelstest ved ansættelser. Om der kan ske ansættelse af en person må være op til botilbuddets ledelse. Her vil det være en naturlig del af overvejelserne ved ansættelse at vurdere, om en person har misbrugsproblemer. Der vil blive fastsat yderligere regler om ledelseskompetencer i en kommende bekendtgørelse om botilbud i henhold til forslaget.

Kap. 16 KNIPK støtter op om etablering af Handicapråd, udformning af handicappolitik samt kommunalbestyrelsens fastsættelse af kvalitetsstandarder.

Det var formålet, at KNIPK videreførte ønsker fra borgermøderne fra rejsen i 2016 til de rette instanser.

Det foreslås til Inatsisartut, at kommunalbestyrelserne etablerer råd i alle byer. Grunden til forslaget er kommunernes nuværende organisering, hvor der er en repræsentant i alle byer, og møderne bliver kun holdt telefonisk, og afgørelserne bliver ikke meldt ud. Foreningens medlemmer synes ikke om den ordning.

KNIPK støtter dog op om, at der i lovforslaget bliver foreslået, at kommunen vil varetage sekretariatsfunktionen.

Formålet med tiltaget er netop, at før kommunalbestyrelsen foretager ændringer i handicapområdet, skal handicaprådet høres, og på den anden side skal kommunalbestyrelsens sekretariat tage imod rådets forslag.

Svar: Ikke indarbejdet.

Henset til, at flere af høringsparterne påpeger vanskelighed ved at finde repræsentanter til kommunernes handicapråd, som pålagt ved dette forslag, findes det ikke forsvarligt at pålægge kommunalbestyrelserne at oprette et handicapråd for hver by.

§ 24 KNIPK støtter op om, at der i lovforslaget er indarbejdet, at en handicappet person bliver beskyttet i eget hjem.

Da der er mange hindringer, når man henvender sig på nuværende tidspunkt, og man får mundtligt afslag, når man henvender sig, selvom man burde få skriftligt afslag og vejledning om klageadgang.

3. SIK:

SIK takker for muligheden for at afgive høringssvar til det fremsendte forslag til inatsisartutlov om støtte til personer med handicap.

SIK har bemærket, at man i lovforslaget er gået væk fra kravet om, at man skal have et væsentligt vidtgående handicap for at være berettiget til støtte. Dette er positivt, men giver naturligvis også en række udfordringer, hvis flere personer skal hjælpes.

Det er SIK's vurdering, at forslaget indeholder mange gode intentioner og tiltag, som vil styrke de handicappedes forhold her i landet. Spørgsmålet er imidlertid, om de mange gode intentioner og forslag kan effektueres i den virkelige verden. Her tænkes bl.a. på, om myndighederne vil kunne leve op til de nye krav, der stilles til dem, såfremt lovforslaget vedtages i Inatsisartut.

SIK finder som ovennævnt, at lovforslaget indeholder mange gode intentioner og forslag, som er tiltænkt at styrke sagsbehandlingen og retssikkerheden for alle personer med et handicap. Dette gælder bl.a. bestemmelserne om udarbejdelse af udredninger og handleplaner, samt at Naalakkersuisut pålægges at drive et landsdækkende handicapcenter, som bl.a. er tiltænkt at kunne bistå kommunerne i komplicerede sager. Sidstnævnte er positivt, da kommunerne ikke kan forventes at have den fornødne faglige kapacitet i mere komplicerede sager.

Forslaget indeholder også forslag om, at kommunerne skal oprette en bisidderordning med henblik på, at en person med handicap skal tilbydes støtte fra en bisidder. Ideen er umiddelbar god, da en sådan bisidder vil kunne støtte den enkelte handicappede under en kommunes behandling af en sag. Spørgsmålet er imidlertid, om kommunerne i alle tilfælde, hvor der anmodes om en bisidder, vil kunne stille en bisidder til rådighed, som har de rette forudsætninger for at kunne varetage funktionen som bisidder? Af forslaget kan det i øvrigt

ses, at både bisidderen og det landsdækkende handicapcenter er tiltænkt at kunne rådgive og bistå i forbindelse med klage til Det Sociale Ankenævn, og spørgsmålet er om dette er hensigtsmæssigt?

SIK har endvidere bemærket forslagens § 32 om almindelig underretningspligt og § 33 om skærpet underretningspligt. Af § 32 fremgår det, at enhver borger har pligt til at underrette kommunen, hvis borgeren får kendskab til, at en person med handicap lever under forhold, der bringer dennes trivsel, sundhed eller udvikling i fare. En sådan bestemmelse ser jo godt ud på papir, men spørgsmålet er igen om en sådan bestemmelse i praksis vil have nogen effekt, ud over at være en hensigtserklæring over for befolkningen, som evt. vil kunne give nogle brugbare underretninger til kommunen i visse tilfælde. At det alene er en hensigtserklæring ses også af, at tilsidesættelse af underretningspligten ikke er sanktioneret i lovforslaget. Samme forhold ses at gælde omkring forslagens § 33 om skærpet underretningspligt.

SIK har ligeledes bemærket, at lovforslaget er meget ambitiøst hvad angår tilsyn med, at de handicappedes behov opfyldes. Der er således bestemmelser om kommunernes personrettede tilsyn med personer, der opholder sig på et botilbud, og driftsorienteret tilsyn med de bokollektiver og beskyttede boenheder, som er oprettet og drevet af kommunerne, og så er der ligeledes bestemmelser om, at Naalakkersuisut skal have en central tilsynsenhed. Igen her kan man være bekymret for, om disse enheder rent faktisk har/får de fornødne ressourcer til reelt at opfylde denne tilsynsforpligtigelse.

Der er ligeledes bestemmelser om, at kommunerne skal nedsætte et handicapråd, og at kommunerne skal udforme en sammenhængende handicappolitik. Igen her er der tale om gode intentioner, som forhåbentligt styrker de handicappedes forhold.

Hvad angår sanktionsbestemmelserne i lovforslaget bemærker SIK, at Naalakkersuisut har hjemmel til at pålægge kommunerne tvangsbøder, såfremt der påvises grov eller gentagen forsømmelse eller skødesløshed i overholdelsen af kommunernes myndighedsforpligtelser i henhold til lovens bestemmelser. En sådan bestemmelse ses at være nødvendigt at have i loven, også for at tydeliggøre over for myndighederne, at lovens bestemmelser skal overholdes.

Af forslagens § 70 fremgår det, at kommunalbestyrelsernes afgørelser efter loven kan påklages til Det Sociale Ankenævn. SIK skal ikke undlade i den forbindelse at fremsætte et håb om, at sagsbehandlingstiden for klagesager ved Det Sociale Ankenævn i fremtiden bliver væsentlig hurtigere, end tilfældet er i dag.

SIK har bemærket, at lovforslagets først foreslås at træde i kraft den 1. januar 2020. Af bemærkningerne til loven er der begrundelser herfor, og disse begrundelser ses at være fornuftige. For det nytter ikke noget at sætte en sådan lov i søen, før der er en rimelig formodning om, at dem, der skal arbejde med loven i kommunerne og i Selvstyret, er klar

til dette. SIK håber således, at de mange gode intentioner og forslag i lovforslaget kan føres ud i livet til gavn for de handicappede.

SIK har ikke yderligere bemærkninger til lovforslaget.

Svar: Bemærkningerne er taget til efterretning, men vil ikke medføre nogen ændringer i forslaget som fremsendt. Bemærkningerne vil dog indgå i den kommende implementering af Inatsisartutloven, herunder udarbejdelse af vejledninger mv.

4. Landsforeningen INOOQAT:

”Forslag til Inatsisartutlov nr. x af xx. xxx 2020 om støtte til personer med handicap”

§ 1:

Inooqat anbefaler, at der til formålsparagraffen tilføjes, at der også skal tilbydes rådgivning og støtte til de handicappedes forældre, søskende, andre nære pårørende og værger. Det er vigtigt, at der - ud over rådgivningen og den moralske støtte - blandt andet gives psykologiske og i visse tilfælde, psykiatriske støtteforanstaltninger. Inooqat skal i den anledning gøre opmærksom på, at det med at få et handicappet barn, handicappet søskende, handicappet pårørende og det at være værge for en sådanne person altid afstedkommer mange forskellige følelsesmæssige påvirkninger, herunder angst, bekymringer, afmagt, skyldfølelse og mange andre negative følelser. Dette fører ofte til alvorlige følger (herunder udbrændthed, psykologiske og i flere tilfælde psykiatriske lidelser til følge), hvilket i sidste ende går ud over den handicappede selv. Da denne persongruppe altid vil være altafgørende omkring den grundlæggende pleje og udvikling af det handicappede barn er det vigtigt at vedligeholde deres evne til at kunne magte håndteringen af det handicappede barn, hvorfor det er vigtigt, at der i samtlige tilfælde (uden undtagelser) tilbydes disse former for hjælp. Inooqat vil da også henvise til undersøgelser, der viser, at forældre til handicappede børn i væsentlig højere grad end forældre med børn, der ikke er handicappede, skilles eller ophører samlivet med hinanden. Inooqat er opmærksom på, at der er mulighed for at modtage sådanne hjælp ud fra andre lovgivninger. Vi skal dog gøre opmærksom på, at dette ikke fører til obligatorisk tilbud til forældre, søskende, forældremyndighedsindehavere, nære pårørende og værger, men at det først tilbydes, når man selv kæmper sig til dette, enten hos sundhedsmyndighederne eller kommunerne. Inooqat ønsker dette skærpet, således, at denne form for støtteforanstaltninger tilbydes obligatorisk med mulighed for fravalg, og ikke at man skal kæmpe sig til at kunne modtage tilbuddet.

Svar:

Formålet med Inatsisartutlovens kapitel 1 er at fastslå lovens formål og de hensigter, som lovens bestemmelser skal fortolkes i lyset af. Kapitlet fastslår handicapkonventionens princip om, at personen med handicap fuldt ud kan nyde alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, således at disse kan være så selvhjulpne som muligt. Fokus i forslaget til Inatsisartutloven er dermed personen med handicap.

Inatsisartutloven åbner i en række specifikke bestemmelser mulighed for, at pårørende kan modtage hjælp og støtte efter loven. Herunder blandt andet rådgivning efter § 11, stk. 1, nr.1, og § 37, stk. 1. Herudover pålægger forslaget Naalakkersuisut at fastsætte nærmere regler for kurser og undervisning, hvilket ligeledes vil omfatte de pårørende. For at klargøre denne hensigt i Inatsisartutloven er der i forslaget § 45, stk. 1, nr. 9, indsat "kurser og undervisning herunder til pårørende".

Inooqat ønsker, at dette også skal afspejles i resten af loven, herunder i § 7, stk. 2, hvor Inooqat anbefaler, at ordlyden skærpes fra "eventuelt for barnets familie eller barnets omsorgsgivere" til "skal, samt over for barnets forældre, søskende, forældremyndighedsindehavere, nære pårørende og værger, når personen er over 18 år og umyndiggjort", samt i § 8 og afsnit herom i kapitel 8.

Svar: se ovenfor.

§ 3, stk. 3:

Forældremyndighedsindehavere og eventuelle værger skal indarbejdes i bestemmelsen.

Svar: se ovenfor.

§ 9, Døgntilbud:

Inooqat mener, at institutionsområdet på handicapområdet i Grønland trænger til en gennemgribende reformering, således, at de handicappede i Grønland og disses forældremyndighedsindehavere og værger ikke længere "tvinges" til at træffe beslutningen om, at de handicappede flyttes væk fra deres hjemby og hele deres sociale grundlag for at kunne blive anbragt i en døgninstitution enten i en anden grønlandsk by eller uden for Grønland. Flytning af personen med handicap væk fra dennes familie og hele sociale grundlag afstedkommer alvorlige følelsesmæssige konsekvenser og afsavn. Reformeringen bør blandt andet indeholde opgør i forhold til kassetænkningen, hvor personer med handicap bliver sat i bås og placeres i båse i de forskellige byer, eller placeres uden for Grønland. Inooqat er imod den nuværende ordning, hvor man placerer (efter det nuværende system) bestemte typer og former for handicappede i et bestemt døgntilbud i den ene by, andre typer og former for handicappede i et andet bestemt døgntilbud i en anden by, samt 3. typer og former i en 3. by o.s.v., samt at dem, der ikke passer til disse typer og former flyves ud af Grønland. Inooqat opfordrer derimod til, at menneskesynet bør ændres til, at der er tale om individuelle personer med forskellige behov. Ingen af de handicappede er ens, eller har helt nøjagtig samme behov. Der er forskellige former for handicaps, forskellig sammensætning af funktionsnedsættelser og graden heraf. Erkendelsen af individualiteten vil også betyde, at håndteringen af den handicappede skal være på baggrund af dennes individuelle behov og kan gennemføres i den handicappedes hjemby ved god tilrettelæggelse.

Svar: Bemærkningen er taget til efterretning, men giver ikke anledning til ændringer i forslaget som fremsat. Bemærkningen berører dog dilemmaet mellem støtte i nærmiljøet, hvilket på grund af befolkningstal og de geografiske udfordringer vil blive af mere generel karakter, da mange forskelligartede typer af handicap vil skulle behandles i samme døgntilbud, og specialisering, som omvendt kræver, at man samler personerne efter pleje- og behandlingsbehov, hvilket på grund af de geografiske forhold vil betyde, at det vil blive nødvendigt at anbringe personer væk fra deres hjemsted. Dilemmaet er af såvel politisk som praktisk og økonomisk karakter.

Inooqat ser i øvrigt den nuværende ordning som en tilsidesættelse af Børnestøtteloven, når den ramte er under 18 år.

Svar: Det fremgår direkte af forslagets § 7 at "børn, der er berettiget til at modtage støtte efter denne Inatsisartutlov og efter Inatsisartutlov om støtte til børn, skal modtage den nødvendige støtte efter begge Inatsisartutlove. Støtten skal være koordineret og gives med udgangspunkt i, hvad der er bedst for barnet."

Departementet ser derfor ikke, at forslaget skulle kollidere med Inatsisartutloven om støtte til børn.

§ 11, stk. 1, nr. 5:

Muligheden for [erstatning for] tabt arbejdsfortjeneste for pårørende bør indarbejdes i bestemmelsen.

Svar: Ikke indarbejdet.

Der er tale om et tilbud til de pårørende til personer med handicap, der skal hjælpe disse til at få en bedre hverdag. Der er ingen pligter knyttet til disse tilbud. De skal alene ses som et tilbud til de pårørende.

§ 12, stk. 3:

Inooqat ønsker, at denne bestemmelse fjernes fra lovforslag. Selv om Inooqat ikke tvivler på, at såfremt formålet er med henblik på at hjælpe personer med handicap, så ser Inooqat denne bestemmelse som en rettighedskrænkende bestemmelse, hvor personer med handicap, forældremyndighedsindehavere og værger fratages deres frihed til selv at kunne træffe beslutningen om, hvorvidt personfølsomme oplysninger skal videregives. Inooqat, som er en forældreforening for udviklingshæmmede personer, accepterer ikke, at kommunerne gives en magtbeføjelse, hvor de kan tilsidesætte forældremyndighedsindehaveres og værgers beslutning om, at personfølsomme oplysninger ikke må videregives, under dække af "sagens omstændigheder", "hensynet til personens retssikkerhed" og "varetagelse af personens interesser". Inooqat tvivler på, at dette udkast kan overholde kravene i f.eks.

Personadataloven, samt kan være en tilsidesættelse af grundlovens bestemmelser om den personlige frihed, kriminallovens bestemmelser om frihedsberøvelse, samt bekendtgørelsen

om værgemål m.m. Såfremt bestemmelsen alligevel påtænkes medtaget, vil Inooqat anbefale, at der forud for beslutningen skal ske en grundig juridisk vurdering af bestemmelsen.

Svar: Bestemmelsens ordlyd vurderes at være i overensstemmelse med Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltnings (sagsbehandlingsloven) § 28 om videregivelse af oplysninger, samt §§ 6-8 i anordning nr. 1238 af 14. oktober 2016 om ikrafttræden for Grønland af lov om behandling af personoplysninger (persondataloven).

Herudover indeholder Inatsisartutlov om støtte til børn § 13 en lignende bestemmelse, der giver kommunalbestyrelserne lov til at videregive oplysninger til Socialstyrelsen.

Bestemmelsen vurderes derfor ikke at være i strid med persondataloven eller grundloven.

§ 13, stk. 1:

Inooqat anbefaler, at terminologien skærpes fra, at ”Kommunalbestyrelsen kan” til ”Kommunalbestyrelsen skal” i spørgsmålet omkring oprettelse, drift og nedlæggelse af bokollektiver for personer med handicap. Baggrunden er, at Inooqat syntes, at formuleringen er svag i forhold til ansvarsområdet og tvivl om, hvorvidt kommunen er forpligtet til at oprette, drive og nedlægge bokollektiver. Inooqat har en holdning om, at der selvfølgelig skal oprettes bokollektiver, når behovet er til stede, samt at der bør gennemføres et opgør over, at kommunerne henviser til f.eks. døgntilbud i andre byer eller uden for Grønland uden rimelig fagligt belæg herfor, blot under henvisning til, at botilbuddet ikke er eksisterende i den aktuelle by.

Svar: Ikke indarbejdet.

Bestemmelsen bemyndiger kommunalbestyrelsen til at oprette og drive bokollektiver. Det fremgår dog af forslaget § 8, stk. 2, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i bokollektiver og beskyttede boenheder og af § 13, stk. 2, at Naalakkarsuisut kan pålægge en kommunalbestyrelse at oprette bokollektiver.

Der er således ikke nogen tvivl om, at kommunalbestyrelserne skal oprette det nødvendige antal pladser, samt at Naalakkarsuisut kan pålægge kommunalbestyrelsen at oprette disse, hvis det skønnes nødvendigt.

Vedrørende § 14, stk. 1, anbefaler Inooqat det samme som for § 13, stk. 1, også af samme grund.

Svar: Se besvarelse vedr. § 13, stk. 1.

Vedrørende § 18, Døgntilbud, skal vi venligst henvise til vores bemærkninger vedrørende § 9. § 21:

Brugerne (forældremyndighedsindehavere og værger) samt interesseorganisationer bør høres i udarbejdelsen af strategien for udviklingen på døgninstitutionsområdet.

Svar: Indarbejdet.

Stk. 3 er omformuleret, således at interesseorganisationer skal inddrages i udarbejdelse af strategien.

§ 23, stk. 3, 2. afsnit:

Inooqat ønsker, at denne bestemmelse fjernes fra lovforslaget. Inooqat ser også denne bestemmelse som rettighedskrænkende bestemmelse, hvor forældremyndighedsindehaveres og værgers bestemmelsesret krænktes. Inooqat anbefaler derfor, at denne bestemmelse også kommer under grundig juridisk vurdering, inden man eventuelt beslutter sig for at medtage bestemmelsen i den kommende lov.

Svar: Delvist indarbejdet.

Det vurderes ikke, at bestemmelsen krænkter forældremyndighedsindehaveres eller værgers bestemmelsesret. Bemærkningerne til stk. 3, 2. pkt., er dog uddybet, således at det klart fremgår, at der er tale om en undtagelsesbestemmelse, der kun anvendes i undtagelsestilfælde, hvor det konkret vurderes at være i personen med handicaps interesse, at samtalen gennemføres uden forældremyndighedsindehaverens eller værgens deltagelse på baggrund af dennes opførsel.

På samme måde ønskes, at bestemmelserne i § 29, stk. 3, samt 31. stk. 2, kommer under grundig juridisk vurdering, inden man eventuelt beslutter sig for at medtage bestemmelserne i denne lov, da vi ser dem om rettighedskrænkende bestemmelser.

Svar: Se bemærkninger til § 13 stk.1.

§ 28:

Inooqat ser gerne, at statusrapporterne også gives til forældremyndighedsindehavere og eventuelle værger, da disse personer varetager den handicappedes personlige interesser og har beslutningskompetencen desangående.

Svar: Ikke indarbejdet.

Statusrapporterne er ment som et redskab til kommunalbestyrelserne, således at disse løbende kan vurdere, om der skal foretages ændringer i personen med handicaps handle- og udviklingsplaner. Såfremt dette er tilfældet, vil der skulle laves en revidering af handleplanen, hvor personen med handicap samt dennes forældremyndighedsindehaver eller værge vil blive inddraget i arbejdet.

En statusrapport skal udleveres af kommunalbestyrelsen i henhold til reglerne om aktindsigt, såfremt forældremyndighedsindehaverene eller en eventuel værge ønsker en kopi af denne rapport.

§ 37:

Eventuelle værger indarbejdes også på lige fod med pårørende.

Svar: Ikke indarbejdet.

En værge, som samtidig er pårørende til personen med handicap, vil være omfattet af formuleringen af § 37, stk. 1. En værge, som er professionel værge, kan ikke anses for at være i målgruppe for § 37, stk. 1, og skal derfor ikke omfattes.

§ 41, stk. 4 (nu § 40, stk.4):

Bestemmelsen bør gælde i alle ansættelsestilfælde.

Svar: Ikke indarbejdet.

I de situationer, hvor et medlem af husstanden ansættes til at yde støtte til varetagelse af omsorg i eget hjem, vil der ikke blive afkrævet straffeattest eller børneattest, da personen bor i husstanden, uanset om der er et ansættelsesforhold.

§ 43, stk. 1 (nu § 42):

Inooqat anbefaler, at ordlyden om, at der alene ved behov for socialpædagogisk støtte kan tilbydes støttepersoner i hjemmet, ændres til, at der kan tilbydes støttepersoner i hjemmet (uden kriteriet for socialpædagogisk støtte).

Svar: Ikke indarbejdet, da der er mulighed for at få personlig hjælp og omsorg. Forholdet vil blive reguleret nærmere i bekendtgørelsesform i henhold til § 45, stk.1, nr.1.

Derudover vil Inooqat anbefale, at støttepersonordninger, der anvendes på handicapområdet, samles under 1 lov. Vi er opmærksomme på, at der løbende er udfordringer på at rekruttere og fastholde egnede støttepersoner. Vi lægger dog også mærke til, at støttetimer til f.eks. handicappede børn gives primært ud fra 2 forskellige lovgivninger, nemlig under folkeskoleordningen og under børnelovgivningen. Da det i praksis er tale om 2 forskellige kasser, der skal betale for disse støttepersoner (f.eks. 20 timer fra folkeskoleordningen og 20 timer på et fritidshjem/børneområdet), så giver det en udfordring sådan, at de første 20 timer skal der betales A-skat på og de sidste 20 timer indberettes som bibeskæftigelse. Det får mange støttepersoner til at sige fra. Derfor anbefaler Inooqat, at der findes en løsning på økonomidelen omkring støttepersonordningen, til fordel for rekrutteringen og fastholdelsen af støttepersoner til de handicappede børn.

Svar: Hvordan man ansættes som støtteperson vil være et forhold, der reguleres i de enkelte kommuner. Ansættelsesforhold kan organiseres forskelligt fra kommune til kommune afhængigt af den stedlige kommunes behov.

Forholdet ligger således uden for, hvad der kan fastsættes bestemmelser omkring i indeværende forslag. Bemærkningen vil dog blive viderebragt til de relevante myndigheder.

§ 47, stk. 2 og 3:

Inooqat anbefaler, at disse bestemmelser fjernes fra lovforslaget. Se vores bemærkninger vedrørende §§ 13, stk. 1, og 14, stk. 1.

Svar: Ikke indarbejdet.

Det er en forudsætning for at tilbyde plads i et bokollektiv i en anden kommune, at personen med handicap eller dennes værge samtykker hertil, jf. § 46, stk. 3, 1 pkt. Det er således det klare udgangspunkt, at en person har ret til en bolig i et bokollektiv i nærsamfundet, og en fravigelse herfra vil kræve et samtykke.

Kap. 12, Besøgsrejser:

Inooqat mener, at § 55, stk. 5 (nu § 54, stk. 4), bør udgå af lovforslaget. Inooqat mener, at det er krænkende at begynde at se det således, at handicappedes behov for at komme hjem bliver mindre efter 10 år i døgntilbud efter det fyldte 18 år. Derudover bør ordlyden i § 55, stk. 1, derfor også ændres.

Svar: Ikke indarbejdet.

Baggrunden for bestemmelsen er, at personer med et langvarigt ophold over tid må antages at få en sådan tilknytning til personerne og beboerne på døgntilbuddet, at tilknytningen til hjemstedet formindskes. Der er dog med bestemmelsen givet mulighed for, at der kan bevares en vis tilknytning til hjemstedet, såfremt personen fortsat ønsker dette.

Vedrørende § 55, stk. 4 (nu § 54, stk. 3):

Skal gælde for alle, ikke kun de uden for Grønland placerede handicappede.

Svar: Ikke indarbejdet.

Indarbejdelse af forslaget vil i praksis medføre, at målgruppen 0-18 år (børn) vil blive udvidet til at omfatte alle mellem 0-24 år, hvilket må forventes at medføre en betydelig udgiftsforøgelse. Formuleringen / rettigheden i § 54, stk. 4, 2. pkt. er dog indsat for at sikre unge på midlertidigt ophold en fortsat stor tilknytning til Grønland i disse vigtige år.

§ 56 (nu § 57):

Inooqat anbefaler, at antallet af rejser (1) fjernes fra lovforslaget, særligt, når rejsen alene kan have en varighed på 9 dage. Behovet kan være anderledes end det beskrevne, f.eks. når sygeperioden for den nære pårørende varer mere end de 9 dage og efterfølgende afgår ved døden.

Svar: Delvist indarbejdet.

Det er specificeret i bemærkningerne, at der kan ydes en rejse for hver indtruffet begivenhed. Det vil sige, at der kan ydes en rejse for eksempel i forbindelse med sygdommens konstatering og endnu en rejse såfremt vedkommende efterfølgende dør af sygdommen og skal begraves. En sådan efterfølgende rejse kan eventuelt ske i form af en forlængelse af den påbegyndte rejse, hvis døden indtræder under besøget.

Derudover anbefaler Inooqat følgende tilførsler til lovforslaget:

Ud over strategien nævnt under kap. 3, § 21, mangler Inooqat en overordnet landsdækkende handicappolitik besluttet af Naalakkersuisut, og som blandt andet fastsætter rammerne for kommunernes handicappolitikker og deraf følgende strategier for, hvorledes handicappolitikkerne skal virkeliggøres. Der bør efter vores mening være koordinerende handicappolitikker og strategier på tværs af de forskellige Naalakkersuisut-områder og kommunerne, herunder prioritering af områder, økonomi, kompetenceudviklingsplaner, uddannelsesområdet og øvrige rammer for støtte til personer med handicaps, der ikke er nævnt under lovforslaget.

Svar: Bemærkningen er taget til efterretning og vil indgå i Naalakkersuisuts videre implementering af FN's handicapkonvention.

Inooqat oplever, at de handicappede, deres forældre og eller værger til dagligt kæmper for at få tilbudt hjælpeforanstaltninger fra de forskellige instanser og aktører, hvor man blandt andet henvises fra den ene resortansvarlige til den anden, fra den ene forvaltning til den anden og derved skal bruge tid og kræfter på at kæmpe sig til at få tilbudt de nødvendige hjælpeforanstaltninger. Dette er så ødelæggende for de handicappede, forældre og værger m.m., hvorfor Inooqat anbefaler, at der i loven præciseres, at der kun bør være 1 henvendelse til en myndighed, som så drager omsorg for, at der samarbejdes på tværs af sektoransvarsområderne og forvaltningerne imellem omkring håndteringen af den handicappede person. I daglig tale: ”En-dørs-princippet”.

Svar: Ikke indarbejdet.

Forslaget ligger uden for rammerne af indeværende forslag til Inatsisartutlov, idet en sådan ordning vil kræve, at der etableres en forvaltningsretlig enhed, som vil skulle forestå en koordinering mellem de sociale myndigheder, sundhedsvæsenet og skolevæsenet med videre.

Inooqat efterlyser bestemmelser omkring forebyggelsesområdet vedrørende handicap. Kan handicap forebygges? Hvilke? Hvordan? Og hvem skal have dette ansvar og opgave? Derudover er handicappede personer ofte sårbare i forhold til sygdomme generelt. Hvordan sikrer man, at sådanne sygdomme forebygges eller håndteres? Generelt efterlyser Inooqat Sundhedsmyndighedernes roller i dette lovforslag.

Svar: Sundhedsmyndighedernes rolle fastsættes i sundhedslovgivningen. Forslagets § 3 pålægger dog kommunalbestyrelserne at tage hensyn til alle aspekter af personen og personens liv for derigennem at sikre en koordineret, sammenhængende og helhedsorienteret støtte.

5. Tilioq:

Tilioq - Handicaptalsmandsinstitutionens høringssvar vedr. ”Forslag til Inatsisartutlov nr. x af xx. xxx 2020 om støtte til personer med handicap”.

Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet har anmodet Handicaptalsmandsinstitutionen om at komme med eventuelle bemærkninger til ”Forslag til Inatsisartutlov nr. x af xx. xxx 2020 om støtte til personer med handicap” På baggrund af departementets udkast, har Handicaptalsmandsinstitutionen følgende bemærkninger:

Overordnet set er vi i Handicaptalsmandsinstitutionen meget glade for, at denne længe ventede handicaplov omfavner FN’s handicapkonvention, så lovgivningen endelig kan afspejle handicapkonventionen, som Grønland har ratificeret tilbage i 2012.

I Tilioq ser vi positivt på lovforslag, der tager afsæt i Handicapkonventionen med respekt for den enkeltes værdighed og frihed. Vi er glade for den helhedsorienteret støtte, som personer med handicap har ret til, således at den støtte, der gives, tilrettelægges efter flere forskellige forvaltnings eller myndigheders synspunkter, og med fokus på personens egne synspunkter. Derudover ser vi meget positivt på, at pårørende også nævnes specifikt i lovforslaget, sådan at pårørende også har ret til rådgivning og vejledning. Dette er et meget vigtigt tiltag, da netværk og familie er en meget vigtig del af trivslen for en person med handicap. Vi mener, at netværk og familie er den bedste medicin. Og derfor skal det sikres gennem hele lovgivningen, at de pårørende er tænkt ind. Vi har erfaret, at børn ofte bliver overset, når en forælder får et handicap.

Vi anbefaler også, at pårørende defineres så bredt som muligt, da vi i Grønland har nogle gode stærke familiære bånd, der inkluderer andre end blandt andet forældre eller søskende. Især i sager inden for psykiatriområdet, da det her er meget vigtigt med et stort og godt netværk, der sammen med blandt andet sundhedsvæsenet og kommunerne kan samarbejde for personens bedste.

Herunder fremføres nogle generelle og lidt mere konkrete kommentarer til lovforslaget.

Generelle kommentarer til loven

Uddannelse og børn med særlige behov Fra handicaptalsmandsinstitutionen savner vi konkrete tiltag og bestemmelser i lovforslaget, der sikrer fuld inklusion af børn og unge inden for skole- og uddannelsesområdet. Vi er bekendt med, at der for tiden arbejdes på en ny uddannelsesreform. Men vi ønsker klarere lovhjemler i nærværende lovforslag, der sikrer en helhedsorienteret løsning for børn og unge inden for skole- og uddannelsesområdet, da vi kan se, at blandt andet børn med særlige behov i specialklasser sjældent får tilbudt en adgangsgivende folkeskoleeksamen. Af inatsisartutlov nr. 15 af 3. december 2012 om folkeskolen fremgår det ellers klart, at undervisningen skal tilrettelægges ud fra barnets forudsætninger og behov.

Svar: Ikke indarbejdet.

Skole- og uddannelsesområdet reguleres i lovgivning inden for skoleområdet, hvorfor nærværende lovforslag ikke rummer bestemmelser herom. Såfremt man fastsætter regler om

skole- og uddannelsesområdet i nærværende lovforslag, vil der kunne opstå en uhensigtsmæssig dobbeltregulering.

Økonomi Fordi at skole- og uddannelsesområdet ikke fremgår klart af lovforslaget, har vi betænkeligheder ved, om de fastsatte økonomiske rammer er tilstrækkelige til at følge lovforslagets gode intentioner. Derudover mener vi også at normeringen for bisidderne kan synes sat for lavt.

Svar: Ikke indarbejdet

De økonomiske konsekvenser beskrevet i de almindelige bemærkninger vedrører alene nærværende lovforslag og som nævnt ovenfor henhører reguleringen af skole og uddannelsesområdet under anden lovgivning.

Den skønnede merudgift til bisiddere er baseret på, dels at en del borgere med handicap alene har begrænsede fysiske funktionsnedsættelser og derfor i samme omfang som andre borgere vil kunne tage vare på egne interesser, dels at det må forudsættes, at en stor del vil have pårørende eller slægtninge, herunder forældre, søskende, bedsteforældre m.v., der kan og ønsker at udfylde bisidderrollen. Det er skønnet, at ca. halvdelen af de ca. 1.400 borgere med handicap vil have brug for bisidder.

Kapitel 1

Formål og hensigter

§ 1 nr. 1. Handicaptalsmandsinstitutionen anbefaler at ordet ”pårørende til personer med handicap” indsættes efter ordet ”handicap”. Da der er store udfordringer med at finde den rette hjælp til pårørende, fordi der ikke er lovhjemmel om hjælp til dem.

Svar: Ikke indarbejdet.

Formålet med lovens kapitel 1 er, at fastslå lovens formål og de hensigter, som lovens bestemmelser skal fortolkes i lyset af. Kapitlet fastslår handicapkonventionens princip om, at personen med handicap fuldt ud kan nyde alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, således at disse kan være så selvhjulpne som muligt. Fokus i forslaget til Inatsisartutloven er dermed personen med handicap.

Loven åbner i en række specifikke bestemmelser mulighed for, at pårørende kan modtage hjælp og støtte efter loven. Herunder blandt andet rådgivning efter § 11, stk.1, nr.1, og § 37, stk. 1. Herudover pålægger forslaget Naalakkersuisut at fastsætte nærmere regler for kurser og undervisning, hvilket ligeledes vil omfatte de pårørende. For at klargøre denne hensigt i Inatsisartutloven er der i forslagets § 45, stk. 1, nr. 9, indsat ”kurser og undervisning herunder til pårørende”.

§ 3 Handicaptalsmandsinstitutionen anbefaler, at det tydeliggøres, at alle offentlige instanser skal samarbejde om at lave en sammenhængende og enhedsorienteret støtte.

Mangel på samarbejde mellem offentlige instanser opleves nemlig som et kæmpestort problem for personer med handicap og deres pårørende i den nuværende praksis.

Svar: Ikke indarbejdet.

Af bemærkningerne fremgår det, at der påhviler myndighederne et ansvar for at koordinere internt blandt andet mellem kommune og andre myndigheder.

Forslaget vil dog blive medtaget i en kommende vejledning til Inatsisartutloven.

Handicaptalsmandsinstitutionen anbefaler, at pårørende til personer med handicap bliver skrevet ind som berettiget til støtte.

Svar: Se ovenfor.

§5 Handicaptalsmandsinstitutionen anbefaler stærkt at ordene ”så vidt muligt” erstattes med ”skal”. Grønland har ratificeret FN’s handicapkonvention. Dermed er Grønland forpligtet til at leve op til den og sørge for at offentlige bygninger er tilgængelige for personer med handicap.

Svar: Ikke indarbejdet.

Udtrykket ”så vidt muligt” er anvendt, fordi det ikke alle steder i Grønland er muligt uden uforholdsmæssigt store udgifter at gøre en eksisterende offentlig bygning eller facilitet tilgængelig for personer med handicap. I disse særlige tilfælde må kommunalbestyrelsen derfor løfte sin forpligtelse over for en person med handicap på anden vis, for eksempel ved at opsøge personen med handicap på dennes bopæl.

Derudover finder Handicaptalsmandsinstitutionen, at det er vigtigt at få revideret og opdateret bygningsreglementet.

Svar: Bestemmelsen er indsat i forslaget, fordi der henvises til den tilsvarende bestemmelse i den gældende landstingsforordning om støtte til personer med vidtgående handicap i bygningsreglementet.

Opfordringen om revidering og opdatering af bygningsreglementet vil blive videregivet til det ansvarlige departement.

Til slut anbefaler Handicaptalsmandsinstitutionen, at Naalakkersuisut også sikrer, at de servicekontrakter, der indgås med diverse transport operatører, sikrer, at personer med handicap også kan rejse lige som alle andre. Det skal både være til lands, vands og i luften.

Svar: Forholdet er ikke reguleret i det indeværende forslag. Anbefalingen vil blive videregivet til det ansvarlige departement.

Støttemuligheder

§ 8 Handicaptalsmandsinstitutionen anbefaler, at der indsættes et stk. 3, som fastslår, at bokollektiver og beskyttede boenheder skal være egnet til at bebos af personer med handicap, ligesom der skal tages højde for evt. støttepersoner/personale.

Svar: Ikke indarbejdet. Forslagets § 13, stk. 3, nr. 1, og § 14, stk. 3, nr. 1, pålægger Naalakkersuisut at fastsætte nærmere regler om indretning af bokollektiver og beskyttede boenheder. Forholdet vil således blive behandlet indgående i den kommende bekendtgørelse.

Det Landsdækkende Handicapcenter

§ 11, stk. 2 Handicaptalsmandsinstitutionen anbefaler stærkt, at dette stykke udgår. Det bør være gratis for alle kommuner at sende personer med handicap til det landsdækkende handicapcenter, for dermed at sikre ens behandling af personer med handicap. Personer med handicap, der kommer fra mindrebedemlede kommuner, vil have en ringere mulighed for at komme til det landsdækkende handicapcenter. Dermed vil borgerne i Grønland have forskellige muligheder for at modtage hjælp. Dette kan og skal ikke accepteres.

Svar: Ikke indarbejdet.

I de almindelige bemærkninger fremgår det, at handicapcentrets aktiviteter forventes finansieret af en finanslovsbevilling. Der påtænkes ikke indført kommunal takstbetaling for personer med handicaps ophold på centret på kort sigt. Dog gives der hjemmel til, at der kan indføres en takstbetaling, hvis det måtte vise sig hensigtsmæssigt og nødvendigt. I tilfælde af, at der vil blive behov herfor, vil spørgsmålet blive taget op til forhandling med de kommunale parter.

§ 12, stk. 1 Handicaptalsmandsinstitutionen anbefaler, at "kan" ændres til "skal", så der i §12, stk. 1, står:

"Kommunalbestyrelsen skal som led i Det Landsdækkende Handicapcenters rådgivning af kommunalbestyrelsen i en konkret sag videregive personoplysninger..."

Svar: Ikke indarbejdet.

Kommunalbestyrelserne kan efter § 11, stk.1, nr. 2 og nr. 5, henvende sig for at få rådgivning og vejledning om støttemuligheder og sagsbehandling samt få hjælp til gennemførelse af en udredning i særligt komplicerede sager. Der er således tale om, at kommunalbestyrelserne på eget initiativ retter henvendelse til Det Landsdækkende Handicapcenter. § 12 giver kommunalbestyrelsen mulighed for at videregive oplysninger i konkrete sager i overstående situationer.

Herudover følger det af persondatalovens §§ 6-8, at der alene må videregives personoplysninger, herunder personfølsomme oplysninger, når dette er nødvendigt af hensyn til udførelsen af en opgave, der henhører under myndighedens opgaveportefølje, eller behandlingen er nødvendig for, at myndigheden som oplysningen er videregivet til, kan forfølge en berettiget interesse. Det kræves samtidig, at hensynet til den omfattede person ikke overstiger berettiget interesse.

På baggrund af ovennævnte bibeholdes bestemmelsen i nuværende form.

Kapitel 3

Bokollektiver og beskyttede boenheder

Generel kommentar: Handicaptalsmandsinstitutionen anbefaler, at det sikres, at kommunerne ikke opnår en økonomisk vinding på udlejning af boliger til særlige lejemål. Man skal sikre en fair huslejeafmåling for beskyttede boenheder og bokollektiver.

Svar: Forholdet falder uden for lovens område. Anbefalingen videregives til det ansvarlige departement.

Kapitel 4

Frister

Generel kommentar: Handicaptalsmandsinstitutionen anbefaler, at alle sagsbehandlingsfrister skal være ens for alle kommuner. Dette for at sikre en ensartet service for alle borgere i Grønland.

Det anbefales derfor, at der i loven fastsættes et bestemt antal dage som behandlingstid for ansøgning om støtte i alle kommuner.

Vi er nemlig bekendt med svingende og urimelig lange sagsbehandlingstider i kommunerne, hvilket kan resultere i store problemer for borgerne.

Svar: Ikke indarbejdet.

Formålet med bestemmelsen er alene at sikre, at personer med handicap kan få oplyst, hvilket serviceniveau de kan forvente i kommunen med hensyn til sagsbehandlingstider.

Bisidder

Generel kommentar: Handicaptalsmandsinstitutionen anbefaler, at der oprettes et ”korps” af bisiddere, som kan bruges til blandt andet bistandsbisidder jvf. retsplejelovens § 333 og i henhold til lov om støtte til børn (Najorti ordningen).

Vi er bekendt med, at begge bisidder ordninger har haft start vanskeligheder, som der bør tages højde for i endnu en ny bisidderordning til personer med handicap.

Svar: Anbefalingen vil indgå i den videre implementering af loven.

I bemærkningerne til loven står der, at det skønnes, at ud af de ca. 1400 personer med handicap, vil halvdelen have brug for en bisidder. Tilioq mener, at ALLE skal have tilbudt en bisidder, uanset om det antages, at familie og bekendte kan udfylde rollen.

Svar: Det fremgår af forslagets § 24, at kommunalbestyrelserne skal oprette en bisidderordning og skal tilbyde en bisidder under behandling af sager om støtte, ved udarbejdelse af klager og under Det Sociale Ankenævns behandling af klagesager. Kommunalbestyrelsen er således allerede forpligtet til at tilbyde en bisidder i disse situationer til alle. Det forventes imidlertid alene, at halvdelen af personer med handicap vil have behov for en bisidder og dermed gøre brug af ordningen.

Vi anbefaler derudover, at der oprettes en social retshjælp, eller at Tusaannga bliver udvidet til at omfatte juridiske og forvaltningsretlige spørgsmål, så borgere har et sted at henvende sig med socialretlige spørgsmål. Denne rådgivning kan for eksempel varetages af bisidderkorpset, socialrådgiverstuderende og socialrådgivere, og jurastuderende på Ilisimatusarfik med flere. Hos Tilioq modtager vi mange henvendelser, og vi er bekendt med at MIO og IKIU også modtager fra borgere, der søger klarhed om deres rettigheder. Det vil gavne både borgeren, de studerende, kommunerne, det sociale ankenævn og mange andre instanser, hvis borgerne så tidligt som muligt får den rette vejledning.

Svar: Bemærkningen vil indgå i overvejelserne i forbindelse med implementeringen af Inatsisartutloven.

§ 25 Det anbefales stærkt, at der skal fastsættes klare frister for udredninger. Sådan som det ser ud nu, volder de lange udredninger eller mangel på samme store problemer for borgerne og deres helbred. Manglende eller for sen udredning kan i værste fald føre til sidediagnoser.

Svar: Ikke indarbejdet.

Forslagets § 22, stk. 2, pålægger allerede kommunalbestyrelserne at fastsætte og offentliggøre frister for sagsbehandlingen.

Handleplan

§ 26 nr. 6 Handicaptalsmandsinstitutionen anbefaler, at der laves en handleplan 6 måneder før et barn med handicap starter i folkeskolen, så barnet får den bedst mulige start på sit skoleliv. Dette skal ske i samarbejde med specialskolelærerne.

Svar: Indarbejdet.

Der indsættes som et nyt stk. 1, nr. 4, følgende: ”Senest 6 måneder før et barn med handicap, der modtager støtte efter denne Inatsisartutlov, kan begynde sin folkeskoleuddannelse.”

stk. 3 Handicaptalsmandsinstitutionen roser, at handleplanens indhold er udspecificeret på denne måde. Mange personer med handicap oplever at blive ”parkeret” og glemt af kommunerne. Dette kan modarbejdes gennem disse handleplaner.

Statusrapport

§ 28 Handicaptalsmandsinstitutionen anbefaler, at rapporter også skal sendes til eventuelle værger, så de kan følge med i deres pårørendes udvikling og trivsel.

Svar: Ikke indarbejdet.

Har en person med handicap en værge, indtræder værgeren i dennes sted, og det vil betyde, at kommunalbestyrelsen allerede af denne grund skal sende statusrapporten til værgeren.

Oplysnings- og tilbagebetalingspligt

§ 30 Det anbefales, at der tydeliggøres, at alle har ret til støtte, råd og vejledning – uanset indkomst.

Svar: Ikke indarbejdet.

Ret til støtte, råd og vejledning er ikke afhængig af indkomstforhold.

Kapitel 5

Skærpet underretningspligt

Generel kommentar: Det anbefales, at der i tilsynsenheden oprettes en funktion, hvortil man fortroligt kan henvende sig, hvis der på ens arbejdsplads foregår uhensigtsmæssigheder eller tjenesteforsømmelser af en sådan karakter, der nødvendiggør en hurtig reaktion fra enhedens side. Vi finder en sådan funktion nødvendig, da vi er bekendt med medarbejdere, der oplever at have en loyalitetskonflikt i forhold til deres arbejdsgiver og deres personlige integritet.

Svar: Tilsynsenhedens arbejde vil blive reguleret i en kommende bekendtgørelse, og anbefalingen vil indgå i de videre overvejelser.

§ 33 Det anbefales, at det bliver understreget, at tjenesteforsømmelse skal have konsekvenser.

Svar: Ikke indarbejdet.

Spørgsmålet, om hvorvidt en medarbejder har udøvet tjenesteforsømmelse, vil skulle afklares efter de arbejdsretlige regler. Der kan endvidere i konkrete tilfælde være tale om en overtrædelse af kriminallovens § 55 om tjenesteforsømmelse. Sådanne tilfælde kan anmeldes til politiet.

Kommunernes indbyrdes underretningspligt

§ 34 Handicaptalsmandsinstitutionen har fået en del henvendelser fra borgere, der oplever, at deres sag er blevet væk, når borgeren flytter. Vi anbefaler derfor, at der laves et sikkert system, så sådanne ting ikke sker mere.

Svar: Kommunernes sagsbehandlingsværktøjer udvikles af kommunerne selv. Det vil derfor være kommunerne, der skal tage initiativ til at sikre, at sagsakterne overflyttes korrekt til den nye kommune, hvor borgeren har taget bopæl.

Landsdækkende indberetningssystem

§ 35 Det anbefales, at ”kan” slettes fra formuleringen. Dette indberetningssystem skal ligge hos Naalakkersuisut.

Svar: Bestemmelsen bemyndiger Naalakkersuisut til at etablere et landsdækkende indberetningssystem vedrørende underretninger. Af bemærkningerne til forslaget § 35 fremgår det, at Naalakkersuisut i givet fald vil blive dataansvarlig.

Kapitel 6

Rådgivning og vejledning

§ 37 Det ses som meget positivt, at pårørende er inddraget i denne paragraf.

Kapitel 7

Løbende opfølgning

§ 39 Definitionen løbende er for vagt. Vi anbefaler, at der skrives en tidsfrist ind, så regelmæssig opfølgning bliver sikret. Dette kunne eventuelt være 2 gange om året.

Svar: Ikke indarbejdet.

Der kan ikke fastsættes klare grænser for, hvor hyppigt der skal følges op på støtten.

Hyppigheden skal fastsættes på baggrund af den enkelte borgers støttebehov og karakteren af støtten.

Forslaget fastsætter dog, at såfremt en person med handicap er anbragt på et døgntilbud, skal der udarbejdes en udviklingsplan mindst 1 gang årligt, jf. § 27, og en statusrapport 1 gang halvårligt for personer under 18 år og 1 gang årligt for personer over 18 år.

Det vil være en væsentlig byrde for kommunalbestyrelserne at skulle følge op på samtlige personer med handicap 2 gange årligt. Det antages, at mange personer med handicap ligeledes selv vil henvende sig, såfremt der er behov for ændring af deres støtte.

Kapitel 8

Støtte til varetagelse af omsorg i eget hjem

§ 41 (nu § 40) Det anbefales, at det præciseres, at denne støtte kan udføres af en ægtefælle eller andet familiemedlem, for at sikre at personer med handicap kan blive i deres eget hjem.

Svar: Ikke indarbejdet, da dette vil indskrænke den personkreds, der kan varetage den personlige omsorg for personen, herunder ugifte samboende.

Det fremgår ligeledes allerede af bemærkningerne til bestemmelsen, at "Bestemmelsen typisk vil finde anvendelse for nære pårørende, herunder f.eks. forældre, der yder omsorg for et barn med handicap og en ægtefælle eller samlever, der yder omsorg for en ægtefælle eller samlever med handicap", hvilket ligeledes forventes at fremgå af en kommende vejledning til Inatsisartutloven.

Støttepersoner

§ 43 (nu § 42) Vi oplever desværre, at støttepersonen ikke vil/må/kan tage med en person på handicap på arbejde. For eksempel i en opstartsfasen i et fleksjob, hvor der kan være behov for en støtteperson i starten, men støtten vil kunne udfases med tiden. Det anbefales kraftigt, at man sørger for, at der er hjemmel til, at støttepersoner også kan agere socialpædagogisk støtte i forbindelse med at starte i arbejde. Dette vil være essentielt for at få flere personer med handicap i arbejde, og derved sikre formålet med loven, nemlig at personer med handicap så vidt muligt sikres fuld og effektiv inklusion og deltagelse i samfundet.

Svar: Indarbejdet.

Lovteksten er tilpasset således, at det nu fremgår direkte heraf, at der kan ydes støtte til daglige gøremål udenfor hjemmet, hvilket vil inkludere at støtte en person med at komme på arbejde. Herudover er bemærkningerne tilrettet således, at det tydeligt fremgår, at en støtteperson kan støtte en person med handicap i forbindelse med opstart af arbejde mv.

Flyttehjælp

Generel kommentar: Vi anbefaler, at der kan ydes støtte til flyttehjælp til borgere med handicap, hvis familie og pårørende ikke er bosiddende i deres hjemmekommune, så deres personlige og familiære netværk kan bevares. Da det personlige og familiære netværk er essentielt i forhold til menneskers udvikling, tryghed og trivsel.

Svar: Ikke indarbejdet.

Forslagets bestemmelse om flyttehjælp (§ 43) omhandler alene den situation, hvor et barn på det offentliges foranstaltning bliver flyttet til et døgntilbud i en anden by, og hvor det anses for at være i barnets interesse, at forældrene bor tæt på døgntilbuddet. Der er således tale om en snæver afgrænset bestemmelse, hvor det offentlige har placeret børn i andre byer. Udvidelse af målgruppen vil kunne medføre ikke ubetydelige udgifter for kommunalbestyrelserne.

Vedligeholdelsestræning på det landsdækkende handicapcenter

§ 45, stk. 3 (nu § 44) Handicaptalsmandsinstitutionen anbefaler stærkt, at dette stykke udgår. Det bør være gratis for alle kommuner at sende personer med handicap til det landsdækkende handicapcenter, for dermed at sikre ens behandling af personer med handicap. Personer med handicap, der kommer fra mindrebemidlede kommuner, vil have en ringere mulighed for at komme til det landsdækkende handicapcenter. Dermed vil borgerne i Grønland have forskellige muligheder for at modtage hjælp. Dette kan og skal ikke accepteres.

Svar: Stk. 3 er udgået af forslaget, da muligheden for fastsættelse af takster allerede reguleres i forslagens § 11, stk. 2. Der henvises derfor til besvarelsen vedrørende § 11, stk. 2.

Kapitel 9

Botilbud

Generel kommentar: Det anbefales det at der fastlægges minimumskrav til, hvilke typer botilbud samt kvaliteten af botilbud som kommunerne tilbyder personer med handicap. Ligesom der er krav til, hvordan institutioner til børn indrettes.

Svar: Der vil blive udarbejdet en tilhørende bekendtgørelse om botilbud, hvori forholdet forventes behandlet med hjemmel i forslagens § 13, stk. 3, om bokollektiver, § 14, stk. 3, om beskyttede boenheder, § 15 omhandlende kvalitetsstandarder for bokollektiver og beskyttede boenheder, samt § 18, stk. 3, om døgntilbud.

Ophold i botilbud uden for Grønland

§ 51 (nu § 50) Handicaptalsmandsinstitutionen bemærker, at det er positivt, at kommunalbestyrelsen kan tilbyde personer med handicap midlertidig ophold på et døgntilbud uden for Grønland. Der findes for eksempel efterskole tilbud i andre lande, der specialiserer sig i autisme, ADHD og ordblindhed, som kunne være meget positivt udviklende for unge med handicap.

Det anbefales, at alle personer med handicap sikres muligheden for at komme på mindst et midlertidigt ophold, hvis der ikke findes et lignende tilbud i Grønland.

Svar: Ikke indarbejdet.

Bestemmelsen indfører en ny mulighed for kommunalbestyrelserne til at sende personer med handicap på midlertidige ophold uden for Grønland, når der ikke findes et lignende tilbud i Grønland. Der er alene tale om en mulighed for kommunalbestyrelserne og således ikke en forpligtelse. Såfremt det gøres obligatorisk, at alle personer med handicap har ret til et ophold uden for Grønland, hvis der ikke findes et lignende tilbud i Grønland, vil dette kunne medføre en væsentlig merudgift for kommunerne. Det er op til kommunalbestyrelserne, om de skønner det bedst, at der skal ydes et midlertidigt ophold uden for Grønland, eller der er andre muligheder i Grønland, som kan anvendes som lige så gode alternativer.

Kapitel 10

Anbringelse på et sikret døgntilbud for personer med handicap

Generel kommentar: Handicaptalsmandsinstitutionen understreger, at det generelt altid skal være den mindst indgribende foranstaltning, der skal søges i sager, hvor der kan blive tale om frihedsberøvelser, ligesom der altid skal beskikkes en juridisk uddannet forsvarer i sager, hvor kriminallovens kapitel 32 og 33 overvejes som foranstaltning i henhold til retsplejelovens § 322, stk. 2. Dette uanset hvilken lovovertrædelse der er tale om.

Derudover bemærkes det, at der ikke ses at være egnede anbringelsessteder i Grønland for personer under 18 år, hverken i forbindelse med varetægtsfængsling (tilbageholdelser) eller afsoninger, når personen har et psykisk handicap. Vi anbefaler på det kraftigste, at dette sikres hurtigst muligt.

Svar: Forslaget indeholder allerede i § 18, stk. 1, bemyndigelse til, at Naalakkersuisut kan oprette sikrede døgntilbud.

Derudover bemærker Handicaptalsmandsinstitutionen, at der foregår en urimelig diskrimination af personer med psykiske handicap, som begår lovovertrædelser. Disse idømmes urimeligt lange, og ofte tidsubestemte foranstaltninger for overtrædelser, som ikke ville have udløst så strenge foranstaltninger, såfremt gerningsmanden ikke havde en diagnose. Derfor bør der sikres proportionalitet, således at en eventuel foranstaltningsdom ikke kan være af længere varighed end den frihedsstraf, lovovertrædelsen sædvanligvis ville kunne udløse.

Svar: Forholdet hører under domstolene og falder således uden for denne Inatsisartutlovs reguleringsområde.

Derudover anbefaler vi, at der skal arbejdes langt mere for at få integreret personer med svære psykiske handicap i samfundet, frem for at isolere dem. Dette for at sikre, at sociale kompetencer bliver vedligeholdt eller ender i kriminalitet. Det er således vigtigt at fortsætte bestræbelserne på at hæve kvaliteten i behandlingsmetoder og sociale tilbud, også inden for retspsykiatrien. Grønland skal også arbejde for, at psykiatriske patienter IKKE ender som retspsykiatriske patienter og forebygge kriminaliteten, før den opstår.

Svar: Bemærkningen vil indgå i overvejelserne i den videre implementering af Inatsisartutloven.

Vi er bekendt med, at der er flere tilfælde, hvor sigtede personer med psykiske handicap er tilbageholdt (varetægtsfængslet) i mellem 1-1½ år, hvilket er urimelig lang tid. Grønland skal i stedet søge at gøre mere anvendelse af en bestemmelse som § 53 i lovforslaget, sådan at anbringelsen kan ske i egnet hjem jvf. retsplejelovens § 361, stk. 2. nr. 3.

Svar: Forholdet hører under domstolene og falder således uden for denne Inatsisartutlovs reguleringsområde.

Kapitel 12

Besøgsrejser

§ 55, stk. 1 (nu § 54) Det anbefales, at 18-års grænsen hæves, og at der i stedet laves en konkret vurdering i de enkelte sager om, hvorvidt der skal være mulighed for to årlige rejser i længere tid. Dette anbefales, fordi mange personer blandt andet med udviklingshæmning ikke er aldersvarende udviklede og derfor har behov for at se deres familie mindst to gange om året, for at beholde tilknytningen til dem.

Stk. 5 (nu § 54, stk. 4) Vi anbefaler, at dette stykke slettes. Det vil mindske personernes tilhørsforhold til deres familie, og de er kun i Danmark, fordi der ikke er et tilbud, som passer til dem. Det bør ikke ligge borgeren til last, at det grønlandske samfund ikke har et passende tilbud til disse borgere. Det er vigtigt for borgernes identitetsforståelse at kunne besøge Grønland jævnligt.

Svar: Ikke indarbejdet.

Bestemmelsen omfatter også personer med handicap, der er anbragt i Grønland og dermed ikke kun personer anbragt i Danmark.

Baggrunden for bestemmelsen er, at personer med et langvarigt ophold over tid må antages at få en sådan tilknytning til personerne og beboerne på døgntilbuddet, at tilknytningen til hjemstedet formindskes. Det er dog med bestemmelsen givet mulighed for, at der kan bevares en vis tilknytning til hjemstedet, såfremt personen fortsat ønsker dette.

§ 56, stk. 3 De anbefales, at ”kan” ændres til ”skal”, så formuleringen er, at Kommunalbestyrelsen skal yde støtte til rejser.

Svar: Ikke indarbejdet.

Det er alene meningen, at bestemmelsen skal bemyndige kommunalbestyrelserne til at yde støtte, men ikke indeholde en forpligtelse hertil.

Kapitel 14

Ændring og ophør af støtte

§ 59 (nu § 61) Det bør her have afgørende vægt og betydning, hvor personer med handicap selv ønsker at bo, jvf. Handicapkonventionen.

Svar: Det påhviler allerede kommunalbestyrelsen at afholde en samtale i overensstemmelse med forslaget § 23, som har til formål at klarlægge personen med handicaps egen holdning til den påtænkte afgørelse, inden der kan træffes afgørelse om ophør af ophold på et botilbud eller flytning til et andet botilbud.

Det er dog ikke et krav, at kommunalbestyrelsen skal følge personen med handicaps ønsker eller holdninger, men de skal tillægges vægt alt efter personens funktionsevne og modenhed.

Kapitel 15

Tilsyn

Generel kommentar: Det anbefales, at hyppigheden af kommunernes tilsyn skal præciseres, ligesom at der skal fastsættes frister for kontrollen af det personrettede tilsyn, og driftsorienteret tilsyn af både botilbud i henhold til kapitel 9 og kapitel 3. Det vil sikre, at anbringelser og tilbud er ud fra en konkret handleplan, og at ingen er anbragt uden et formål.

Svar: Forslaget pålægger Naalakkersuisut at fastsætte nærmere regler vedrørende det personrettede tilsyn, se § 62, stk. 4, og det driftsorienterede tilsyn, se § 63, stk. 4. Anbefalingen vil indgå i det videre arbejde hermed.

Kapitel 16

Handicapråd, handicappolitik og kvalitetsstandarder

§ 64 stk. 4 (nu § 69) Handicaptalsmandsinstitutionen påpeger, at det ikke er i alle byer, der er repræsentanter fra handicapforeninger. Det skal derfor indtænkes, hvordan man i så fald sammensætter handicaprådet.

Svar: Bestemmelsen pålægger alene hver kommune at nedsætte et handicapråd for hele kommunen. Det er antagelsen, at kommunalbestyrelserne i samarbejde med handicapforeningerne i Grønland kan finde personer, som ønsker at repræsentere disse i de kommende fem handicapråd.

Stk. 5 Det anbefales stærkt, at ordlyden ændres til: kommunalbestyrelsen skal yde sekretariatsmæssig bistand til handicaprådet. Det anbefales ligeledes, at kommunalbestyrelsen pålægges at fastsætte et økonomisk råderum til rådet på kommunalbudgettet, så rådet har mulighed for at deltage på kurser og konferencer samt udføre aktiviteter i forbindelse med deres rådsarbejde.

Svar: Indarbejdet, ”skal” er indsat i lov og bemærkninger.

§ 66 (nu § 71) Handicaptalsmandsinstitutionen anbefaler en klarere lovtekst i stk. 1 og stk. 2

Svar: Ikke indarbejdet. Formuleringerne findes at være retvisende og fastholdes derfor.

Kapitel 17

Finansiering og regulering af takster

Generel kommentar: Handicaptalsmandsinstitutionen foreslår at der oprettes en national pulje, hvorfra finansiering af udgifter til dette ’forslag til Inatsisartutlov nr. x af xx. xxx 2020 om støtte til personer med handicap’ hentes. På denne måde sikres en ensartet servicering af borgere med handicap i hele Grønland, som ikke afhænger af kommunens økonomi.

Svar: Ikke indarbejdet

Handicapområdet blev i 2011 efter en forsøgsordning i 2000-2010, endeligt udlagt til kommunerne. Udlægningen skete bl.a. på baggrund af Socialreformkommissionens anbefaling i 1997 om at udlægge hele handicapområdet til kommunerne. Med udlægningen fulgte også den samlede økonomiske udgiftsramme for handicapområdet ved en forøgelse af kommunernes bloktilskud. Kommunerne er således samlet set kompenseret for udgifterne på området, ligesom kommunerne vil blive yderligere kompenseret for de merudgifter, der følger af nærværende forslags vedtagelse. Kommunerne har således siden 2011 haft det fulde ansvar for handicapområdet, herunder finansieringen. Der lægges med det nærværende forslag ikke op til, at der indføres en ny refusionsordning for handicapområdet, idet det næppe vil have betydende indflydelse på serviceniveauets ensartethed, men alene medføre yderligere administration.

Kapitel 18

Klage

Generel kommentar: Det anbefales, at kommunerne kan omgøre en beslutning, såfremt der i en klage tilgås oplysninger, der ved første behandling ikke var afdækket fuldt ud. Herved kan sagsbehandlingstiden søges nedbragt sådan, at borgeren, der klager, ikke skal vente unødigt lang tid på en anden instans afgørelse af sagen.

Svar: Der er allerede i dag adgang til at klage til kommunen over en beslutning, kommunen har truffet og gøre opmærksom på, hvis man mener, at der er begået fejl, såkaldt remonstration.

Det anbefales stærkt, at det fremgår af lovteksten, at sagsbehandlingsloven også skal følges af kommunerne, således at klagevejledningen til borgeren gives af kommunen.

Svar: Ikke indarbejdet.

Det må antages, at der er et bredt kendskab til sagsbehandlingsloven i de kommunale forvaltninger, hvorfor det anses for unødvendigt at gentage sagsbehandlingslovens almindelige regler i lovtæksten.

Anbefalingen vil dog indgå i overvejelserne i forbindelse med udarbejdelsen af en kommende vejledning til handicaploven.

Det anbefales, at man fastlægger frister for behandlingstiden af klager både for kommuner og det Sociale Ankenævn, da borgere lige nu må vente i mange år for at få svar. Dette er specielt et problem i sager om tilkendelse af førtidspension, hvor førtidspensionen ikke bliver udbetalt fra ansøgningsdatoen, men for sagens afgørelse.

Svar: Ikke indarbejdet.

Det Sociale Ankenævn reguleres i Landstingsforordning om socialvæsnets styrelse og organisation, og regler omkring nævnets frister bør alene fastsættes heri og ikke i anden lovgivning som indeværende forslag.

Kapitel 19

Statistik

§71 (nu § 76) Handicaptalsmandsinstitutionen anbefaler, at ordlyden ændres til at kommunalbestyrelsen ”skal” være forpligtiget til at sende statistiske oplysninger og lignende en gang om året. Som det ser ud nu, er der store udfordringer i at indhente og føre statistik over personer med handicap, hvilket gør det svært at sikre, at alle borgere med handicap får den rette støtte og behandling.

Svar: Bestemmelsen forpligter allerede kommunalbestyrelserne til at indsende de statistiske oplysninger, som Naalakkersuisut anmoder om. Herudover bemyndiger bestemmelsens stk. 2 Naalakkersuisut til at fastsætte regler om omfanget af de statistiske oplysninger og lignende, som skal indsendes, og om, hvordan de ajourføres og indsendes.

Anbefalingen vil indgå i udarbejdelsen af bekendtgørelser til Inatsisartutloven.

Sanktionsbestemmelser

§ 72 Handicaptalsmandsinstitutionen finder, at denne paragraf er en meget vigtig bestemmelse i dette lovforslag. Det skal have konsekvenser for kommunerne at tilsidesætte lovens rammer, og derfor anbefales det, at denne paragraf bliver brugt for at sikre personer med handicap får den rette støtte og behandling i alle kommuner.

Der er mange gode hensigter i dette lovforslag, og det er vigtigt, at disse hensigter realiseres inden for de fastlagte tidsfrister og rammer. Vi er bekendt med, at der på nuværende tidspunkt er store problemer med langtrukken sagsbehandling i flere kommuner. Dette gør, at mange

borgere ikke får den støtte og hjælp, som borgeren har krav på. Sanktionsbestemmelserne er et vigtigt værktøj til at sikre, at borgerens rettigheder i henhold til denne lovgivning bliver overholdt.

Kapitel 20

Ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser

§ 73 Ikrafttrædelse i 2020 er for langt væk. Der sker gentagende brud på personer med handicaps rettigheder langs hele kysten. Vi har brug for, at loven træder i kraft så hurtigt som muligt.

Svar: Ikke indarbejdet.

Ikrafttrædelsesdatoen er fastsat af hensyn til udarbejdelse af bekendtgørelser og vejledninger, samt gennemførelse af kurser for sagsbehandlerne i kommunerne på handicapområdet, således at fagpersonalet er bekendt med den nye lovgivning, når Inatsisartutloven træder i kraft.

6. Kommune Kujalleq:

Høring vedr. forslag til inatsisartutlov om støtte til personer med handicap"

Kommunens administration har gennemgået lovforslaget, og det har tillige været forelagt kommunens socialudvalg den 6. november 2018.

Kommunen har herefter følgende bemærkninger:

Overordnede kommentarer

Forslaget er en revideret udgave af et lovforslag, som var i høring i 2017, og hvor KANUKOKA den 22. august afgav et hørings svar, som tidligere er tilsendt socialforvaltningen til orientering.

Overordnet set, må det anses som meget positivt, at loven har som formål at fokusere på de handicappedes muligheder for at leve et så uafhængigt liv som muligt.

Det nu foreliggende lovforslag er noget kortere end det første lovforslag, men det indeholder, i lighed med dette, et stort antal bemyndigelser til Naalakkersuisut til at fastsætte nærmere regler, i alt 34 bemyndigelser mod 40 i det tidligere forslag, hvilket overordnet set gør det vanskeligt præcist at vurdere virkningerne for kommunerne af lovrevisionen.

Det ville — i lighed med andre lovforslag med et stort antal administrative bemyndigelser — være ønskeligt, at der samtidig med lovforslaget forelå enten bekendtgørelsesudkast, som Inatsisartut og høringsparterne kender, eller som minimum en redegørelse for, hvilke principper, de forskellige bekendtgørelser påregnes udarbejdet ud fra.

Det udgør et demokratisk problem i frohold til den forfatningsmæssige magtfordeling mellem

Inatsisartut og Naalakkersuisut, når Naalakkersuisut anmoder Inatsisartut om omfattende bemyndigelser, hvis Inatsisartut ikke samtidig gøres bekendt med, hvorledes disse bemyndigelser påtænkes udnyttet.

Omfattende lovreformer af denne art egner sig, hvis kommunerne fortsat skal have hovedansvaret for handicapadministrationen, til at blive forberedt i en lovforberedende kommission eller arbejdsgruppe, hvor kommunerne er repræsenteret og får direkte indflydelse på lovens udformning og dermed også kan føle medejerskab for de regler, de skal administrere. En traditionel arbejdsform, hvor lovforslaget udarbejdes af embedsmænd i selvstyret og herefter forelægges kommunerne i høring, forekommer ikke at være den optimale proces ved lovforslag af denne type.

Der savnes i lovforslaget en entydig og stringent byrde- og opgavefordeling mellem selvstyret og kommunerne. De vide bemyndigelser for Naalakkersuisut til gennem bekendtgørelser at fastsætte servicestandarder i kombination med, at kommunerne skal yde handicapstøtte ud fra konkrete vurderinger, forekommer kommunen at gå imod hensynet til en sagsbehandling til gavn for lovens målgruppe.

Der henvises i øvrigt til KANUKOKA's ovenfor nævnte høringssvar om det særlige problem, der ligger i "skal-bemyndigelser", hvor lovens praktiske administration forudsætter, at disse bemyndigelser foreligger udnyttet senest ved lovens ikrafttræden.

Svar: Bemærkningen vil indgå i overvejelserne i forbindelse med den kommende implementering af forslaget. Herudover skal det oplyses, at departementet har planlagt et seminar i januar 2019, hvor interessenterne, herunder kommunerne, vil blive præsenteret for udkastene til bekendtgørelser og få mulighed for at komme med input til bekendtgørelserne. Det er herefter departementets målsætning, at der vil foreligge gennemarbejdede udkast til bekendtgørelser inden forslagets 2. behandling i Inatsisartut, og at bekendtgørelserne vil kunne træde i kraft samtidig med Inatsisartutloven, henset til at ikrafttrædelsesdatoen er sat til 1. januar 2020.

Herudover giver det nye lovforslags generelle bemærkninger kommunen anledning til følgende kommentarer:

Der synes på nogle punkter, jf. nærmere i kommentarerne til de enkelte lovbestemmelser, at være nogle uoverensstemmelser mellem de foreslåede lovbestemmelser.

Lovforslaget beskriver på flere punkter et skønnet behov for yderligere ressourceforbrug til opfyldelse af tiltag i lovforslaget. Det er desværre ikke nærmere oplyst, hvad departementet bygger disse skøn på, og dette bør derfor uddybes i forslaget.

Svar: Ikke indarbejdet

Mængden og kvaliteten af data på handicapområdet er desværre mangelfuld. Det skyldes, at kommunerne ikke fører statistik på handicapområdet. Kommunerne anvender bl.a. ikke de

statistikmoduler, der er udviklet til Winformatik. De manglende data gør det vanskeligt at foretage præcise beregninger af de økonomiske konsekvenser, hvorfor vurderingen af en del af bestemmelseernes økonomiske konsekvenser er baseret på skøn. Skønnene er selvsagt omfattet af en vis usikkerhed.

Der er dernæst følgende mener, som er omtalt i de almindelige bemærkninger, som kommunen har kommentarer til:

Udredninger

Udredninger skal efter lovforslaget indeholde 10 elementer, og det følger videre af bemærkningerne: "Forslaget sætter dermed rammerne for en ensartet og forenklet kommunal sagsbehandling." Det virker uklart, hvorledes meget detaljerede krav til udredningernes omfang, som måske ikke i alle tilfælde er relevante, kan bidrage til en forenklet sagsbehandling.

Svar: Formålet med det detaljerede krav til udredningen er at sikre en helhedsorienteret indsats. Der er i dag ikke tilsvarende klare regler til udredningen. Handicapsager oplyses og sagsbehandles derfor i praksis forskelligt fra kommune til kommune. De nye regler skal således sikre en ensartet og helhedsorienteret udredning i alle kommuner.

Pissassarfik – Det landsdækkende handicapcenter

Centret, der ikke hidtil har været lovreguleret, gøres nu lovpligtigt, og der er givet en bemyndigelse til, at Naalakkersuisut kan fastsætte bekendtgørelsesregler om kommunal brugerbetaling. Det må kræves, at kommunerne ikke skal afkræves betaling for lovpligtig brug af handicapcentret, herunder ved uenighed om udskrivning fra døgninstitutioner.

Svar: Udgangspunktet er, at benyttelse af centret vil være uden brugerbetaling ved ikrafttræden af Det landsdækkende handicapcenter. Forslaget indeholder dog hjemmel til opkrævning af betaling for brug af ydelserne, såfremt der på et senere tidspunkt måtte vise sig behov herfor. I tilfælde af at der vil være behov herfor, vil spørgsmålet blive taget op til forhandling med de kommunale parter.

Central tilsynsenhed

Det fremgår ikke af lovforslaget, hvorledes denne tilsynsenhed påtænkes organiseret, men henset til, at den viderefører det hidtidige sektortilsyn på området, må det formodes, at enheden placeres i et departement og undergives sædvanligt ministeransvar.

Der efterlyses samtidig en redegørelse for, om der påtænkes oprettet en ny tilsynsenhed, eller om det er hensigten, at den tilsynsenhed, der er oprettet i henhold til børnestøttelovens § 9, stk. 4, også skal have lovpligtige tilsynsopgaver på handicapområdet.

Svar: Den centrale tilsynsenhed oprettet i henhold til børnestøttelovens § 9 tiltænkes ligeledes at have de lovpligtige tilsynsopgaver i henhold til indeværende forslag til Inatsisartutlov.

Handicappolitik

Det er ikke korrekt, når det i bemærkningerne beskrives, at alle kommuner har eller er i gang med at etablere handicapråd.

Kommune Kujalleq har for nogle år tilbage søgt at nedsætte et sådant råd, men forslaget nåede ikke frem til kommunalbestyrelsen. En væsentlig årsag til, at det ikke skønnes realistisk at nedsætte et handicapråd, har været manglende hjemmel til at honorere rådets medlemmer.

Svar: Bemærkningen er taget til efterretning og vil indgå i de videre overvejelser omkring implementeringen af Inatsisartutloven.

Tvangsbøder

Der foreslås indført en mulighed for at pålægge en kommune tvangsbøder for grov eller gentagen forsømmelse eller skødesløshed. Et sådant tvangsinstrument giver i den form, det er foreslået i loven, ikke mening, idet gennemtvungelse af en handlepligt ved tvangsbøder må forudsætte, at det kan defineres, hvornår ulovligheden er bragt til ophør, og at ulovligheden ikke er bragt til ophør, når beslutningen om tvangsbøder træffes.

Tvangsbøder, som de er beskrevet i lovforslaget, er ikke sanktioner, og det er derfor fejlagtigt at omtale § 72 (nu § 77) som en sanktionsbestemmelse.

Svar: Ikke indarbejdet. Henset til at den pågældende bestemmelse giver mulighed for at pålægge kommunalbestyrelsen tvangsbøder, anser departementet bestemmelsen for at være en sanktionsbestemmelse, og dermed anses overskriften for at være retvisende. Herudover anvendes lignende formuleringer og definitioner i Inatsisartutlov om støtte til børn og Inatsisartutlov om den kommunale styrelse.

Tvungen bisidderordning

Forslaget synes at tage udgangspunkt i større kommuner, hvor det fornødne antal bisiddere kan rekrutteres. Det forekommer at være særdeles tvivlsomt, om der i Kommune Kujalleq vil kunne findes et nødvendigt antal bisiddere, der ikke har konfliktende interesser som følge af deres primære erhverv.

Svar: Bemærkningen vil indgå i det kommende arbejde med implementering af Inatsisartutloven.

Tilsynsformen

Tilsynsmodellen synes at tage udgangspunkt i, at tilsyn er begrænset til fysiske tilsynsbesøg. Dette er ikke i overensstemmelse med den forvaltningsretlige definition af tilsynsbegrebet, idet tilsyn, jf. blandt andet en udtalelse fra Folketingets Ombudsmand, også kan omfatte behandling af skriftlige henvendelser.

Svar: Der stilles fortsat krav om fysiske besøg. Herudover er der ingen hindringer for at udøve yderligere eller supplerende tilsynsvirksomhed på et skriftligt grundlag.

Rådgivning og vejledning af pårørende

Det fremgår af de almindelige bemærkninger pkt. 3.8, at der som "noget nyt" indføres pligt til at rådgive og vejlede pårørende.

Dette forekommer misvisende, idet kommunerne både efter sagsbehandlingsloven, almindelige regler om vejledningspligt og god forvaltningsskik er undergivet vidtgående pligter til at vejlede borgere, enten på eget initiativ, eller i forbindelse med, at en borger retter henvendelse til kommunen.

Svar: Forslaget indeholder en række konkrete rådgivningsforpligtelser herunder rådgivning i brug af hjælpemidler. Vejledningen går således ud over de almindelige regler om den kommunale vejledningspligt i Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning.

Kurser

Det fremgår af de almindelige bemærkninger pkt. 3.9:

"Herudover pålægges kommunerne at tilbyde kurser og undervisning med henblik på at gøre den enkelte og de pårørende bedre i stand til at håndtere hverdagen. Forslaget vil kræve yderligere personaleresourcer." Dette er misvisende i forhold til lovforslagets bestemmelser, idet sådanne kurser pligtmæssigt udbydes af Pissaassarfik, og en eventuel pligt for kommunerne til at tilbyde kurser beror på bekendtgørelsesregler, som Naalakkersuisut skal udstede.

Svar: Bemærkningen er taget til efterretning. Det er dog fortsat departementets forventning, at der vil blive fastsat bekendtgørelser, hvori kommunalbestyrelserne vil blive forpligtet til at tilbyde kurser og undervisning med henblik på at gøre den enkelte og de pårørende bedre i stand til at håndtere hverdagen.

Særlige foranstaltninger

Det fremgår videre af pkt. 3.8, at kommunerne kan træffe afgørelse om "særlige foranstaltninger". Det begreb genfindes ikke i lovforslaget.

Svar: Indarbejdet, således at "særlige foranstaltninger" er rettet til "støtteforanstaltninger".

Regler om sagsbehandlingstid

Lovforslaget beskriver, at kommunerne skal fastsætte frister for sagsbehandlingen med det formål at nedbringe sagsbehandlingstiden.

Det er kommunens vurdering, at sådanne frister ofte ikke vil have den ønskede virkning, idet kommunens sagsbehandling i handicapsager i betydeligt omfang afhænger af forhold, som kommunen ikke er herre over, herunder indhentelse af udtalelser/høringssvar fra

selvstyremyndigheder, institutioner, private parter i sagen mv. Medmindre disse besvarer henvendelser med passende hurtighed, vil kommunen komme til at opleve længere sagsbehandlingstider end de fastsatte frister. Det er ikke egnet til at skabe tillid mellem borgerne og forvaltningen, hvis sagsbehandlingstider, som borgerne kender, ofte må fraviges. Herudover kan det være principielt betænkeligt at operere med faste sagsbehandlingstider, idet dette øger risikoen for fejlprioriteringer af sagerne og manglende grundighed og dermed for fejl i sagsbehandling og afgørelser.

Endvidere hører det allerede til god forvaltningsskik, at sagerne behandles så hurtigt, som en forsvarlig sagsbehandling tillader det.

Svar: Forslaget pålægger kommunalbestyrelsen gennem frister at definere, hvordan kommunens service inden for handicap sagsbehandlingsområdet skal være. Herved vil der i praksis kunne ske en forventningsafstemning hos personen med handicap i forhold til kommunen.

Kvalitetsstandarder

Af pkt. 3.9 fremgår det, at kommunerne fremover skal forpligtes til at udvikle kvalitetsstandarder for alle ydelser på handicapområdet.

Dette forekommer ikke at være helt korrekt, idet lovforslagets § 15 forpligter Naalackersuisut til at fastsætte regler for kvalitetsstandarder for beskyttede boenheder og bokollektiver.

Svar: Forslaget pålægger Naalackersuisut at fastsætte kvalitetsstandarder for bokollektiver og beskyttede boenheder, for at der sikres en ensartet standard for disse botilbud. Disse standarder skal bidrage til, at der er noget konkret at forholde sig til i forbindelse med det driftsorienterede tilsyn på botilbudsområdet. Herudover pålægger forslaget kommunalbestyrelsen at fastsætte yderligere kvalitetsstandarder på andre dele af handicapområdet.

Kommentarer til lovforslagets enkelte bestemmelser

Kapitel 1 — Formål og hensigter

Kapitel overskriften virker ikke helt juridisk korrekt, idet formål og hensigter, som kommunen ser det, er synonyme begreber.

Svar: Overskriften bibeholdes i sin nuværende form. Formålet beskriver, hvad der ønskes opnået med forslaget, og hensigten beskriver hvorfor.

§§ 3, 4 og 5, der alle er formuleret som bestemmelser, som borgerne kan støtte ret på, bør ikke placeres under et kapitel, der omhandler formål.

Svar: Bestemmelserne bibeholdes henset til, at de fastsætter principper, som Inatsisartutlovens øvrige bestemmelser skal ses i lyset af

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget, pk. 2, om hovedpunkter i forslaget fremgår følgende: ”styrke sagsbehandlingen og retssikkerheden for alle personer med handicap med en klar ansvars— og opgavefordeling Kommunalbestyrelsen får med forslaget flere og bedre støttemuligheder...”

Dette indebærer, at alle borgere med et medfødt eller senere opstået handicap skal søges omfattet af loven, f.eks., fremskaffelse af meget speciel mus til computer styring under borgerens arbejde, som kan resultere i et bedre og lettere arbejde for borgeren, hvor borgeren ikke behøver anden støtte. Kommunen ser derfor et behov for, at det afklares, om der er en nedre grænse for, hvilke behov der berettiger til støtte efter loven.

Svar: Forslaget indeholder for indeværende ingen nedre grænse.

§ 1, nr. 4

Bestemmelsen indebærer umiddelbart et behov for, at Naalakkersuisut også inddrager erhvervslivet og private organisationer. Det forekommer også relevant, at det afklares, i hvilket omfang at borgere med mindre sensoriske vanskeligheder har taget uddannelse. Kommunen efterlyser også en national strategi for bedre trivsel for borgere med handicap.

Svar: Bemærkningerne vil indgå i det videre arbejde med implementeringen af Inatsisartutloven, herunder i udarbejdelse af vejledninger.

§ 4, stk. 2

Det forekommer ikke helt klart, om den specialiserede støtte, som borgeren har behov for, skal være en integreret del af betingelserne for at tilbyde et botilbud, eller skal være særlig støtte der tilbydes borgere, der allerede ud fra de konkrete betingelser i kapitel 9 er berettiget til botilbud.

Svar: ”Specialiseret støtte” er ændret til ”egnet støtte”. En afgørelse om tilbud om optagelse i et botilbud efter kapitel 9 skal træffes ud fra en koordineret, sammenhængende og helhedsorienteret støtte, som tager hensyn til alle aspekter af personen og personens liv. Det betyder, at handleplanen, jf. § 26, skal tage højde for de behov, som botilbuddet skal kunne opfylde.

Herudover vil en person med handicap visiteret til et botilbud have ret til eksempelvis vedligeholdelsestræning på Det Landsdækkende Handicapcenter, jf. § 44, eller hjælpemidler jf. hjemmelsbestemmelsen til bekendtgørelse for Naalakkersuisut i § 45.

§ 5

Ved vedtagelsen af § 5 er der behov for konsekvensrettelser i bygningsreglementet.

Svar: Opfordringen om revidering og opdatering af bygningsreglementet vil blive videregivet til det ansvarlige departement.

§ 6

Det fremgår af bemærkningerne til § 6, stk. 1, at "personer med handicap over aldersgrænsen for at modtage alderspension efter inatsisartutlov om alderspension vil herefter også som udgangspunkt være berettiget til at modtage hjælp efter denne inatsisartutlov." Kommunen ser gerne en uddybning af, hvad der menes med "som udgangspunkt".

Svar: Delvist indarbejdet.

"som udgangspunkt" er fjernet fra bemærkningerne, da § 6 ikke indeholder nogen aldersbegrænsninger. Personer med handicap over alderspensionsalderen er derfor berettiget til at modtage støtte efter Inatsisartutloven på lige fod med alle andre.

I bemærkningerne til stk. 2, kunne det eventuelt overvejes at konkretisere, hvad der forstås ved "barrierer", da dette begreb hverken er konkretiseret i lovbemærkningerne eller i FN's handicapkonvention.

Svar: Ikke indarbejdet.

Ordet "barrierer" skal forstås efter almindelig sproglig forståelse af ordet og beskriver således de forhindringer, som en person med handicap møder i omgivelserne, og som en person uden handicap ikke møder på tilsvarende måde.

Herudover giver det anledning til tvivl, om bestemmelsen indebærer en begrænsning i forhold til FN's handicapkonvention art. 1, idet lovforslagets tekst omtaler "varig" funktionsnedsættelse, mens art. 1 i handicapkonventionen omhandler borgere med "langvarig" funktionsnedsættelse.

Konventionen beskytter således også borgere, selv om deres funktionsnedsættelse ikke kan kvalificeres som stationær, og denne forståelse synes at have støtte i lovforslagets § 58, stk. 4.

Svar: "Varig" er anvendt for at præcisere, at langvarig sygdom og genoptræning heraf falder uden for Inatsisartutlovens rammer.

Lovforslagets bemærkninger beskriver en ny § 6, stk. 3, som imidlertid ikke findes i lovteksten.

Svar: Indarbejdet.

Bemærkningerne er tilrettet, det omtalte tekststykke er slettet.

Bestemmelsen i stk. 4 (nu stk. 3), angiver som betingelse, at borgeren "ved det offentliges støtteforanstaltning" er anbragt uden for Grønland. Bemærkningerne til bestemmelsen angiver, at borgeren er anbragt uden for Grønland ved en afgørelse truffet af en kommune.

Det giver anledning til nogen tvivl sammenholdt med reglerne om det centrale visitationssystem i § 10, idet afgørelsen reelt kan være truffet af Naalakkersuisut ved, at visitationsmyndigheden i forbindelse med visitationen vurderer, at den handicappedes behov ikke kan opfyldes på en af Naalakkersuisut dreven institution.

Bestemmelsens bemærkninger bør derfor formuleres i nøje overensstemmelse med lovteksten.

Svar: Ikke indarbejdet.

Bemærkningerne forbliver i den nuværende udformning. Idet det dog skal bemærkes, at kommunalbestyrelsen træffer den endelige afgørelse. Det er ikke visitationsenheden, der kan træffe en beslutning. Visitationsenheden kan alene afdække, om der er muligheder i Grønland.

§ 7, stk. 2

2. punktum gentager stk. 1, for så vidt angår støtte til barnet selv:

I bemærkningerne står der:

”Bestemmelsen stiller krav til den interne koordination og samarbejde mellem en kommunes forskellige forvaltningsgrene”.

Kommunen frygter, at det vil resultere i nogen forvirring i kommunerne, hvis det i loven ikke beskrives klart, hvad merudgifter kan dække efter denne lov, hvad er ud over det "normale", så det bliver muligt på entydig måde at administrere klart ud fra, at handicaploven er en "sekundærlov".

Svar: Ikke indarbejdet.

Bestemmelsen præciserer alene et krav om, at kommunalbestyrelserne skal sikre en koordinering i indsatsen for det enkelte barn og barnets familie.

Kapitel 2 -- Kompetence og ansvar

§ 8

Stk. 1 efterlader sammenholdt med lovforslagets § 46 (nu § 45) betydelig tvivl om, hvorvidt kommunen selv vurderer og prioriterer, hvad der er "de nødvendige støttemuligheder", eller om de to bestemmelser skal opfattes således, at Naalakkersuisut administrativt kan definere, hvilke støttemuligheder, som kommunerne efter § 8 skal tilbyde, herunder omfanget af disse. Kommune Kujalleq må klart fraråde at indføre en retstilstand, hvor Naalakkersuisut via en bekendtgørelse skal kunne pålægge kommunerne ikke blot at tilbyde specifikke støtteformer, men tillige at fastlægge omfanget af disse. Hvad der er behov for i de enkelte kommuner beror på en vurdering, som de enkelte kommunalbestyrelser er bedst til at foretage, og unødvendige pålæg om opretholdelse af et specifikt serviceniveau kan resultere i en dårligere borgerservice for andre lovpligtige serviceydelser. Og en sådan model vil også være i strid

med selve formålet med at udlægge handicapforsorgen til kommunerne.

Svar: Forslagets § 45 pålægger Naalakkersuisut at udarbejde en bekendtgørelse om, hvilke støtteforanstaltninger en kommunalbestyrelse skal yde. Støtteforanstaltningerne opregnet i forslagets § 45 fremgik direkte af forslaget til Inatsisartutlov fremsat på EM 2017, men blev besluttet udskilt ved nærværende forslag. Årsagen er, at der inden for støtteforanstaltningsområdet sker en meget hurtig teknologisk og digital udvikling, som kan kræve, at der løbende skal ske tilpasninger i tilbuddet af støtteforanstaltninger. For at sikre smidige og tidssvarende tilbud til borgerne på området sker ændringerne følgende i bekendtgørelsesform.

Forslagets § 8 pålægger herefter kommunalbestyrelsen at sikre, at det nødvendige antal støttemuligheder er tilgængelige i kommunen, hvorefter forslagets § 38, stk.1, pålægger kommunalbestyrelsen at træffe afgørelse om, hvilken støtte den mener er nødvendig.

Stk. 2 forekommer umiddelbart overflødig ved siden af stk. 1. Hvis bestemmelsen alligevel ønskes opretholdt, bør den flyttes til kapitel 9.

Svar: Ikke indarbejdet under hensyn til, at støtteforanstaltninger behandles i forslagets kap. 8 og botilbud behandles i kap. 9.

Herudover må det lægges til grund, at standarden "det nødvendige antal pladser" udelukkende angår kommunens eget behov, og at det ikke kan pålægges kommunerne at skabe pladskapacitet for at kunne aflaste andre kommuner.

Svar: Ja, der menes alene kommunalbestyrelsens eget behov, f.eks. stilles der krav om, at der alene kan ske visitation til et botilbud i en anden kommune efter forudgående aftale med dennes kommunalbestyrelse.

I øvrigt forekommer § 8, stk. 2, ikke at være i klar overensstemmelse med § 13, idet § 8, stk. 2, pålægger kommunalbestyrelsen at sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i bokollektiver og beskyttede boenheder. I § 13 står at kommunalbestyrelsen kan oprette drive og nedlægge bokollektiver med handicap. Der er således tvivl om, hvilken prioritering af støttetilbuddene der lægges op til.

Svar: § 13 bemyndiger kommunalbestyrelserne til at oprette, drive og nedlægge bokollektiver og beskyttede boenheder, mens § 8 pålægger kommunalbestyrelsen en overordnet forsyningsforpligtelse.

§ 10

Det bør præciseres i selve lovteksten, at visitationsordningen alene angår døgntilbud.

Det er i øvrigt uklart, om visitationsordningen også omfatter døgntilbud uden for Grønland.

Herudover finder kommunen, at det centrale visitationssystemet harmonerer dårligt med princippet om, at kommunen skal tilbyde den handicappede den i den konkrete situation mest hensigtsmæssige støtte, idet kommunens beslutning om at tilbyde døgnophold hviler på den negative konstatering, at andre støttetilbud ikke er passende, men med et centralt visitationssystem har kommunen ikke indflydelse på, at der visiteres til et i den konkrete sag optimalt tilbud.

Svar: Udgangspunktet er, at visitationen skal ske i et samarbejde mellem kommunalbestyrelsen, Det centrale visitationssystem og botilbuddet. Der vil blive fastsat nærmere regler for Det centrale visitationssystem, jf. § 10, stk.2.

§ 11

Indledningsvist henvises til ovenstående bemærkninger oven for vedr. Pissassarfik. Herudover vil det være hensigtsmæssigt, ad stk. 1, nr. 2, at beskrive hvorledes den nærmere kompetencefordeling i forhold til rådgivningsopgaven er fordelt mellem Pissassarfik og departementet.

Generelt synes en lovfæstelse af Pissassarfik som organ at indebære et behov for en beskrivelse i lovforslaget af centrets organisatoriske status.

Svar: Pissassarfik har bl.a. til opgave at rådgive og vejlede kommunalbestyrelserne om nærværende forslag, herunder støttemuligheder og sagsbehandling, men kan dog ikke træffe selvstændige afgørelser, da denne kompetence henhører under kommunalbestyrelserne selv. Det Landsdækkende Handicapcenters opgave kan sammenlignes med opgaveporteføljen for Den Centrale Rådgivningsenhed, jf. Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn § 12. Det Landsdækkende Handicapcenter skal anses som et center under Socialstyrelsen svarende til Den centrale Rådgivningsenhed. Det skal herudover bemærkes, at der vil blive fastsat nærmere regler omkring visitation til Det Landsdækkende Handicapcenter i bekendtgørelsesform efter forslagens § 10, stk. 2, der er tilrettet til også at omfatte visitation til Det Landsdækkende Handicapcenter.

Kommune Kujalleq har nu i en årrække tilbudt vedligeholdelsestræning, og kommunen finder det mindre velovervejet, hvis kommunen skal sende borgere til vedligeholdelsestræning på centret, hvis opgaven bedst og billigst kan løses til borgernes fordel lokalt i kommunen. Herudover kunne det være en ide, at der i et samarbejde mellem selvstyre og kommunerne, hvor selvstyret har finansieringsforpligtelsen, etableres terapeutteam.

Svar: Forslaget er ikke til hinder for, at kommunalbestyrelsen selv tilbyder vedligeholdelsestræning til kommunens borgere, såfremt dette findes mest hensigtsmæssigt. Det Landsdækkende Handicapcenter må dog formodes at kunne tilbyde mere specialiseret støtte henset til, at dette skal servicere en større befolkningsgruppe.

Generelt anser Kommune Kujalleq det ønskeligt, at centret prioriterer løsningen af opgaver, der ikke eller kun i begrænset omfang tilbydes i kommunerne, og som eksempel på yderligere relevante serviceopgaver kan peges på psykologhjælp eller psykoterapeutisk indsats.

Svar: Bemærkningen vil indgå i det videre arbejde med implementeringen af Inatsisartutloven.

En væsentlig del af opgaverne for centret, der er beskrevet i lovforslaget omfatter juridiske vurderinger, men det fremgår ikke af lovforslaget, hvilke juridiske kompetencer som centret forudsættes at få.

I forhold til nr. 6 bemærkes, at kvalifikationen af, hvad der er "særligt komplicerede sager" i bemærkningerne er beskrevet således:

"Det Landsdækkende Handicapcenter kan hjælpe en kommune med at gennemføre udredning, i særlige tilfælde, hvor kommunerne ikke er i besiddelse af den viden eller de faglige ressourcer, der kræves for at gennemføre udredningen. Det bemærkes, at hvad der anses som særligt komplicerede sager, skal vurderes ud fra den pågældende kommunes ressourcer."

Denne målestok forekommer at være vilkårlig i forhold til begrebet "særligt komplicerede sager", og såfremt det pålægges kommunerne at foretage udredninger, som kommunerne ikke har ressourcer til, bør indhentelsen af ekstern bistand fra centret under alle omstændigheder være omkostningsfri for kommunerne.

Herudover kan der vel tænkes sager, der af kommunerne opleves som "særligt komplicerede", selvom kommunerne har de fornødne ressourcer til at foretage udredningen, men hvorkommunen ønsker bistand til at kunne gennemføre udredningen. En sådan mulighed bør også tænkes ind i de opgaver, som de centrale myndigheder fortsat skal varetage.

Svar: Spørgsmålet om, hvad begrebet "særligt komplicerede sager" dækker over, må bero på et skøn i den enkelte sag. Det må naturligvis antages, at kommunalbestyrelserne alene anvender Det Landsdækkende Handicapcenter i denne kapacitet i forbindelse med sager, som kommunalbestyrelsen ikke selv anser at have den nødvendige kompetence til.

§ 12, stk. 2 og 3

Persondatalovens § 8, stk. 3, regulerer adgangen til at udveksle en række personfølsomme oplysninger mellem sociale myndigheder, og har følgende indhold:

"Forvaltningsmyndigheder, der udfører opgaver inden for det sociale område, må kun videregive de i stk. 1 nævnte oplysninger og de oplysninger, der er nævnt i § 7, stk. 1, hvis

betingelserne i stk. 2, nr. 1 eller 2, er opfyldt, eller hvis videregivelsen er et nødvendigt led i sagens behandling eller nødvendig for, at en myndighed kan gennemføre tilsyns- eller kontrolopgaver."

Bestemmelserne bør derfor kvalitetssikres i forhold til den citerede bestemmelse.

Svar: Bestemmelsens ordlyd vurderes at være i overensstemmelse med §§ 6-8 i anordning nr. 1238 af 14. oktober 2016 om ikrafttræden for Grønland af lov om behandling af personoplysninger (persondataloven).

Herudover indeholder Inatsisartutlov om støtte til børn i § 13 en lignende bestemmelse, der giver kommunalbestyrelsen ret til at videregive oplysninger til Socialstyrelsen.

Bestemmelsen vurderes derfor ikke at være i strid med persondataloven.

I øvrigt minder kommunen om, at der er et behov for at se på, om man på tilsvarende måde som i Danmark bør revidere sagsbehandlingslovens regler om videregivelse af oplysninger til andre myndigheder, så de koordineres med persondatalovens regler, idet persondataloven aktuelt delvist har fortrængt sagsbehandlingslovens § 28.

Svar: Bemærkningen vil blive videresendt til det relevante departement.

Kapitel 3 — Oprettelse og drift af botilbud

Det anbefales for læsevenlighedens skyld, at man overvejer at sammenskrive kapitel 3 og 9 i et samlet kapitel.

Svar: Ikke indarbejdet.

Kap. 3 beskriver forsyningsforpligtelsen, mens kap. 9 beskriver visitationen til botilbud.

§ 13

§ 13, stk. 2, er i realiteten en videreførelse af den gældende landstingsforordnings § 10, stk. 3. Bestemmelsen har — så vidt Kommune Kujalleq er orienteret — aldrig haft nogen praktisk anvendelse, og det må fremdeles anses som ganske uklart, hvornår udnyttelse af bestemmelsen vil kunne komme på tale. De nye tilføjelser til bestemmelsen afklarer ikke dette spørgsmål.

Det forekommer i øvrigt uklart, hvad der ligger i begrebet "oprette". Det må formodes, at det ikke kan pålægges kommunerne at etablere egentligt nybyggeri, hvis den eksisterende bygningsmasse ikke giver mulighed for at indrette bokollektiver eller beskyttede boenheder.

Herudover forekommer § 13, stk. 2, problematisk, idet borgerne ikke kan støtte ret på retsstandarder som § 8, stk. 2, om at kommunerne skal sørge for, at der er det nødvendige

antal pladser til rådighed. Borgerne kan således ikke ved sagsanlæg mod en kommune få dom for, at der umiddelbart skulle være botilbud til rådighed. Kommunen henviser til Østre Landsrets dom af 23. juni 1980 i sagen gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1980, side 970, hvor en kommune blev frifundet for et erstatningskrav fra et forældrepar, for ikke at have stillet lovpligtigt antal daginstitutionspladser til rådighed, jf. den dagældende bistandslovs § 69, hvorefter kommunalbestyrelsen skulle sørge for, at der var det nødvendige antal pladser på daginstitutioner for børn og unge.

Svar: Bestemmelsen er videreført, da det anses nødvendigt, at Naalakkersuisut kan pålægge kommunalbestyrelserne at overholde deres forsyningsforpligtelse i henhold til § 8, stk.2, omkring bokollektiver og beskyttede boenheder. Bestemmelsen er således ikke rettet direkte mod borgere.

Såfremt den eksisterende bygningsmasse ikke giver mulighed for at indrette bokollektiver eller beskyttede boenheder, må kommunalbestyrelsen sikre etableringen heraf.

Vedr. § 13, stk. 3, bemærker kommunen, at såfremt bestemmelsen vedtages, bør der rettes op på den eksisterende fejl, som består i, at regler om indretning mv. af bokollektiver alene fremgår af en vejledning.

For at leve op til lovens krav, skal sådanne regler fastsættes i bekendtgørelsesform.

Svar: Forslaget pålægger i § 15 Naalakkersuisut at fastsætte nærmere regler om kvalitetsstandarder for bokollektiver og beskyttede boenheder, hvilket forventes at ske i bekendtgørelsesform.

Det forekommer tvivlsomt om der er adgang til at fastsætte regler om indhentelse af børne- og straffeattester administrativt, idet navnlig området for børneattester er lovreguleret særskilt.

Svar: Ikke indarbejdet.

Det er Departementets opfattelse, at der i bekendtgørelsesform kan fastsættes regler omkring indhentelse af børne- og straffeattester, når dette er hjemlet i lov.

§ 14

Der henvises til ovenstående bemærkninger til § 13, stk. 2 og 3.

Svar: Se ovennævnte svar.

§ 15

Ifølge lovforslagets § 66 fastsætter kommunalbestyrelsen de konkrete kvalitetsstandarder, mens Naalakkersuisut kan fastsætte nærmere regler om form og indhold af kvalitetsstandarder. Det fremstår derfor —jf. også kommunens indledende bemærkninger

uklart, hvorledes § 15, der er en "skal"-bestemmelse, er i overensstemmelse med § 66.

Generelt vurderet forekommer det uhensigtsmæssigt, at kommunerne skal fastsætte kvalitetsstandarderne uden samtidig kan kunne fastsætte disses form og indholdsmæssige krav, se også kommunens bemærkninger til § 66.

Svar: Forslagets § 15 pålægger Naalakkersuisut at fastsætte kvalitetsstander for bokollektiver og beskyttede boenheder oprettet af kommunalbestyrelserne efter kap. 3. Lovforslagets § 66 behandler derimod støtteforanstaltninger efter kap. 8. Der henvises til bemærkningerne til § 66 herom.

§ 16

Bestemmelsen illustrerer behovet for en sammenhæng med reglerne i kapitel 9, hvor det er fastslået, at der ikke kan gives botilbud i andre kommuner uden forudgående aftale mellem kommunerne.

§ 16, stk. 2, rejser i øvrigt spørgsmålet om hvem der skal afholde udgiften ved botilbud inden for samme kommune, som nødvendiggør flytning af bopæl.

Svar: Sammenhængen mellem kap 3 og kap 9 er, at kap 3 er bemyndigelsesbestemmelser til at oprette bokollektiver og beskyttede boenheder samt døgntilbud. Kap.9. regulerer, hvornår en kommunalbestyrelse skal tilbyde ophold i et bokollektiv, beskyttede boenheder eller døgntilbud til en person med handicap.

Baggrunden skal ses i forslagets struktur, der indledningsvis fastslår Inatsisartutlovens formål og hensigter, se kap.1.

Kap 2 og 3 regulerer, hvem der har kompetencer og ansvar efter forslaget samt giver bemyndigelse til oprettelse af botilbud.

Herefter følger lovens struktur en almindelig sagsbehandlingsgang, se kap. 4 – 14.

Kap. 9 regulerer dermed situationer, hvor borgere skal tilbydes ophold i botilbud af kommunalbestyrelsen.

§ 17

Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at den giver hjemmel til at etablere et samarbejdsudvalg for bokollektiver og boenheder.

Jeg bemærker, at et sådant samarbejdsudvalg kan etableres uden særskilt lovhjemmel, idet det ligger inden for kommunalfuldmagten og styrelsesloven, at kommunen selv tilrettelægger samarbejdet mellem de forskellige dele af den kommunale forvaltning.

Det er umiddelbart min vurdering, at det er væsentligt for kommunerne at samarbejdet mellem de forskellige forvaltningsgrene gennemføres ud fra, hvad der er mest hensigtsmæssigt i de enkelte kommuner og ikke bør være begrænset til en bureaukratisk

udvalgskonstruktion.

Bestemmelsen har således kun et selvstændigt indhold i den situation, at en kommune vil inddrage private eller andre myndigheder i dette samarbejde.

Svar: Forslagets § 17 er en "kan"-bestemmelse, der er således tale om en frivillig mulighed for kommunalbestyrelserne for at oprette disse udvalg og inddrage beboerne. Bestemmelsen kan ligeledes ses i lyset af forslagets § 3, stk. 3, hvorefter der skal tages hensyn til personerne med handicaps egne synspunkter.

I øvrigt er det uklart, hvilke repræsentanter for bokollektiver og beskyttede boenheder der haves i tankerne, idet sådanne boliger ikke er institutioner men private hjem for beboerne. På linje med andre former for beboerdemokrati er det en frivillig sag, om man som beboer vil påtage sig at deltage i et forum, hvor man repræsenterer beboernes interesser.

I bemærkningerne til stk. 2 er der henvist til persondatalovens § 6 og 7. Jeg henviser derfor også til mine bemærkninger til § 12, stk. 2 og 3.

§§ 18 og 19

Bestemmelserne har — for så vidt angår sikrede døgntilbud — sammenhæng med § 52, hvorfor kommunen også henviser til bemærkningerne til denne bestemmelse, men det, kommunen finder det væsentligt også i forhold til § 19 at slå fast, er, at det ikke er en kommunal opgave at betale for borgere, der anbringes på et sikret døgntilbud i henhold til dom efter kriminalloven, jf. denne lovs § 240, da omkostningerne herved entydigt hører under sundhedsvæsenet.

Idet der ikke aktuelt eksisterer en fælleskommunal organisation, der kan varetage kommunernes interesser ved takstfastsættelsen, bør ikke blot den forhandlede takststørrelse, men også beregningsgrundlaget for takstbetalingen være offentligt tilgængeligt.

Svar: Ikke indarbejdet.

Det anses ikke for hensigtsmæssigt at offentliggøre beregningsgrundlaget i takstcirkulæret sammen med taksterne, da dette vil medføre et omfattende og svært læseligt dokument. Beregningsgrundlaget vil herudover have været en del af forhandlingerne mellem kommunalbestyrelserne og Naalakkersuisut og derfor allerede kendt af kommunalbestyrelserne.

§ 20

I det omfang det forudsættes, at delberetningerne fra de enkelte døgntilbud videreformidles til Inatsisartut, bør del beretningerne være offentligt tilgængelige.

Svar: Det forudsættes, at Naalakkersuisut laver en samlet årsindberetning til Inatsisartut, hvori døgntilbuddenes årsindberetning indgår som bidrag i den samlede årsindberetning.

Kapitel 4 — sagsbehandlingsregler

§ 22

Bestemmelsens stk. 1 har ikke noget selvstændigt indhold ved siden af, hvad der allerede gælder efter god forvaltningsskik, således som det blandt andet er beskrevet i lovkontorets vejledning til sagsbehandlingsloven.

Vedr. stk. 2 henvises til kommunens generelle bemærkninger oven for og de heri udtrykte principielle betænkeligheder ved at operere med faste sagsbehandlingstider.

Svar: Bestemmelsens stk.1 fastslår det overordnede princip, hvorefter kommunalbestyrelsen skal behandle en sag så hurtigt som muligt. Stk. 2 pålægger kommunalbestyrelsen at fastlægge frister for, hvor lang tid der må gå fra modtagelse af en ansøgning om støtte, til afgørelsen skal være truffet.

§ 23

Bestemmelsen er gentaget i § 38, stk. 3, og i § 58, stk. 3. Det bør overvejes at undlade gentagelser af bestemmelser med ens indhold.

Der er herudover tale om en fravigelse af forvaltningsrettens almindelige skriftlighedsprincip i sager af væsentlig betydning for borgerne. For at et krav om mundtlig sagsbehandling skal have effekt, bør det i bemærkningerne til bestemmelsen fremhæves, at der er notatpligt om indholdet af samtalen.

Endvidere må det formodes, at reglen ikke har til hensigt at fravige sagsbehandlingslovens almindelige regler om partshøring.

Svar: Ikke indarbejdet.

Forslagets § 23 indeholder en detaljeret beskrivelse af, hvordan en samtale med en person med handicap bør afvikles. Henset til, at der i § 38, stk.3, og i § 58, stk. 3, (nu § 60, stk. 2) stilles krav om, at der skal afholdes en sådan samtale, anses det for mest brugervenligt, at der i disse bestemmelser henvises til § 23.

Notatpligten fremgår allerede af Landstingslov nr. 9 af 13.juni 1994 om offentlighed i forvaltningen § 6, stk.1 og må antages at være bredt kendt af de kommunale forvaltninger.

§ 24

Kommunen henviser indledningsvist til sine kommentarer oven for til en bisidder ordning.

Kommunen bemærker herudover, at kommunerne arbejder ud fra et legalitetsprincip, og allerede efter sagsbehandlingsloven har en vejledningspligt over for borgerne; bisiddere er normalt noget, der anvendes i sager, hvor der kan være et modsætningsforhold mellem myndigheden og den pågældende borger, men i sager om ydelse af social støtte er der normalt ikke noget modsætningsforhold mellem ansøgeren og myndigheden, heller ikke i klagesager, idet vejlednings- og legalitetspligten her påhviler Det Sociale Ankenævn.

Desuden, vil en bisidder ikke efter den foreslåede bestemmelse kunne udfylde det behov, der kan være for, at en partsrepræsentant kan tage retlige beslutninger på den handicappedes vegne. Dette kan kun ske via en værge.

Alt i alt forekommer det derfor tvivlsomt, om den foreslåede bisidderordning vil være til gavn for de handicappede.

Svar: Bestemmelsen skal sikre, at en person med handicap, såfremt denne ønsker det, kan blive bistået i forbindelse med sine ansøgninger til kommunen og eventuelle klager.

Der stilles i bestemmelsen krav til, at en sådan bisidder skal have fagligt og erfaringsmæssigt kendskab til personer med handicaps rettigheder og det sociale system. Bestemmelsen skal ses i lyset af forslaget § 3, stk. 3, der fastslår, at der skal tages hensyn til personen med handicaps egne synspunkter. Bestemmelsen skal medvirke til, at dette ligeledes sker i forbindelse med en person med handicaps kontakt med kommunen.

Lovbestemmelsen kan medføre ganske omfattende kommunale udgifter, idet man forestiller sig at bisidderordningen vil tilbydes stort set samtlige personer med handicap i kommunen.

Der savnes en stillingtagen til, hvad der vil være konsekvensen af, at bestemmelsen ikke kan opfyldes fra en Kommune grundet manglende rekrutteringsmuligheder.

Svar: Der er i tilknytning til forslaget afsat ikke ubetydelige midler til dækning af udgifterne til bisidderordningen. I en del tilfælde vil personen med handicap dog have pårørende, slægtninge eller venner, der kan og ønsker at påtage sig at hjælpe uden at indgå som egentlig bisidder.

Herudover er der behov for en afklaring af, om hvervet skal være et borgerligt ombud.

Svar: Nej, hvervet er ikke at anse for et borgerligt ombud, idet der ikke stilles krav til bisiddere om, at de er forpligtet til at påtage sig opgaven.

§ 25

I fortsættelse af kommunens generelle bemærkninger oven for om udredninger, synes der at være en uoverensstemmelse mellem stk. 3 og stk. 4, idet det ikke er muligt på den ene side at

opstille et krav om, at udredningen ikke må være mere omfattende, end formålet tilsiger, og straks herefter at opstille 10 punkter, som udredningen skal omfatte.

Svar: Der ses ikke at være uoverensstemmelse mellem et skånsomhedskrav og et krav om, at udredningen ikke må være mere omfattende, end formålet tilsiger jf. stk. 3 og oplistningen af forhold, som udredningen skal forholde sig til i stk. 4. Er der situationer, hvor enkelte temaer i stk. 4 åbenlyst ikke er relevante at forholde sig til i forhold til en konkret person med handicap, noteres denne omstændighed skriftligt i udredningen, hvorefter sagsbehandlingen fortsætter til næste tema i oplistningen i stk. 4.

Det fremstår uklart, hvorvidt en bisidder skal involveres i udredningsarbejdet.

Svar: Bisidderen skal involveres i relevant omfang i forhold til sagsbehandlingsspørgsmål samt retlighedsspørgsmål.

I oplistningen af udredningens indhold savnes intellektuelle og sensoriske forhold.

Svar: Indarbejdet. § 25, stk.4, 1. pkt., lyder herefter: ” Omfanget af den varige fysiske, psykiske, intellektuelle eller sensoriske funktionsnedsættelse”.

Stk. 4, nr. 7, rejser særlige problemer, hvis sundhedsvæsenet ikke udfylder sine opgaver i forhold til den handicappede.

Svar: Bemærkningen taget til efterretning og vil indgå i det videre arbejde med implementering af Inatsisartutloven.

Stk. 8 tager ikke højde for de situationer, hvor Pissassarfik ikke vil modtage klienter med psykiatriske lidelser.

Svar: Sundhedsvæsenet forestår diagnosticeringen af psykiske lidelser, herunder psykiatriske handicaps, mens kommunalbestyrelserne skal forestå den sociale udredning. Det er denne sociale udredning som Pissasarfik kan bistå i udarbejdelsen af.

I forhold til stk. 9 fremgår det af bemærkningerne, at bemyndigelsen forventes udnyttet til bl.a. at fastsætte tidsmæssige krav til processen. Der kan ikke uden klar lovhjemmel fastættes specifikke regler om kommunernes sagsbehandlingstid. En standard bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler er ikke en sådan klar lovhjemmel.

Svar: Indarbejdet. Bestemmelsens stk. 9 lyder herefter: ”Naalakkarsuisut fastsætter nærmere regler for udredningen herunder for udredningens udførelse, form og indhold, samt tidsmæssige krav til processen og færdiggørelse af udredningen.”

§ 26

Der henvises ad stk. 2 og 3 til de indledende kommentarer oven for til § 25.

Svar: Der henvises til besvarelsen heraf.

§ 27

Der bør lovgivningsmæssigt tages højde for den situation, at et døgntilbud varer kortere tid end et år.

Måske bør en udviklingsplan udarbejdes kort efter indskrivningen og derefter mindst en gang årligt ved døgntilbud, der varer ud over et år.

Svar: Bemærkningen er indarbejdet. § 27 stk. 1, 1. pkt. lyder herefter "Døgntilbud skal med udgangspunkt i handleplanen, jf. § 26, senest 3 måneder efter, at et ophold på et døgntilbud er påbegyndt, og herefter mindst 1 gang årligt udarbejde en udviklingsplan for personen med handicap."

§ 29

Bestemmelsens stk. 3 fastslår, at kommunen uden samtykke fra den handicappede kan indhente oplysninger fra andre myndigheder, hvis den handicappede "ikke er i stand til" at give samtykke, eller hvis det "ikke er muligt" at indhente samtykke fra værge eller forældremyndighedsindehaver.

Det er for det første uklart om bestemmelsen også omfatter den situation, at samtykke nægtes.

Svar: Nægter en person med handicap at give samtykke, skal dette respekteres under forudsætning af, at personen med handicap har evnen til at give informeret samtykke.

Der er for det andet en uoverensstemmelse mellem bestemmelsens formulering og bemærkningerne til denne: Bestemmelsen går ud på, at oplysningerne kan indhentes uden samtykke, "når det må anses for væsentligt for at varetage personens interesser". I bemærkningerne anføres derimod, at indhentelse af oplysninger skal være nødvendig for at beskytte personens "vitale" interesser.

Svar: Indarbejdet. Bemærkningerne er tilrettet, således at der er fuld overensstemmelse i ordbruget mellem lov og bemærkninger.

For det tredje indeholder bemærkningerne til bestemmelsen en beskrivelse af hvad der er meningen med "informeret samtykke". Beskrivelsen forekommer umiddelbart uforståelig, idet der står: "Ved informeret samtykke sikres det, at den stærke part i aftaleforholdet giver den svagere part de informationer, denne har brug for." Det er således navnlig ikke klart,

hvilket aftaleforhold, der henvises til.

Kommunen efterlyser harmonisering med de regler, der gælder for andre myndigheder, herunder landstingsforordningen om patienters retsstilling.

Svar: Indarbejdet. Herefter er formuleringen i bemærkningerne ”at den kommunale sagsbehandler giver personen med handicap de informationer, denne har brug for.”

§ 31

Der henvises til ovenstående kommentarer til § 12, stk. 2 og 3, om forholdet mellem persondataloven og sagsbehandlingsloven.

Svar: Se ovenstående kommentar til § 12, stk. 2, og stk. 3.

Der henvises også til kommunens afsluttende kommentarer til § 30.

Kapitel 5 – Underretning

§ 33

Den skærpede underretningspligt påhviler traditionelt i grønlandsk lovgivning myndighedspersoner.

Det burde efter kommunens mening overvejes at modernisere reglerne således, at pligten tillige påhviler selve myndigheden således, at det tydeliggøres, at der er tale om et forvaltningsansvar.

Det kunne overvejes i bemærkningerne at præcisere, at den skærpede underretningspligt også påhviler ansatte i selvstyre drevne institutioner.

Svar: Ikke indarbejdet.

Døgntilbud efter forslaget falder ind under formuleringen ”socialsektoren”, jf. stk. 1, hvorfor ansatte i selvstyredrevne institutioner er omfattede.

§ 34

Det virker uklart, om stk. 1 har et selvstændigt indhold ved siden af stk. 3.

Det er i øvrigt spørgsmålet, om § 34 er for detaljeret i sin udformning, da underretningspligten vel kan formuleres i helt generelle vendinger.

Endelig tager bestemmelsen ikke højde for den situation, at en handicappet på eget initiativ flytter ud af Grønland.

Svar: Bestemmelsen finder ligeledes anvendelse på situationer, hvor personer med handicap på eget initiativ flytter uden for Grønland, jf. § 34, stk. 3, jf. stk. 1, nr. 3.

§ 35

Der savnes en beskrivelse af, hvorledes indberetningssystemet organisatorisk forventes placeret.

Det er herudover heller ikke korrekt, når det i bemærkningerne til stk. 1 anføres, at "Naalakkersuisut" vil være dataansvarlig: Centraladministrationens ansvar hviler på en ministeransvarsmodel.

Kommunen efterlyser en afklaring af, om indberetningssystemet alene tjener et statistisk formål eller et praktisk sagsbehandlingsformål (i forhold til kommunerne).

Svar: Ikke indarbejdet.

I henhold til Selvstyrets bekendtgørelse nr. 18 af 9. november 2017 § 1, anses Naalakkersuisut som Selvstyrets udøvende myndighed, uanset beføjelser måtte henhøre under et specifikt ressortområde. Det fastholdes derfor, at Naalakkersuisut er dataansvarlig.

Indberetningssystemet vil tjene et statistisk formål herunder også indgå i det materiale, som Den centrale tilsynsenhed, jf. § 64 skal kunne tilgå.

§ 36

Bestemmelsen indeholder frister for kommunens sagsbehandling af underretninger, og kommunen henviser derfor til de generelle kommentarer oven for om sagsbehandlingstid.

Herudover savnes en afklaring af, hvorledes kommunerne skal håndtere underretninger fra selvstyrets institutioner.

Svar: Når der sker en underretning efter denne bestemmelse, må det formodes, at der er tale om en sag af en vis alvorlighed, hvorfor det vil være nødvendigt at reagere med hurtighed i sagen. Forslagets § 22, stk. 2, behandler frister i forbindelse med ansøgning om støtte efter forslagets bestemmelser. Umiddelbart ses der ikke sammenhæng i kravet til frister ved en ansøgning om støtte efter § 22, stk. 2, og en underretning efter § 36. Det følger deraf, at der er forskel i kravene til tidsfrister for kommunalbestyrelserne.

Kapitel 7 — Afgørelseskompetence

§ 38

Det forekommer uklart, om bestemmelsen har et selvstændigt indhold ved siden af lovforslagets konkrete bestemmelser om støtteformer og sagsbehandling.

Svar: § 38 er den overordnede bestemmelse, som pålægger kommunalbestyrelserne at træffe afgørelse om støtte til personer med handicap efter kapitel 8 eller om botilbud efter kapitel 9.

Om stk. 3 bemærker kommunen særskilt, at det formodes, at bestemmelsen ikke erstatter den almindelige partshøringspligt.

Svar: *Nej, bestemmelsen erstatter ikke den almindelige partshøringspligt. Bestemmelsen betyder derimod, at man på et tidligt tidspunkt har pligt til at inddrage personen med handicap, hvorimod partshøringsreglerne fastslår, at personen skal høres om kommunalbestyrelsens endelige afgørelse.*

Det kunne i øvrigt overvejes, at samle "samtalebestemmelserne" i én paragraf.

Svar: Der henvises til departementets svar til § 23.

§ 40 (udgået)

Bestemmelsen forekommer at være overflødig, da den ifølge bemærkningerne dækker samme situationer, hvor der efter sagsbehandlingsloven er begrundelsespligt.

Herudover er bestemmelsens formulering uheldig, idet den lægger op til, at der også skal gives begrundelse ved begunstigende afgørelser.

Svar: Indarbejdet. Bestemmelsen er udgået af forslaget.

Kapitel 8 — Støttemuligheder

§ 41 (nu § 40)

Det konstateres umiddelbart, at bestemmelsen ikke er koordineret med satstilpasningslovens regler om aktuel indkomst. Om dette er tilsigtet eller ej fremgår ikke af bemærkningerne til lovforslaget.

Svar: Inatsisartutlov nr. 9 af 1. juni 2017 om en satstilpasningsprocent og om aktuel indkomst er ikke relevant i denne sammenhæng, idet der er tale om et egentligt ansættelsesforhold.

I forhold til stk. 2 bemærkes, at det forekommer uklart, hvilke ansættelsesretlige regler, der skal gælde for et sådant ansættelsesforhold, herunder om retten til forhandling af løn og andre ansættelsesvilkår, f.eks. ferie, og arbejdsgiverbeføjelser.

Svar: Ansættelsesforholdet skal for så vidt angår vilkår dækkes af den faglige overenskomst, som har forhandlingsretten på området. Lønspørgsmålet er afgjort efter nærværende bestemmelse og skal indgå i ansættelseskontrakten efter en individuel vurdering.

Der er uklart, hvorledes bestemmelsen skal afgrænses i forhold til reglerne om støttepersoner.

Svar: Bestemmelsen regulerer et forhold med en særlig defineret målgruppe, som løfter en samfundsmæssig omsorgsopgave inden for hjemmet. Støttepersoner kan løfte tilsvarende opgaver, men er professionelle, som løfter opgaven i fremmede personers hjem eller på døgntilbud.

I forhold til stk. 4 efterlyser kommunen en definition af begrebet "husstand".

Svar: Begrebet "husstanden" må anses for at bestå af de personer, som har folkeregisteradresse på stedet, og som bor under samme tag som personen med handicap. Det vil typisk være den nærmeste familie, eksempelvis personen med handicaps ægtefælle, registreret partner, samlever, børn, stedbørn, søskende eller forældre.

§ 42 (nu § 41)

Bestemmelsen giver anledning til tvivl om, hvem aflastning efter bestemmelsen er en støtte til.

Svar: Støtten ydes til personen med handicap, dog med det formål at aflaste omsorgspersonerne, således at personen med handicap kan fortsætte med at bo i eget hjem.

Stk. 3 er svær at forstå i lyset af, at botilbud er private hjem.

Svar: Indarbejdet.

Stk. 3 er tilrettet således: "Aflastning efter stk.1 og 2 kan finde sted ved ophold på et døgntilbud efter § 48. For børn kan ophold endvidere finde sted hos en kommunalt arrangeret plejefamilie, jf. § 37 i Inatsisartutlov om støtte til børn".

Bemærkningerne er tilrettet og følgende er udtaget "botilbud efter Inatsisartutlovens §§ 46, 47, 48 og 49, det vil sige i et bokollektiv, i en beskyttet boenhed eller på et døgntilbud". Dette er nu tilrettet og erstattet med "døgntilbud efter Inatsisartutlovenes § 48, det vil sige på et døgntilbud i Grønland."

§ 43 (nu § 42)

Det er uklart, om bestemmelsen også omfatter borgere, hvis handicap består i en intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse.

Svar: Indarbejdet.

§ 42, stk.1, er herefter tilrettet, således at det tydeligt fremgår af bestemmelsen, at personer med intellektuelle eller sensoriske funktionsnedsættelser ligeledes er omfattet af bestemmelsen.

§ 44 (nu § 43)

Det fremgår ikke af bestemmelsen, om den angår flytning inden for samme kommune eller flytninger mellem kommunerne eller flytning til udlandet.

Svar: Bestemmelsen indeholder ikke nogen begrænsninger og dækker derfor samtlige opregnede situationer.

Kommune Kujalleq er hjemsted for en handicapinstitution med tilhørende handicapskole, Der ønskes en regulering af, hvilken kommune (om nogen) der skal afholde flytteudgiften, hvis forældre tilflytter kommunen for at opretholde kontakten til deres barn på institution

Svar: Der er tale om en "kan"-bestemmelse, og der er således ikke nogen kommuner, som er forpligtet til at afholde udgiften. Bestemmelsen bemyndiger alene personen med handicaps hjemkommune til at kunne afholde udgiften.

§ 45 (nu § 44)

Stk. 1 kan læses således, at kommunen kan tilbyde en borger et tidsubegrænset ophold på Pissassarfik.

Svar: Formålet med bestemmelsen er at tilbyde vedligeholdelsestræning på Det Landsdækkende Handicapcenter. For at borgere bosat på kysten skal have mulighed for en sådan vedligeholdelsestræning, bemyndiger bestemmelsen kommunalbestyrelsen til at træffe afgørelse om vedligeholdelsestræning ved et tidsbegrænset ophold på Det Landsdækkende Handicapcenter. En person med handicap kan som følge heraf ikke bevilges permanent ophold på centeret.

Stk. 2 illustrerer vigtigheden af, at det afklares præcist, hvilken organisatorisk status, som Pissassarfik har, idet der naturligt opstår spørgsmålet, om en borger (eller en kommune) kan påklage et afslag fra centret til departementet efter det almindelige forvaltningsretlige princip om administrativ rekurs fra en underordnet til en overordnet myndighed.

Svar: Kommunalbestyrelsen træffer afgørelse i sager om støtte eller tilbud om botilbud til personer med handicap. Disse afgørelser kan påklages til Det Sociale Ankenævn. Det Landsdækkende Handicapcenter træffer ikke afgørelser, og der er derfor ikke tale om mulighed for rekurs til departementet i den beskrevne situation.

§ 46 (nu § 45)

Bestemmelsen [delegerer] det til Naalakkersuisut at fastsætte ydelseskataloget for hjælpeformer.

Det forekommer ikke at være en optimal konstruktion, idet den enkelte kommune skal træffe afgørelser om den bedst mulige støtte, og denne støtte må naturligvis i et omfang være

afpasset efter de aktuelle forhold i kommunen. Det vil således for eksempel være hverken rimeligt eller ansvarligt, at kommunen skal etablere en kollektiv kørselsordning i en bygd uden vejnet, et kursus, som ikke kan udbydes i kommunen, eller tilbyde beskæftigelse inden for et erhverv, som enten ikke findes i kommunen eller hvor det vil medføre konkurrenceforvridning.

Det anbefales, at ydelseskataloget beskrives som valgmuligheder for kommunerne.

Svar: § 45 er tilrettet, således at det fremgår, at Naalackersuisut skal fastsætte nærmere regler for, hvilke støtteforanstaltninger som kommunalbestyrelserne henholdsvis kan eller skal yde. Bemærkningen vil indgå i det videre bekendtgørelsesarbejde.

Konstruktionen rejser herudover det principielle problem, at det er uklart i forhold til nr. 1, hvorledes bestemmelsen skal spille sammen med reglerne om omsorg i eget hjem og støttepersoner, der jo er direkte lovreguleret.

Svar: Bemærkningen vil indgå i det videre arbejde med implementeringen af Inatsisartutloven herunder i forbindelse med udarbejdelse af bekendtgørelser og vejledninger.

Kapitel 9 — Botilbud

§ 47 (nu § 46)

Det er uklart, hvordan begrebet "nærsamfund" skal defineres, herunder om det er hjemby, bygd, eller kommunen som helhed.

Svar: Det fremgår af bemærkningerne, at der med nærsamfund: "menes der inden for den pågældende kommune og så tæt på den pågældendes hjemsted som muligt, såfremt at dette er til personens bedste."

Der efterlyses også er en afklaring af bestemmelsens forhold til borgere med intellektuel og sensorisk funktionsnedsættelse.

Svar: Indarbejdet.

Bestemmelsen er herefter tilrettet, således at det tydeligt fremgår, at personer med intellektuelle eller sensoriske funktionsnedsættelser ligeledes er omfattet af bestemmelsen.

§ 48 (nu § 47)

Se ovenstående bemærkninger om intellektuel og sensorisk funktionsnedsættelse.

Svar: Indarbejdet.

Bestemmelsen er herefter tilrettet, således at det tydeligt fremgår, at personer med intellektuelle eller sensoriske funktionsnedsættelser ligeledes er omfattet af bestemmelsen.

I forhold til stk. 2 er det uklart, hvorfor der er indsat et samtalekrav her, men ikke i § 47.

Svar: Indarbejdet. § 47, stk. 2, er tilrettet således, at der er overensstemmelse mellem § 46, stk. 2, og § 47, stk.2.

§ 49 (nu § 48)

Hvordan skal "offentlig forsørgelsesydelse" forstås: både som pension og offentlig hjælp eller kun som pension? Offentlig hjælp anses normalt som "nederste sikkerhedsnet", så det virker ikke klart, at § 49, stk. 2, skal være subsidier.

Svar: Indarbejdet.

Bestemmelsen er tilrettet således, at "offentlig forsørgelsesydelse" er blevet erstattet med "førtidspension eller alderspension". Bemærkningerne er ligeledes tilrettet.

Bestemmelsen giver i øvrigt anledning til en mere principiel overvejelse om, hvorvidt det offentlige overtager den offentlige forsørgelse af alle handicappede børn.

Svar: Alene børn med handicap, som er visiteret til ophold på døgntilbud, forsørges af det offentlige. Hjemmeboende børn forsørges af forældremyndighedsindehaverne.

§ 51 (nu § 50)

Det er uklart, om visitationsordningen omfatter døgntilbud uden for Grønland.

Bestemmelsen løser ikke det en gang i mellem forekommende forhold, at en borger i løbet af sit midlertidige ophold uden for Grønland beslutter at forblive varigt uden for Grønland. Kommunen oplever fra tid til anden det problem, at der opstår diskussion mellem kommunen og selvstyret og/eller det udenlandske døgntilbud om, hvorvidt der i denne situation opstår en forpligtelse for kommunen til varigt at visitere borgeren til det udenlandske døgntilbud. Kommunen har trods forespørgsel herom til selvstyret endnu ikke fået afklaret rækkevidden af den gældende bekendtgørelse nr. 8 af 25. juni 2014 om hjælp til personer med vidtgående handicap § 49, stk. 2, der forudsætter, at der kan anvises passende støtte i Grønland.

Kommunen anser problemstillingen for principiel, ikke mindst af hensyn til den handicappede selv, idet det følger af protokol 4 af 16. september 1963 til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention artikel 2, at enhver der lovligt befinder sig på en stats område, skal inden for dette have ret til at færdes frit og til frit at vælge sit opholdssted, og at der skal foreligge særligt kvalificerede årsager til at indskrænke denne ret.

Kommunen mener derfor, at selvstyret ikke mod den handicappedes ønske kan tvinge denne til en fortsat bopælsmæssig tilknytning til Grønland.

Svar: Problemstillingen vil indgå i det videre arbejde med implementeringen af Inatsisartutloven.

Kapitel 10 — Anbringelse på et sikret døgntilbud

§ 52 (nu § 51)

Stk. 1, nr. 3, falder uden for selvstyrets lovgivningskompetence, idet det er fastslået i kriminallovens § 240, at anbringelse som led i en kriminalretlig sanktion forestås af sundhedsvæsenet.

Kommunen finder det dernæst tvivlsomt, om retsplejelovens bestemmelser om varetægtssurrogat i § 361, giver hjemmel til, at kommunerne kan pålægges at anvise kommunale anbringelsesmuligheder, idet anbringelsesstedet ikke kan bestemmes af politiet, men skal fastsættes af retten. Det er således også retten, der skal vurdere, om ophold i et kommunalt hjælpetilbud kan komme i anvendelse, og i vurderingen heraf skal retten naturligvis inddrage, om kommunen er i stand til at anvise sådant varetægtssurrogat.

Svar. Bestemmelsen, som indholdsmæssigt svarer til bestemmelsen i Inatsisartutlov om støtte til børn § 36, har alene til formål at fastslå, at der kun kan ske anbringelse i et sikret døgntilbud i de tilfælde, hvor retten har truffet beslutning herom. En sådan afgørelse fra retten vil typisk træffes efter forudgående dialog med de sociale myndigheder om mulighederne. Hvis retten vurderer, at anbringelse i et sikret døgntilbud ikke er påkrævet, finder bestemmelsen ikke anvendelse.

§ 53 (nu § 52)

Det bemærkes, at kriminallovens § 234 giver mulighed for flere anbringelsesmuligheder, der involverer de sociale myndigheder, end blot anbringelse i sikret døgntilbud.

Det er derfor spørgsmålet, om bestemmelsen bør affattes mere generelt.

Eventuelt kan bestemmelsen helt udgå, idet hjemmelen til anbringelse netop følger direkte af kriminallovens § 234 og derfor ikke bør gøres til genstand for yderligere lovgivning i selvstyreregi.

Svar: Bestemmelsen er et supplement til bestemmelsen i § 51, hvor der alene kan ske anbringelse i et sikret døgntilbud, hvis retten har afgjort det. I § 52 kan der tillige ske anbringelse i et sikret døgntilbud, hvis Kriminalforsorgen har truffet beslutning herom i medfør af kriminallovens § 234. Kapitel 10 regulerer alene spørgsmålet om, hvornår anbringelse i sikret døgntilbud kan komme på tale.

Kapitel 12 – Forsøgsordninger

§§ 55, 56 og 57

§ 55 (nu § 54, stk. 1, og § 55, stk. 1) forudsætter, at personen/barnet er anbragt "uden for" pågældendes hjemsted. Det bør overvejes præciseret, om der ved "uden for" forstås uden for hjemby eller hjembygd, eller om retten til besøgsrejser alene angår anbringelser uden for kommunen, hvilket også er relevant i forhold til forståelsen af stk. 6.

Og der er behov for en tilsvarende afklaring af de rettigheder, der følger af §§ 56 (nu §§ 57 og 58) og 57 (nu § 59).

Svar: Det fremgår nu af bemærkningerne til de nævnte bestemmelser, at der med "hjemsted" menes personens hjemby eller hjembygd.

I § 55, stk. 2 (nu § 54, stk. 2), omtales "1 eller flere pårørende". Det er ikke klart, hvad "flere" dækker, og det er også uklart, om det kun gælder nære pårørende eller også andre pårørende herunder nære venner, el.lign.

Svar: Ordlyden er ændret. Udtrykket "en eller flere pårørende" er ændret til "en eller flere nærtstående". Som nærtstående anses normalt ægtefælle, forældre, søskende, bedsteforældre, plejeforældre samt andre, som har et nært forhold til personen, jf. bemærkningerne til stk. 1

I forhold til § 55, stk. 3 (nu § 55, stk.3), bemærkes at det virker vanskeligt at vurdere, hvor mange besøgsrejser, der er "nødvendige" for at opretholde kontakten mellem barnet og forældrene.

Svar: Om den 3. rejse er nødvendig, skal afgøres efter en konkret vurdering af forholdet mellem barnet og forældremyndighedsindehaverne.

Om det må anses for nødvendigt "for at opretholde kontakten mellem barnet og forældremyndighedsindehaverne" skal vurderes individuelt i hver enkelt sag. Bestemmelsens udgangspunkt er dog, at hvis det skønnes, at der gennem en yderligere besøgsrejse kan opnås en bedre kontakt mellem barn og forældre, og dette vil være til barnets bedste, skal besøgsrejsen bevilges.

I forhold til § 55, stk. 5 (nu § 54, stk.4), er der behov for en præcisering af, om retten også gælder for handicappede på døgntilbud uden for Grønland.

Svar: Bestemmelsen er ikke geografisk afgrænset, hvorfor ophold uden for Grønland også er omfattet.

I § 56 (nu §§ 57 og 58) er der tvivl om, hvorvidt definitionen af "alvorlig sygdom" er den samme i stk. 1 og stk. 3.

Svar: Definitionen af "alvorlig sygdom" skal opfattes som identisk.

§ 57 (nu § 59)

Det er uklart, hvilket skøn, som berettiger til hel dækning, og hvornår man alene er berettiget til delvis dækning.

Svar: Om der skal ydes hel eller delvis dækning vil altid bero på en konkret vurdering, hvori de pårørendes personlige økonomi vil komme i betragtning.

Kapitel 14 — Ændring og ophør af støtte

§ 58 (nu § 60)

Det formodes, at reglerne om samtaler i stk. 3 (nu § 60, stk. 2) og 5 (nu: udgået) ikke erstatter partshøringspligten efter forvaltningsrettens almindelige regler.

Svar: Reglerne erstatter ikke partshøringspligten, men pålægger alene kommunalbestyrelsen at inddrage personen med handicap tidligere i processen.

Kravet om udarbejdelse af en handleplan forekommer mindre velovervejet, hvis kommunen vurderer, at der ikke længere er behov for støtte.

Svar: Bemærkning ikke taget til efterretning, idet det findes væsentligt, at der er taget stilling til, hvordan personen med handicap håndterer sin hverdag efter ophør af støtte efter forslaget.

§ 59 (nu § 61)

Der henvises indledningsvist til bemærkningen til § 58 om partshøringspligt.

I forhold til stk. 3 ønsker kommunen det tydeliggjort, om det også gælder for handicappede på døgntilbud uden for Grønland.

Svar: Ja, se kommentaren til stk.6.

Bestemmelsen ses i øvrigt ikke at være afstemt i forhold til bekendtgørelse nr. 647 af 31. maj 2017 om døgnophold i tilbud i Danmark og Grønland, der er udstedt i medfør af den danske servicelov.

Det fremgår af bemærkningerne til stk. 3, at udtalelsen fra Pissassarfik ikke er bindende, men skal indgå i kommunens afgørelsesgrundlag. Det kunne være hensigtsmæssigt med en nærmere beskrivelse af, om det kun er centrets beskrivelse af sagsfaktum, der skal inddrages af kommunen, eller det også gælder centrets retlige kvalifikation af faktum eller centrets eventuelle skønsmæssige vurderinger, idet kommunen bemærker, at det reelt kan

underminere kommunens muligheder for på lovligt grundlag at udøve et skøn, hvis en anden myndigheds skøn også skal inddrages i afgørelsen.

Svar: Det må være op til kommunalbestyrelsen på grundlag af det samlede foreliggende sagsmateriale at foretage en vurdering. Kommunalbestyrelsen vil ikke være bundet af en anden myndigheds skøn, men bør alene forholde sig til og inddrage den anden myndigheds skøn i sit eget skøn i relevant omfang.

I forhold til stk. 5 (stk. 6), forekommer det mindre velovervejet, at der ved ophold på døgntilbud uden for Grønland, skal indhentes en kommunal udtalelse (hvilket øger risikoen for, at der inddrages kommunaløkonomiske hensyn i udtalelsen), men ikke en udtalelse fra det udenlandske døgntilbud.

Svar: Økonomiske hensyn er et relevant og faktisk tema ved alle afgørelser om ændringer eller ophør af støtte for samtlige implicerede parter i forholdet. Der vil således altid være risiko for, at modparten vil inddrage egne økonomiske interesser, men det vil være kommunalbestyrelsens opgave at afveje disse hensyn, idet personen med handicaps behov for støtte skal være et tungtvejende hensyn, der skal varetages af kommunalbestyrelsen. Hertil kommer, at redegørelsen fra opholdskommunen uden for Grønland vil indeholde en udtalelse fra det pågældende døgntilbud.

Kapitel 15 Tilsyn

Der henvises indledningsvist til kommunens generelle kommentarer oven for om tilsynsbegrebet herunder om identifikationen af den centrale tilsynsenhed.

Det forekommer herudover uklart, hvorledes §§ 61 — 63 (nu §§ 64, 65 og 67) skal anvendes i forhold til landstingsforordningen om socialvæsenets styrelse og organisation § 1.

Svar: Der vil blive udarbejdet nærmere bestemmelser i bekendtgørelsesform med hjemmel i forslaget, som vil regulere tilsynsopgaven. Det vil i den forbindelse blive vurderet, om der skal foretages ændringer i hjemmestyrets bekendtgørelse nr. 6 af 16. februar 2006 om tilsyn med det sociale område.

Kapitel 16 — Handicapråd, handicappolitik og kvalitetsstandarder § 64 (nu § 69)

Der henvises til kommunens generelle kommentarer om handicapråd.

Det synes herudover vanskeligt, i hvert fald i landets mindre kommuner, at se hvorledes det kan administreres, at handicaprådet ikke behandler spørgsmål om enkeltpersoner.

Svar: Handicaprådets opgave vil være at se på de overordnede problemstillinger. En overordnet problemstilling kan i sagens natur sagtens udspringe af en enkelt persons sag. Handicaprådet kan dog ikke gå ind og træffe en afgørelse i disse sager, men alene rådgive kommunalbestyrelsen i forhold til de overordnede problemstillinger, som den enkelte sag kan have rejst.

Samtidig forekommer ideen med et handicapråd at kunne vanskeliggøre kommunalbestyrelsens mulighed for at føre en sammenhængende socialpolitik. Det har siden 1994 været et centralt element i hjemmestyrets, nu selvstyrets, kommunalpolitik, som er udmøntet ved den kommunale styrelseslov og er også forudsat i den overordnede socialpolitik jf. den sociale styrelsesforordning fra 1998, at kommunerne selv tilrettelægger sin politiske struktur og kompetencefordeling.

Kommunen stiller sig tvivlende over for, om der overhovedet kan etableres velfungerende handicapråd, hvis der ikke er mulighed for honorering af medlemmerne.

Svar: Det fremgår af bemærkningen til § 64, stk. 6, (nu § 69, stk. 6), at kommunalbestyrelsen fastsætter nærmere regler om honorering.

Det anbefales derfor, at kravet om nedsættelse af et handicapråd bortfalder.

Svar: Ikke indarbejdet, se bemærkninger ovenfor.

§ 65 (nu § 70)

Jf. kommunens bemærkninger til § 64, kan det være problematisk, hvis kommunen skal have en handicappolitik, der er adskilt fra kommunens almindelige socialpolitik.

Dette vil også kunne give vanskeligheder for en hensigtsmæssig tilrettelæggelse af kommunens administrative funktioner, herunder personaleforhold.

I forhold til stk. 4 synes det mest logisk, hvis revisionspligten følger kommunalbestyrelsens valgperiode. Det kan således ikke forventes, at der vil være en ændret handicappolitisk tilgang midt i en valgperiode.

Svar: § 65, stk.4, (nu § 70, stk. 4) stiller alene krav om, at handicappolitikken skal revideres med højst 4 års mellemrum. Der ses således intet til hinder for, at en nyvalgt kommunalbestyrelse ved sin tiltræden udarbejder en revideret handicappolitik, således at den er tilpasset den aktuelle politiske sammensætning, hvorefter den vil kunne gælde valgperioden ud.

§ 66 (nu § 71)

Det fremstår uklart, om borgerne kan støtte ret på udarbejdede kvalitetsstandarder.

Svar: Med beskrivelsen af kvalitetsstandarder er der et grundlag for forventningsafstemning i forhold til kommunens borgere om den støtte, den enkelte person med handicap kan forvente at modtage, hvis der er behov for hjælp. Personer med handicap kan dog ikke støtte direkte ret på grundlag af de udarbejdede kvalitetsstandarder.

Samtidig er det svært for kommunen at forstå baggrunden for, at kvalitetsstandarder for støtte i beskyttede boenheder og bokollektiver fastsættes af selvstyret jf. § 15, imens andre kvalitetsstandarder skal fastsættes af kommunerne. Kommunen savner regler om kvalitetsstandarder for døgnophold.

Svar: Der ønskes ensartede landsdækkende kvalitetsstandarder for bokollektiver og beskyttede boenheder, hvorfor disse fastsættes af Naalakkersuisut, mens det overlades til kommunalbestyrelserne at udarbejde individuelle kvalitetsstandarder for støtteforanstaltninger, jf. forslaget kapitel 8.

Der stilles ikke krav om kvalitetsstandarder for døgnophold, da der vil blive udarbejdet nærmere regler for døgntilbud i bekendtgørelsesform, jf. forslaget § 18, stk.3.

Kapitel 17 — Finansiering og regulering af takster

§ 67 (nu § 72)

Kommunen anbefaler, at det kommer til at fremgå mere klart af lovforslaget, at udgifterne til

- Det centrale visitationssystem
- Landsdækkende indberetningssystem
- Pissassarfik
- Central tilsynsenhed

afholdes af selvstyret.

Svar: Hvem der har finansieringsansvaret fremgår af de årlige finanslove.

§§ 68 og 69 (nu §§ 73 og 74)

Der er aktuelt — og vil fortsat, såfremt lovforslaget vedtages, være et udtalt behov for, at der fastsættes lovregler for, hvornår der kan ske regulering af taksterne, jf. § 19, altså efter forhandling med kommunerne, og hvornår der er tale om reguleringer, som alene omfattes af § 69.

Herudover savnes en afklaring af reguleringsmekanismen, herunder om regulering skal ske efter satstilpasningsloven.

Svar: Hvem der har finansieringsansvaret fremgår af de årlige finanslove.

Kapitel 18 — Klage

§ 70 (nu § 75)

Der henvises til kommunens kommentarer ovenfor til § 46 om klageadgang vedr. Pissassarfik.

Der efterlyses i øvrigt en afgrænsning af vejledningspligten hos Det Sociale Ankenævn i forhold til vejledningspligten hos Pissassarfik.

Svar: Bemærkningen vil indgå i det videre arbejde med vejledningen.

Kapitel 19 — Øvrige bestemmelser

§ 71 (nu § 76)

Kravet om tilvejebringelse af statistisk viden er for så vidt et tiltag, som kommunen kan bakke op om af de grunde, som fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen.

Imidlertid er der behov for en forhåndsafklaring af, hvorledes det statistiske materiale skal tilvejebringes, herunder formen af disse oplysninger, og det er efter kommunens vurdering ikke tilstrækkeligt, at Naalakkersuisut har en fakultativ adgang til at fastsætte bekendtgørelsesregler herom.

Det forekommer således urimeligt at pålægge kommunerne at udarbejde statistisk materiale ud fra oplysninger, hvor kommunerne ikke på forhånd ved, at de skal anvendes i statistisk sammenhæng.

Statistik bør i øvrigt genereres vha. ensartet IT platform på handicapområdet (fra side 920-928 i Winformatik) automatisk og indhentes digitalt uden påkrav fra selvstyret.

Svar: Bemærkningen taget til efterretning og vil indgå i det videre arbejde med udarbejdelse af bekendtgørelse, som der er hjemmel til efter forslagens § 76, stk. 2.

§ 72 (nu § 77)

Det er juridisk forkert at definere en regel om tvangsbøder som en sanktionsbestemmelse. Tvangsbøder er et administrativt instrument, der har til formål at gennemtvinge en bestemt handling eller undladelse. Og netop her savnes en præcisering af, at bestemmelsen kun finder anvendelse på en bestående forsømmelse eller skødesløshed, hvor tvangsbøder anses som nødvendige for at bringe ulovligheden til ophør.

Svar: Henset til at den pågældende bestemmelse giver mulighed for at pålægge kommunalbestyrelsen tvangsbøder, anser departementet bestemmelsen for at være en

sanktionsbestemmelse. Der henvises i øvrigt til samme betegnelse i Inatsisartutlov nr. 29 af 17. november 2017 om den kommunale styrelse som overskrift til kapitel 8, hvorfor det er hensigtsmæssigt at bruge samme termer.

I denne sammenhæng efterlyses også en afklaring af, hvorledes en bestemmelse om tvangsbøder som led i tilsynsudøvelsen skal administreres i forhold til inatsisartutlov nr. 14 af 6. juni 2016 om ændring af landstingsforordning om socialvæsenets styrelse og organisation om suspension af kommunernes forvaltning af det sociale regelsæt.

Det bør for fuldstændighedens skyld også nævnes, at bødepålæg, der tjener et sanktionsformål og således ikke er et tvangsinstrument hører under domstolene, eller i det mindste forudsætter lovregler om umiddelbar adgang til domstolsprøvelse.

Herudover forekommer det ikke afbalanceret, at kommunerne kan ifalde tvangsbøder, men ikke centraladministrationen med tilhørende underliggende myndigheder.

Svar: Indeværende bestemmelse giver lovgiver mulighed for at udstede bøder, mens Landstingsforordning om socialvæsenets styrelse og organisation giver mulighed for at suspendere kommunernes forvaltning af det sociale regelsæt. Efter departementets opfattelse udelukker Landstingsforordningen mulighed for at suspendere forvaltningen af det sociale regelsæt ikke muligheden for at arbejde med en mildere sanktion i form af tvangsbøder efter nærværende forslag. Forslaget svarer i øvrigt til den tilsvarende bestemmelse i Inatsisartutlov om støtte til børn § 61.

§ 73 (nu § 78)

Ifølge stk. 3 opretholdes administrative bestemmelser fastsat med hjemmel i den i dag gældende handicapforordning med senere ændringer.

Bemærkningerne efterlader desværre det klare indtryk, at man - i lighed med mange lignende bestemmelser på andre lovområder — ikke foretager den helt nødvendige øvelse, at afklare, hvilke gældende bekendtgørelser, der evt, strider mod den nye lov.

Der er i juridisk teori almindelig enighed om, at en sådan gennemgang er påkrævet, inden man opretholder ældre bekendtgørelsesregler, og at det ikke bør overlades en efterfølgende fortolkning at afklare, hvad der måtte være gældende.

Svar: Udarbejdelse af bekendtgørelser er allerede påbegyndt, og der vil i denne forbindelse blive afholdt et seminar, hvor de relevante interessenter vil blive indbudt. Bestemmelsen i forslaget § 73, stk.3, (nu § 78, stk.3) er alene indsat med det formål at undgå et juridisk tomrum, indtil de nye bekendtgørelser med hjemmel i forslaget er kundgjorte. Det er departementets klare hensigt, at bekendtgørelserne vil ligge klar umiddelbart efter lovens vedtagelse med forbehold for offentlig høring m.v.

7. Departementet for Sundhed:

Departementet har følgende bemærkninger til forslag til Inatsisartutlov nr. xx af xx. xxx om støtte til personer med handicap:

Generelle bemærkninger:

Departementet for Sundhed er overvejende positivt i forhold til det fremsatte lovforslag.

Det skal dog indledningsvist bemærkes, at lovforslaget i flere bestemmelser direkte eller indirekte forudsætter sundhedsvæsenets deltagelse i opgaveløsningen, eksempelvis bestemmelserne § 11, stk. 1, nr. 3, § 25, stk. 4, nr. 7, og § 26, stk. 3, nr. 5.

Lovforslaget vurderes på den baggrund at ville påvirke sundhedsvæsenets ressourcer og medføre en forholdsmæssig meromkostning, som ikke kan indeholdes i den eksisterende bevilling uden at have afledte konsekvenser andre steder i sundhedsvæsenet.

De enkelte bestemmelser:

Der foreslås oprettet et landsdækkende Handicapcenter, til hvilket Departementet for Sundhed bemærker, at Det Landsdækkende Handicapcenter ifølge forslaget § 11, stk. 1, nr. 3 skal tilbyde vedligeholdelsestræning for personer med handicap. Kommunerne har efter sundhedsvæsenets oplysninger i forvejen haft svært ved at tiltrække uddannede terapeuter til formålet. Dermed risikerer Sundhedsvæsenet at skulle træde til med personale, hvis kommuner og handicapcenter ikke kan skaffe egnet personale.

Svar: Det Landsdækkende Handicapcenter er startet og tilbyder allerede vedligeholdelsestræning. Centret er et videnscenter, hvor personalet skal have en dybere indsigt i de specifikke terapeutiske behandlinger samt have en dybere social- og sundhedsfaglig indsigt. Det Landsdækkende Handicapcenter har derfor en normering, som skal kunne dække opgaveporteføljen og har ansat relevant sundhedsfagligt personale til løsning af opgaverne. Det er departementets opfattelse, at Det Landsdækkende Handicapcenter har tiltrukket de rette professionelle medarbejdere til at løfte denne opgave.

Der foreslås etableret en bisidderordning i forslaget § 24, hvilket Departementet for Sundhed ligeledes opfatter som positivt. Af paragraffen fremgår, at bisidderen bl.a. skal tilbyde at støtte personer med handicap under kommunalbestyrelsens behandling af en sag om støtte efter samme lov (§ 24, stk. 1, nr. 1). Som konsekvens heraf finder Departementet for Sundhed, at bisidderen bør indarbejdes flere steder i loven. Der kan f.eks. henvises til § 22, stk. 3, hvor det ifølge lovforslaget kun påhviler kommunalbestyrelsen at orientere "(...) personen med handicap, dennes eventuelle værge eller forældremyndighedsindehavere" om, hvornår der forventes en afgørelse, hvis fristen ikke kan overholdes. Her kunne med fordel

indsættes "(...) dennes eventuelle værge og eventuelle bisidder". Samme indarbejdelse bør overvejes i § 25, stk. 2, § 26, stk. 6 samt § 38, stk. 3.

Svar: Ikke indarbejdet.

Retten til en bisidder er nævnt og beskrevet 1 sted i Inatsisartutloven (§ 23). Såfremt alle forhold skulle indskrives i de relevante bestemmelser, vil det føre til meget tunge læselige lovbestemmelser.

Ifølge forslaget § 25, stk. 4, nr. 7, skal kommunalbestyrelsen i forbindelse med udredning af forholdene for en person med handicap bl.a. vurdere personens sundhedsforhold. Som det er i dag, udbeder kommunen sig en handicapattest fra sundhedsvæsenet til brug for sagsbehandlingen. Departementet for Sundhed antager, at kommunerne også efter den nye Inatsisartutlov vil have en tilsvarende ydelse fra sundhedsvæsenet. Departementet bemærker, at kommunalbestyrelsen ifølge forslaget tillige skal vurdere borgerens muligheder for beskæftigelse. Sundhedsvæsenet vil efter omstændigheder skulle bidrage med lægefaglige vurderinger, hvilket kan medføre yderligere opgaver for det lægefaglige personale i sundhedsvæsenet.

Svar: Bemærkningen taget til efterretning.

Den beskrevne gruppe af personer med handicap i Grønland eksisterer allerede i dag og må ikke anses at blive væsentlig større på grund af det nye forslag. Sundhedsvæsenet skal allerede i dag levere ydelser i form af udredninger og diagnoser samt handicapattest, hvilke også forventes at fortsætte på et sammenligneligt niveau efter dette forslags vedtagelse.

Ifølge § 26, stk. 3, nr. 5, skal kommunalbestyrelserne udarbejde skriftlige handleplaner for personer med handicap. Handleplanen skal bl.a. angive sammenhængen med øvrig støtte efter anden lovgivning. Det fremgår af bemærkningerne, at handleplanen skal være et samarbejdsredskab, der kan være med til at kvalificere samarbejdet mellem de forskellige ressortområder. Dette kan indebære samarbejde/møder omkring udvikling/udførelse af arbejdet med den handicappede borger. I tilfælde, hvor sundhedsvæsenets personale er involveret i dette arbejde, vil dette betyde flere ydelser leveret af sundhedsvæsenet.

Svar: Bestemmelsen forudsætter ikke, at der bliver pålagt sundhedsvæsenet nye opgaver, som de ikke allerede udfører i dag.

Departementet bemærker, at der i forslaget § 33 pålægges en række offentligt ansatte, bl.a. ansatte i sundhedssektoren, en skærpet underretningspligt. Styrelsen for Sundhed og Forebyggelse vil i forbindelse med lovens ikrafttrædelse være opmærksom på at orientere sundhedspersonalet herom. Påtænker Departementet for Sociale Anliggender at udarbejde noget materiale til oplysning herom?

Svar: Der vil i forbindelse med implementering af loven blive udarbejdet relevant oplysningsmateriale.

Der foreslås en støttemulighed i forslagets § 41 (nu § 40), hvorefter kommunalbestyrelsen skal yde økonomisk støtte til en person, der varetager den daglige omsorg for en person med handicap, som bor i eget hjem og er bevilget støtte til personlig hjælp og omsorg. Set fra et synspunkt om ligestilling, finder Departementet for Sundhed det betænkeligt, at lønnen fastsættes på baggrund af den tidligere bruttoindtægt, jf. forslagets § 41, stk. 3. Departementet vil opfordre til, at der hurtigst muligt fastsættes nærmere regler om særligt maksimumbeløb, jf. forslagets § 41, stk. 5.

Svar: Naalakkersuisut er pålagt at fasttætte nærmere regler om beregning og regulering af lønforhold, herunder om maksimumbeløb og ansættelsesvilkår.

Derudover har Departementet for Sundhed inden for sit ressortområde ikke yderligere bemærkninger til høringsmaterialet.

8. ISI – Foreningen for blinde og svagsynede i Grønland:

Departementet har ved nedenstående mail af 4. oktober 2018 fremsendt forslag til Inatsisartutlov nr. x af xx. xxx 2020 om støtte til personer med handicap til officiel høring.

ISI – Foreningen for blinde og svagsynede i Grønland skal herved komme med sine bemærkninger til forslaget.

Indledningsvis skal ISI udtrykke sin begejstring over, at Naalakkersuisut har fremsat dette lovforslag, der skal tjene til at beskytte og hjælpe personer med handicap.

§ 11 Det Landsdækkende Handicapcenter

Under punkt 6) fremgår det, at kommunalbestyrelsen kan anmode Det Landsdækkende Handicapcenter om en udredning i komplicerede sager og under punkt 7) stk. 2 fremgår det, at Naalakkersuisut fastsætter nærmere regler om takster for kommunalbestyrelsens anvendelse af Det Landsdækkende Handicapcenter.

I Danmark viser det sig, at nogle kommuner vælger ikke at benytte specialiserede tilbud om udredning i komplekse sager, fordi de synes taksten er for høj. Det betyder, at borgere med komplekse behov ikke får den rigtige udredning. På den baggrund foreslås det, at punkt 6) ændres til at kommunerne er forpligtet til at få en udredning hos Det Landsdækkende Handicapcenter, når der er tale om komplicerede sager. Herved undgår man, at kommunen ikke henvender sig, hvis de synes det er for dyrt.

Svar: Forslagets § 11, stk. 2, giver alene Naalakkersuisut mulighed for at opkræve takster. Udgangspunktet er dog, at benyttelse af centret vil være uden brugerbetaling ved Inatsisartutlovens ikrafttræden.

§ 14 Beskyttede boenheder

Kommunalbestyrelsen kan oprette beskyttede boenheder med døgnhjælp.

Der bør her, ligesom det er tilfældet i § 13 om Bokollektiver (stk. 2, punkt 2), være et krav om, at der kun kan oprettes en boenhed, når de pågældende fungerer sammen. Det er afgørende, når man skal bo sammen og har brug for døgnhjælp, at man fungerer sammen. Der henvises i den forbindelse til Handicapkonventionens art. 19 a) om retten til at vælge hvor og med hvem man vil bo.

Svar: Ikke indarbejdet.

Tilbud om støtte i form af en visitation til en beskyttet boenhed er et tilbud, som personen med handicap skal acceptere for at modtage. Af bemærkningerne til forslaget § 15 fremgår det, at der forventes fastsat kvalitetstandarder for botilbuddets fastsættelse af metoder for de pågældende målgrupper. Departementet forventer, at Handicapkonventionens art. 19 om retten til at vælge hvor og med hvem man vil bo, vil indgå som et fortolkningsbidrag til disse kvalitetsstandarder.

§ 21 Strategi for udviklingen af døgntilbud

Det ville være fint, hvis der i stk. 2 var et punkt, der sagde at strategien skulle indeholde et afsnit om borgernes udvikling og kvaliteten i tilbuddene.

Svar: Ikke indarbejdet.

Af bemærkningerne til § 21, stk. 2, fremgår det allerede, at strategien bør indeholde en stillingtagen til de bestående udfordringer på døgntilbudsområdet. Heri vil kvaliteten af døgntilbuddene og borgernes mulighed for udvikling indgå som en naturlig del. Baggrunden for forslaget er et ønske om at sikre den bedst mulige planlægning og optimering af døgntilbudsområdet, herunder eksempelvis at oprette døgntilbud for bestemte målgrupper.

§ 22 Sagsbehandlingsfrister

Kommunen skal fastsætte frister for afgørelser og offentliggøre på hjemmesiden.

Reglen er den samme i Danmark, men det er der erfaringen, at nogle kommuner ikke overholder deres sagsbehandlingsfrister og ikke følger op på, om de overholder deres egne sagsbehandlingsfrister. Det vil ligeledes blive et problem her i landet. Det bør således tilføjes et stk. 4, der er sålydende: ”Kommunen har pligt til at følge op på deres egne sagsbehandlingsfrister på et møde i kommunalbestyrelsen.”

Svar: Delvist indarbejdet.

Der er i stk. 2 indsat et krav om, at kommunalbestyrelserne hvert andet år skal tage de fastsatte sagsbehandlingsfrister op til revidering for at undersøge, om fristerne fortsat lever op til serviceniveauet i kommunen. Bemærkninger er tilrettet hertil.

Sagsbehandlingen i kommunerne

Det største problem på handicapområdet er kommunernes dårlige sagsbehandling. Det er derfor helt afgørende, at der med vedtagelsen af loven afsættes de nødvendige menneskelige og økonomiske ressourcer til at løfte kvaliteten og hastigheden i kommunernes sagsbehandling.

Svar: Der er på finansloven afsat ganske betydelige beløb øremærket til uddannelse af sagsbehandlere i kommunerne, ligesom der i forbindelse med lovens ikrafttrædelse er afsat betydelige midler til yderligere sagsbehandlingsressourcer.

Nr. 9. MIO:

Børnetalesmandens høringssvar til "Forslag til Inatsisartutlov nr. x af xx.xxx 2019 om støtte til personer med handicap"

Børnetalesmanden har den 4. oktober 2018 modtaget høring vedr. "Forslag til Inatsisartutlov nr. x af xx.xxx 2019 om støtte til personer med handicap".

Børnetalesmanden takker for denne mulighed for at kommentere på forslaget.

Generelle bemærkninger

Børnetalesmanden bifalder, at forslaget har til hensigt at styrke sagsbehandlingen og retssikkerheden for alle personer med handicap med en klar ansvars- og opgavefordeling hos myndighederne.

Herunder, at forslaget vil indebære, at adgangen til at modtage støtte gøres tilgængelig for alle personer med handicap.

Dertil bifalder Børnetalesmanden, at definitionen på en person med handicap er ændret i overensstemmelse med FN's Handicapkonvention, således at man går bort fra kravet om, at man skal have væsentligt vidtgående handicap for at være berettiget til støtte.

Endelig finder Børnetalesmanden det positivt, at forslaget sætter fokus på handleplanen som et vigtigt og essentielt sagsbehandlingsredskab.

Børnekonsekvensberegninger

Uagtet, at børn er berettiget til at modtage støtte efter både denne Inatsisartutlov samt Lov om Støtte til Børn (2017) jf. § 7, finder Børnetalesmanden det hensigtsmæssigt, at der i

forlængelse af de øvrige konsekvensberegninger bør tilføjes et yderligere punkt i lovforslaget ”Konsekvenser for børn og unge”. Grønland har tilsluttet sig FN’s Konvention om Barnets Rettigheder og skal derved sikre sig, at foranstaltninger i offentlig eller privat regi, der vedrører børn og unge, sætter disses tarv i første række. Til inspiration benytter man ”Børnekonsekvensberegninger” i flere skandinaviske lande.

Derudover har Børnetalsmanden ingen bemærkninger.

Svar: Ikke indarbejdet.

Alle forslag til Inatsisartutlove skal følge retningslinjer for udarbejdelse af regler i Grønlands Selvstyre (lovtekniske retningslinjer), som er ens for alle departementer, og hvori der er en fastlagt afsnit -og kapitelstruktur. Forslaget kan derfor ikke indarbejdes, da dette ikke vil være i overensstemmelse med de lovtekniske retningslinjer. Departementet takker i øvrigt for de positive bemærkninger.

10. IMAK:

IMAKs bestyrelse har drøftet loven og vil komme med disse bemærkninger:

Bestyrelsen støtter forslaget, fordi loven vil sikre individuel og helhedsorienteret støtte til alle personer med handicap, der har behov for støtte.

IMAK mener, at forslaget mangler tiltag på skole- og uddannelsesområdet. IMAK mener bl.a., at børn i specialklasser også SKAL have tilbudt tilrettelagt undervisning med mulighed for at gå til afgangsprøver, så eleverne fra specialklasser, der forlader folkeskolen, får mulighed for at starte en uddannelse senere.

Svar: Skole- og uddannelsesområdet falder uden for forslagens område. Børn i specialklasse og afgangsprøver for elever fra specialklasser skal således reguleres i det ansvarlige ressortdepartements lovgivning herom.

I bemærkninger til forslaget nr. 3.2 vedrørende de økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige, ser IMAK gerne, at der bevilges flere penge til talsmanden, hvis opgaverne udvides, da dette ikke fremgår i finanslovsforslaget 2019, hvor der er bevilget 2 500 000 kr. til talsmanden. Der er ikke afsat ekstra bevilling, til gengæld er der mere arbejde til talsmanden.

Svar: Indeværende forslag pålægger ikke handicaptalsmanden nogen forpligtelser. Handicaptalsmandens kompetencer og opgaver reguleres i Inatsisartutlov om Handicaptalsmanden, herunder finansieringen heraf.

I lovforslaget § 55, stk. 5, (§ 54, stk. 4) [gives en person med handicap, der har haft ophold på et døgntilbud i mere end 10 år efter det fyldte 18. år] ret til besøgsrejse til sit hjemsted 1 gang hvert 2. år. IMAK mener, at det [bør] ændres til 1 år.

Svar: Ikke indarbejdet.

Departementet fastholder den nuværende ordlyd med henvisning til bemærkningerne herom.

I § 57 vedrørende dækning af udgifter til kistetransport står der, at kommunalbestyrelsen kan yde støtte til hel eller delvis dækning af udgifterne. IMAK mener, at kommunalbestyrelsen skal dække alle udgifterne.

Svar: Ikke indarbejdet.

Departementet fastholder den nuværende ordlyd med henvisning til bemærkningerne herom.

IMAK mener også, at der bør være flere handicapvenlige bokollektiver, end der er i dag.

Svar. Bemærkningen vil indgå i overvejelserne i forbindelse med implementeringen af loven.

11. Qeqqata Kommunia:

Qeqqata Kommunias høringssvar vedr. forslag til ændring af Inatsisartutlov om Støtte til personer med handicap

Gennem hele lovforslaget ser vi gerne, at ordet *støtte* ændres til *hjælpeforanstaltning*, da betydningen kan misforstås.

Svar: Ikke indarbejdet.

Ordet "støtte" anvendes ligeledes i Inatsisartutlov om støtte til børn, og der ønskes anvendt en ensartet terminologi på tværs af den sociale lovgivning.

Vi foreslår også, at ordet funktionsnedsættelse ændres til funktionsevne, da ordet funktionsnedsættelse er funderet i et menneskesyn, hvor man ser på hvad personen mangler, i modsætning til funktionsevne, hvor man ser på, hvad personen kan.

Svar: Ikke indarbejdet.

Begrebet "funktionsnedsættelse" er taget fra FN's Handicapkonventions artikel 1. Der er således tale om et kendt og indarbejdet begreb.

Vi foreslår endvidere, at s'et fjernes fra handicaps alle steder i teksten.

Svar: Ikke indarbejdet, anvendelsen af "s"- endelser er grammatisk korrekt.

§ 1, stk. 4 Ordet imødegå kan misforstås. Kan udskiftes med undgå. Den grønlandske del er i orden.

Svar: Ikke indarbejdet.

Formålet med loven er, at personer med handicap ikke diskrimineres på grund af deres handicap. Det fordrer en række aktive valg og handlinger af de offentlige myndigheder, hvilket ordet "imødegå" præciserer.

§ 1, stk. 5 Tilføj: "og uddannelse" efter beskæftigelse. Qeqqata Kommunian har fokus på, at personer med handicap skal kunne få en uddannelse på lige fod med andre. Derfor er det vigtigt, at uddannelse er med i denne paragraf, for uddannelse er alles fundamentale ret.

Svar: Indarbejdet.

§ 1, nr. 5, er tilrettet og lyder således; "fremme den enkeltes mulighed for uddannelse og beskæftigelse."

§ 2, stk. 1 Ordlyden af "fuldt ud at nyde" mener vi ikke er passende. Den kan fjernes, så sætningen lyder: En person med handicap har ret til alle menneskerettigheder. Den grønlandske del er god nok.

Svar: Ikke indarbejdet.

Ordlyden "fuldt ud at nyde" er taget fra FN's Handicapkonvention og er et indarbejdet og kendt begreb.

§ 3, stk. 2 Ordet "helhedsbetragtning" mener vi skal erstattes med "helhedsvurdering".

Svar: Indarbejdet.

Lovteksten er herefter ændret fra "helhedsbetragtning" til "helhedsvurdering".

§ 7 Der mangler præcisering i forhold til, hvilken lov der skal anvendes.

Svar: Formålet med Inatsisartutlov om støtte til børn, er at støtte børn som er socialt udsatte eller har særlige behov. Hvorimod indeværende forslag har til formål at sikre børn med handicap rådgivning og støtte for at afhjælpe problemer som følge af deres handicap

Der er endvidere forvirring omkring, hvem der er den forpligtede kommune ift. Betaling, når forældre til et barn med handicap, som er anbragt i en institution uden for kommunen, flytter til den pågældende kommune, hvor barnet er anbragt. Som det er nu, hvis forældrene flytter til en anden kommune, så er vi stadigvæk hjemkommune.

Svar: Forholdet reguleres fortsat i Landstingsforordning om kommunernes indbyrdes betalingsforpligtelse.

§ 8, stk. 2 Vi mener, at man skal slette ordet "beskyttede" i hele loven. I dagligdagen kalder vi det boenheder. Det er et gammelt udtryk at skrive beskyttede. Vi skal omtale og behandle borgere med handicap på lige fod med alle andre.

Svar: Ikke indarbejdet.

Departementet fastholder formuleringen.

I den grønlandske differentieres der ikke mellem bokollektiv og boenhed, der skal tilføjes et andet ord.

Svar: Indarbejdet.

Bemærkningen er taget til efterretning og vil indgå i kvalitetssikringen af forslaget.

§ 11, stk. 3 Ordet: "Vedligeholdelsestræning" mener vi er misvisende. Vi foreslår, at man i stedet bruger ordet "træning". Da vedligeholdelsestræning ikke er midlertidig, men noget fortløbende.

Svar: Ikke indarbejdet.

Tilbuddet om træning i henhold til § 11, stk. 1, nr. 3, gives til personer, som har brug for en individuel træningsindsats med henblik på at kunne vedligeholde fysiske eller psykiske færdigheder og opnå så god funktion i sin hverdag som muligt. Ordet vedligeholdelsestræning findes derfor at være retvisende.

Ordet er også misvisende på grønlandsk, at man vil holde status quo. Ordet på grønlandsk bruges oftest om ting, hvilket også gør, at det ikke er passende i denne sammenhæng. Tolkene skal være opmærksomme på det grønlandske ord for træning.

Svar: Indarbejdet.

Bemærkningen er taget til efterretning og vil indgå i kvalitetssikringen af forslaget.

§ 11, stk. 6 Dette er glædeligt og en stor hjælp for kommunen, at kunne få hjælp til udredning. Borgere, som har ADHD eller autisme kan være svære at placere. Godt der er mulighed for at henvise til udredning.

Svar: Taget til efterretning.

§ 15 Tilføj ordet: "kommunale" foran kvalitetsstandarder (§66), så ansvaret for udarbejdelsen af kvalitetsstandarder ikke misforstås.

Svar: Ikke indarbejdet, da der er tale om kvalitetsstandarder, der er landsdækkende.

§ 17 Vi finder det glædeligt, at man medtænker brugerinddragelse.

Svar: Taget til efterretning.

§ 18, stk. 2 Det kunne være ønskeligt, at der differentieres mellem børn og voksne, det skal derfor pointeres i teksten, om det er børn eller voksne, loven drejer sig om.

Svar: § 18 har såvel børn som voksne som målgruppe. Der vil blive fastsat nærmere bestemmelser om sikrede døgntilbud i bekendtgørelsesform, jf. bestemmelsens stk.3.

§ 19, stk. 1 Vi mener sætningen skal omformuleres med omvendt ordstilling — "for en person med handicap" sættes bagerst.

Svar: Indarbejdet.

§ 19, stk. 2 Hvem forhandler for kommunen, nu hvor Kanukoka ikke længere eksisterer?

Svar: De enkelte kommunalbestyrelser forhandler selv med Naalakkersuisut, medmindre kommunalbestyrelserne i forening har valgt en forhandler.

§ 21 Vi bemærker, at kommunerne inddrages i udarbejdelse af strategi, hvilket vi sætter pris på.

Svar: Taget til efterretning

§ 22, stk. 2 Da udredningen sommetider kan tage tid med indhentning af lægeudtalelser, kan det være svært at leve op til frister. Derfor foreslår vi, at det tilføjes, at fristen kan forlænges ved begrundede omstændigheder, som f.eks. manglende udredning (afventer specialister), lægeudtalelser, og udvalgsgodkendelser, sammenholdt med stk. 3.

Svar: Ikke indarbejdet.

Formålet med § 22, stk. 2, er, at kommunalbestyrelserne skal fastsætte tidsfrister, således at personer med handicap kan forventningsafstemme i forhold til serviceniveauet i kommunen. Såfremt fristen ikke kan overholdes, er kommunalbestyrelsen allerede forpligtet til at gøre borgeren opmærksom herpå og i denne forbindelse angive en frist med angivelse af, hvornår afgørelsen kan forventes at foreligge.

§ 22, stk. 2 Det foreslås, at ordlyden ændres fra: "ansøgning om støtte" til "ansøgning om hjælpeforanstaltning" som før nævnt.

Svar: Ikke indarbejdet.

§ 23, stk. 2-4 Gennemgående skal s-et fjernes fra handicap-s alle steder i teksten hvor ordet bruges.

Svar: Ikke indarbejdet, da anvendelsen af "s"-endelser er grammatisk korrekt.

§ 25, stk. 4 Vi vil gerne, at punktet: Uddannelse tilføjes. (jf. kommentar til § 1 ,5)

Svar: Indarbejdet.

§ 25, stk. 4, nr. 8, er tilrettet således, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med udredningen ligeledes skal vurdere uddannelse, beskæftigelse og muligheder for beskæftigelse.

§ 26 Ved udfyldning af handleplan til psykisk syge borgere kan det være svært, fordi den er meget omfattende. Måske kan den forenkles. Vi bruger ofte en handleplan på timebasis, som kun er en side. Flere borgere med psykiske sygdomme vil ikke underskrive. Der må udarbejdes en handleplan med færre punkter til disse borgere.

Handleplan og visitationsskema kan også virke meget omfattende for borgere med f. eks. blodprop. Det er ønskeligt, at de administrative skemaer forenkles.

Svar: Bemærkningen vil indgå i overvejelserne i det videre arbejde med implementeringen af loven.

§ 26 Vi foreslår at punktet: Fritid og sundhedsforhold tilføjes.

Svar: Ikke indarbejdet, da forholdet allerede anses for omfattet af bestemmelsen.

§ 26, stk. 7 Vi vil, at handleplaner til de hjemmeboende psykisk syge og hjerneskadede kun udarbejdes I gang årligt, ligesom det er tilfældet for borgere anbragt på døgntilbud.

Svar: Bemærkningen vil indgå i overvejelser i forbindelse med det videre arbejde med udarbejdelse af bekendtgørelse.

§ 32 Det er godt, at denne del omkring underretningspligt er medtaget.

Nogle klienter siger nej til hjælp, selvom borgere sender underretninger. Vi kan ikke tvinge borgere til hjælp, de er myndige og bestemmer selv over deres liv.

§ 34 Denne § er god, da man sikrer den vigtige overlevering af informationer.

Kapitel 7: Ordet *støtte* skal erstattes med *hjælpeforanstaltning*. Ordet støtte leder tankerne

hen på støttetimer, støttepersoner o.l.. På grønlandsk kan støtte ikke stå alene, og ordet passer ikke til dette område.

Svar: Ikke indarbejdet.

Ordet "støtte" anvendes ligeledes i Inatsisartutlov om støtte til børn, og der ønskes anvendt en ensartet terminologi på tværs af den sociale lovgivning.

§ 38, stk. 2 Vi foreslår at slette funktionsnedsættelse, da det peger på et menneskesyn, hvor man ser på mangler i stedet for ressourcer. Derfor foreslås følgende formulering: "... vurderingen afklare personens funktionsevne. "

Svar: Ikke indarbejdet.

Begrebet "funktionsnedsættelse" er taget fra FN's Handicapkonventions artikel 1. Der er således tale om et kendt og indarbejdet begreb.

§ 38, stk. 4 Det er glædeligt, at muligheden for akut behov er tilføjet.

§ 39 Vi foreslår, at Afgørelse om støtte — ændres til afgørelse om hjælpeforanstaltning.

Svar: Ikke indarbejdet.

§ 40 Vi foreslår, at ordet eventuel slettes, da det giver indtryk af, at vi kan undlade klagevejledningen, hvilket vi ikke kan.

Svar: § 40 er udgået af loven.

Kapitel 8 Vi foreslår, at overskriften ændres til mulighed for hjælpeforanstaltninger, i stedet for støtte.

Svar: Ikke indarbejdet.

Underoverskriften ændres til: Støtte til varetagelse af omsorg i eget hjem. Tabt arbejdsfortjeneste til varetagelse af omsorg i eget hjem, som i den nuværende lovgivning.

Svar: Ikke indarbejdet.

Bestemmelsen fastslår nu, at den pårørende indgår i et konkret ansættelsesforhold med de rettigheder, der følger herunder feriepenge osv. Tabt arbejdsfortjeneste er således ikke længere et begreb i bestemmelsen.

§ 41, stk. 3 og stk. 5 (nu § 40, stk. 3, og stk. 5) Modsiges hinanden, da stk. 3 lægger op til, at personen skal have løn efter bruttoindkomst, hvor stk. 5 taler om et maksimumbeløb.

Svar: Bestemmelsen skal forstås på den måde, at lønnen skal fastsættes på baggrund af den tidligere bruttoindtægt, men der vil dog blive fastsat et loft for, hvor høj løn man kan modtage for at varetage omsorgen for en person med handicap i eget hjem.

Har man f.eks. en årsløn på 1.2 mio. kr., kan man ikke forvente at modtage en tilsvarende løn under ordningen.

§ 42, stk. 2 nr. 1 (Nu § 41, stk. 2 nr.1) Vi foreslår, at man sletter merarbejde og ændrer til — at omsorgsopgaven er væsentlig mere krævende for forældrene.

Svar: Ikke indarbejdet.

Bestemmelsen er en videreførelse af kravene i § 29, stk. 1, i bekendtgørelse om hjælp til personer med vidtgående handicap.

§ 42, stk. 3 (Nu § 41, stk. 3) Der tilføjes, at voksne også kan være i en aflastningsfamilie, og ikke kun på et botilbud.

Svar: Ikke indarbejdet.

Inatsisartutloven anvender ikke begrebet aflastningsfamilier.

§ 43, stk. 1 (Nu § 42, stk.1) Det skal tilføjes, at der ikke kun bevilliges støttetimer til eget hjem, da der f.eks. bevilliges timer til børn i daginstitutioner. Hele sætningen kunne ændres til "klare sig i dagligdagen".

Svar: Ikke indarbejdet.

Bevillinger af støtteperson til timer til børn i daginstitutioner er ikke omfattet af nærværende forslag, men reguleres af lovgivningen inden for uddannelsesområdet.

§ 44 (Nu § 43) Det skal tilføjes, at kommunen kun skal betale, hvis alle andre muligheder er udtømte. Andre muligheder kan være mobilitetsydelse eller ved jobskifte, hvor arbejdspladsen betaler. Det kan blive en stor post for kommunen, og det kan give incitament for, at flere vil flytte, hvis kommune dækker flytteomkostningerne.

Svar: Ikke indarbejdet.

Tilbud om økonomisk støtte til forældremyndighedsindehavere til et barn med handicap til dækning af udgifter ved flytning, jf § 44, stk. 1, forudsætter, at der i forhold til barnet er truffet afgørelse om visitation til botilbud. Målgruppen for § 44 anses derfor at være meget begrænset i antal pr. år.

§ 45 (Nu § 44) Vi foreslår at ændre ordet vedligeholdelsestræning til træning. (Jf. kommentar til § 11, stk. 3)

Svar: Ikke indarbejdet.

Se tidligere besvarelse heraf.

§ 46 (Nu § 45) Vi foreslår at ændre ordet *støtteforanstaltninger* til *hjelpeforanstaltninger*.

Svar: Ikke indarbejdet.

Se tidligere besvarelse heraf.

§ 46, nr. 7 (Nu § 45, nr. 7) Vi foreslår, at der tilføjes ordet væsentlig merudgift.

Vi foreslår endvidere, at der tilføjes et punkt 10) konsulentbistand, f.eks. benyttes en talepædagog som konsulent, hvis vi ikke har mulighed for at få fat i en ergoterapeut.

Svar: Ikke indarbejdet.

Forslaget anses ikke at kunne behandles i bekendtgørelsesform.

I overskriften til **§ 48** (Nu § 47) foreslås at slette ordet *beskyttet*.

Svar: Ikke indarbejdet.

Se tidligere besvarelse.

§ 50, stk. 2 (Nu § 49, stk.2) Vi stiller spørgsmålstegn ved, hvorfor Naalakkersuisut skal godkende en anbringelse i Danmark, nu hvor handicapområdet er udlagt til kommunerne. Det kunne ændres til, at Naalakkersuisut skal informeres.

Svar: Ikke indarbejdet.

Udgangspunktet er, at alle anbringelser skal ske i Grønland. Såfremt der i en konkret sag alene kan ske anbringelse i Danmark, er situationen dermed en undtagelse fra udgangspunktet og fordrer en godkendelse fra Naalakkersuisut. Det er således alene kommunalbestyrelsen, som har beslutningskompetence til at træffe en afgørelse om anbringelse i Danmark. Naalakkersuisut skal dermed alene godkende denne afgørelse fra kommunalbestyrelsen og påse, at alle muligheder i Grønland er udtømte.

§ 52, stk. 3 (Nu § 51, stk.3) Ordsætningen kan misforstås i den grønlandske version.

Svar: Bemærkningen taget til efterretning og vil indgå i departementets kvalitetssikring af forslaget.

§ 53 (Nu § 52) Ordet *hjem* bruges her for første gang i loven. Vi foreslår, at der i stedet bruges ordet botilbud.

Svar: Ikke indarbejdet.

Terminologien er taget fra Kriminallov for Grønland.

§ 54 (Nu § 53) Vi er uforstående over for, hvilken forsøgsordning der er tale om.

Svar: Bestemmelsen er ikke møntet på et bestemt forsøg. Bestemmelsen er en videreførelse af gældende ret, således at en kommunalbestyrelse kan etablere forsøgsordninger, hvor der kan tilbydes personer med handicap støtte ud over de støttemuligheder, der fremgår af denne Inatsisartutlov

Formålet med forsøgsbestemmelsen er at styrke udviklingen i de kommunale tilbud og sikre muligheden for en bedre ressourceudnyttelse.

Erfaringerne fra andre forsøgsbestemmelser har vist, at der er et behov for en generel adgang til at iværksætte forsøg og derigennem oprette andre tilbud end de, der er omtalt i denne Inatsisartutlov.

§ 55, stk. 2 (Nu § 54, stk.2) ... en eller flere pårørende ... kan der være begrænsning på? hvis der er tale om en hel familie som skal rejse, kan det blive en stor økonomisk post for kommunerne.

Svar: Ordlyden er ændret.

Udtrykket "en eller flere pårørende" er ændret til "en eller flere nærtstående". Som nærtstående anses normalt ægtefælle, forældre, søskende, bedsteforældre, plejeforældre samt andre, som har et nært forhold til personen, jf. bemærkningerne til stk.1. Det bemærkes, at det er kommunens beslutning i den konkrete sag, hvor mange der skal rejse.

§ 55, stk. 4 (Nu § 54, stk. 3) Det er nyt, at personer mellem 18-24 kan rejse hjem to gange årligt, det kan betyde en øget udgift til kommunerne.

Svar: Unge mellem 18 og 24 år med vidtgående handicap har allerede i dag ret til disse 2 årlige besøgsrejser til Grønland. Forholdet er i dag reguleret i § 56 i Selvstyrets bekendtgørelse om støtte til personer med vidtgående handicap, hvoraf det direkte fremgår, at "unge mellem 16 og 24 år med vidtgående handicap, der er på midlertidigt ophold i Danmark har ret til 2 årlige besøgsrejser til Grønland". Bestemmelsen vil således ikke påføre kommunalbestyrelserne yderligere omkostninger.

§ 55, stk. 5 (Nu § 54, stk. 4) Vi foreslår, at alderen hæves til 24 år. På børneområdet benyttes 23 år for efterværn.

Svar: Ikke indarbejdet.

Bestemmelsen fastslår, at en person over 18 år, der har haft ophold på et døgntilbud i mere end 10 år efter det fyldte 18. år, det vil sige, efter at personen er fyldt 29 år, kun har ret til 1 besøgsrejse til sit hjemsted hvert andet år. Bestemmelsen vil således først omfatte personer, som er 29 år eller ældre.

§ 55, stk. 6 (Nu § 54, stk. 5, og § 55, stk. 5) I de tilfælde, hvor der ydes hjælp til rejse til en anden by, skal der ligeledes ydes hjælp til forældrenes rejse. Her er igen brugt ordet handicap-s.

Svar: Det fremgår af § 56, stk. 1, nr. 3, at kommunalbestyrelsen ligeledes skal afholde udgifter til rejse samt indlogering til forældremyndighedsindehavere eller andre nærtstående.

§ 56, stk. 2, nr. 2 (Nu § 57, stk. 2, nr. 2) Vi foreslår, at der tilføjes "alle udgifter i forbindelse med rejsen", da opholdsudgifter ikke umiddelbart er inkluderet for ledsageren.

Svar: Delvist indarbejdet.

Det fremgår nu af bemærkningerne, at betalingsforpligtelsen omfatter de samlede rejseudgifter, herunder udgifter til det nødvendige antal ledsageres rejse og opholdsudgifter for de rejsedøgn, besøgsrejsen varer.

§ 56, stk. 2, nr. 2 (Nu § 57, stk. 2, nr. 2) Vi foreslår, at ledsageren skrives i flertal, da enkelte personer med handicap har brug for flere ledsagere.

Svar: Indarbejdet.

§ 57 (nu § 59) Formuleringen "hel eller delvis" kan være vanskelig at afgøre. Måske skal det ændres til, at der kan yde støtte til hel dækning...

Svar: Ikke indarbejdet.

Der er her overladt et forvaltningsretligt skøn til kommunalbestyrelsen. Kommunalbestyrelsen er ikke forpligtet til at yde støtte, men hel eller delvis dækning kan overvejes, hvor den afdøde eller dennes pårørende har udtrykt ønske om begravelse på hjemstedet, og hvor de konkrete forhold taler for støtten.

I den grønlandske version, står der kapitel 12, hvor der skal stå kapitel 14.

Svar: Tilrettet.

§ 58 (Nu § 60) Det foreslås, at støtte erstattes med hjælpeforanstaltninger, som vi før har nævnt.

Svar: Ikke indarbejdet.

§ 60 (Nu § 62) Da ordet skal er brugt, kan vi forestille os, at det kan blive en stor opgave for kommunen at føre tilsyn i byer og bygder i hele landet, samt ved anbringelser i Danmark.

Svar: Det er fastsat i loven, ligesom i Inatsisartutlov om støtte til børn, at der skal føres et personrettet tilsyn med de personer, som kommunalbestyrelsen har anbragt på døgntilbud i Grønland og uden for Grønland, herunder Danmark.

Såfremt en person med handicap er anbragt på et botilbud beliggende i en anden by eller f.eks. Danmark, vil det være muligt for hjemkommunen at indgå en aftale med kommunalbestyrelsen i den kommune, hvori botilbuddet er beliggende, om at denne fører det personrettede tilsyn på hjemkommunens vegne.

Det fremgår ligeledes af afsnit 3.8 i de almindelige bemærkninger, at der er afsat passende ressourcer til at føre et tilsyn af dette omfang.

§ 62, stk. 2 (Nu § 66, stk.1) Vi foreslår, at ordet *skriftlig* fjernes — da alle tilsynsrapporter er skriftlige.

Svar: Ikke indarbejdet.

Ordet skriftlig er bibeholdt.

§ 66 (Nu § 71) Ordet *støtte* bruges igen her, og vi foreslår at skrifte det ud med *hjelpeforanstaltninger*.

Svar: Ikke indarbejdet.

Ekstra:

Der er ikke nævnt noget ang. hjemtagelse. Hvis en person, som f.eks. er anbragt i Danmark, siger nej til en hjemtagelse, mangler kommunen en mulighed for en sanktion, f.eks. et krav om, at personen overgår til en dansk kommune.

Svar: Bemærkningen er taget til efterretning og vil indgå i det videre arbejde med implementeringen.

Vi oplever denne version som mere læsevenlig og brugervenlig end versionen, der blev sendt ud sidste år.

12. Meeqqat Iuunerissut / Bedre Børneliv:

På skoleområdet skal man tage hensyn til børn med mentalt og fysisk handicap. I dag ser vi eksempler på, at man fra kommunen sætter børn med handicap i specielle klasser med børn, som ikke er handicappet, men er omsorgssvigtet fra hjemmet, og har andre behov for omsorg. Dette medfører desværre, at børn med handicap bliver utrygge eller bange for at gå i skole. De forskellige børn har forskellige behov, og så længe man ikke er i stand til at varetage dem i den nuværende konstellation, ser vi et behov for, at dette ændres.

Situationen er den i dag, at for meget ikke uddannet personale behandler børn med handicap

som normale børn. Men eftersom børn med psykisk handicap har behov for specialpædagogisk støtte, er der behov for at gøre en indsats for at gøre læringsforholdene for dem bedre. De har brug for ordentlig hjælp.

De handicappede børns behov bliver ikke tilgodeset med den organisering. Det er ikke godt nok, som det er nu.

Vi ser et behov for, at:

- de rådgivende instanser har kendskab til situationen på skolerne, eller andre institutioner med børn, som har handicap af forskellige diagnoser.
- børn med handicap ikke skal i klasse med andre børn, der også har store og anderledes omsorgsbehov, og skaber utryghed. Som det er nu, får de ikke den støtte, de har behov for til at få det til at fungere.
- skolerne så vidt muligt skal være i samme bygning som de rådgivende instanser.
- børn med handicap skal have mulighed for at komme i fritidshjemmet i trygge rammer, efter skoletiden. Og med uddannet personale. Det har børn med handicap ikke mulighed for i dag.
- børn med handicap også skal have mulighed for, at have en bisidder, hvis det skulle blive nødvendigt.

Svar: Børn med handicap skal tilbydes en bisidder, jf. § 24, på lige vilkår med andre personer med handicap. Bisidderordningen tilbyder støtte ved kommunalbestyrelsens behandling af en sag om støtte efter forslaget, til udarbejdelse og indgivelse af klage over afgørelser truffet af kommunalbestyrelsen efter forslaget samt til behandling af en klagesag angående afgørelser om støtte ved Det Sociale Ankenævn.

De øvrige bemærkninger vil blive videreformidlet til ressortdepartementet for skoleområdet.

13. Det Sociale Ankenævn:

Generelle bemærkninger:

Sekretariatet finder, at lovforslaget er udtryk for en meget ambitiøs og kompleks regulering af støtte til personer med handicap. Sekretariatet er bekymret for, om lovforslaget vil kunne administreres af kommunerne. Der er dermed en risiko for, at lovforslaget kan vanskeliggøre sagsbehandlingen i kommunerne til gene for personer med handicap.

Lovforslaget og bemærkningerne bør gennemgås, således, at der anvendes en ensartet betegnelse. Der veksles i lovforslaget og bemærkninger nogle steder mellem "en person med handicap", "en person" og "en borger".

Flere steder i bemærkningerne til de enkelte bestemmelser, fremgår det ikke, hvilken bestemmelse i den gældende handicapforordning eller en bekendtgørelse, der videreføres i forslaget. Se til ex. bemærkningerne til § 13, stk. 1, § 18, § 49 og § 50. Det foreslås, at dette tydeligt fremgår ved alle bestemmelser, der er en videreførelse af gældende bestemmelser. Det foreslås også, at det fremgår, hvis bestemmelsen er ny.

Det foreslås, at bemærkningerne til bemyndigelsesbestemmelserne generelt uddybes.

Hvis princippet om at den hjælp, der kan gives i henhold til lovforslaget, kun gives til dækning af personen med handicaps væsentlige merudgifter i forbindelse med handicapet, videreføres, foreslås det, at dette fremgår klart.

Sekretariatet [opfordrer til, at] der indsættes overgangsbestemmelser i fornødent omfang.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser:

Ad § 6, stk. 1

Det foreslås, at "bopæl" ændres til "fast bopæl".

Svar: Ikke indarbejdet.

Der ønskes en ensartet terminologi i mellem forslaget til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap og Inatsisartutlov om støtte til børn, hvorfor begrebet "bopæl" er bibeholdt. Herudover ses udtrykket "fast bopæl" ikke anvendt regelmæssigt i anden lovgivning.

Ad § 6, stk. 2

I 4. afsnit i bemærkningerne til bestemmelsen henvises til den foreslåede bestemmelse i "§7, stk. 2". Sekretariatet formoder, at der rettelig skulle stå § 6, stk. 2.

Svar: Indarbejdet.

Henvisningen er rettet til § 6, stk. 2.

Ad § 6, stk. 3

Bemærkningerne til stk. 3 synes ikke at relatere sig til lovtekstens § 6, stk. 3. Men de anførte bemærkninger til stk. 4 relaterer sig til stk. 3.

Det forslås, at bemærkningerne rettes, så de er i overensstemmelse med lovteksten om, at de nævnte regler tillige finder anvendelse på personer med handicap, som er anbragt uden for Grønland ved det offentlige foranstaltning og ikke, som anført i bemærkningerne alene de, som er anbragt af en grønlandsk kommunalbestyrelse.

Svar: Indarbejdet.

Bemærkninger er tilrettet.

Ad § 11, stk. 1, nr. 6

Henvisningen til § 59, stk. 2 (nu § 61, stk. 2), synes ikke relevant.

Bemærkningerne synes mere at knytte sig til § 59, stk. 3. Dertil fremgår det af den første sætning i bemærkningerne, at hvis et døgntilbud udtaler sig imod en kommunalbestyrelses

"afgørelse", skal kommunalbestyrelsen indhente en udtalelse fra centeret. Dette synes ikke at være i overensstemmelse med § 59, stk. 3, hvorefter kommunalbestyrelsen skal indhente udtalelsen inden kommunalbestyrelse træffer afgørelse om ophør af ophold på botilbuddet.

Svar: Indarbejdet.

Henvisninger rettet til § 61, stk. 4

Det fremgår af bemærkningerne, at hvis kommunalbestyrelsens afgørelse påklages, bør centrets udtalelse indgå som et væsentligt moment. Det bemærkes, at sagsbehandlingen i Det Sociale Ankenævn ikke skal reguleres på denne måde. Det foreslås derfor, at bemærkningen udgår.

Svar: Det fremgår ikke af bemærkninger til § 59, stk. 3 (nu 61, stk. 4), at centrets udtalelse skal indgå som et væsentligt moment i en klage. Det fremgår alene, at kommunalbestyrelsen skal medtage udtalelsen i sin vurdering forud for en afgørelse.

Ad § 12, stk. 1

Det foreslås, at bestemmelsen omformuleres, så kommunalbestyrelsen i en konkret sag kan videregive personoplysninger, herunder personfølsomme oplysninger som led i centrets udførelse af sine opgaver og ikke alene i forbindelse med rådgivning af kommunalbestyrelsen.

Svar: Indarbejdet.

§ 12 stk. 1, er formuleret således, "Kommunalbestyrelsen kan videregive personoplysninger, herunder personfølsomme oplysninger, til Det Landsdækkende Handicapcenter, når dette udfører opgaver i henhold til § 11, stk. 1, såfremt oplysningerne er af betydning for sagens behandling."

Ad § 14, stk. 2

Det fremgår, at bestemmelsen er en videreførelse af § 43, stk. 2, i bekendtgørelsen om hjælp til personer med vidtgående handicap. Det foreslås, at overveje at ændre "har bopæl" i kommunen til når kommunen er "hjemkommune", sådan som det fremgår af den gældende bestemmelse i bekendtgørelsens § 43, stk. 2. Eller det bør fremgå af bemærkningerne, hvad der forstås ved "har bopæl" i kommunen.

Svar: Indarbejdet.

Stk. 2 er herefter omformuleret således: "Naalakkersuisut kan pålægge en kommunalbestyrelse at oprette en beskyttet boenhed, når kommunen er hjemkommune for 2 eller flere personer over 18 år, som er berettiget til at modtage en bolig i en beskyttet boenhed, jf. § 47".

Ad § 15

Det er uklart, om bestemmelsen giver hjemmel til at fastsætte nærmere regler om beboernes mulighed for uddannelse og beskæftigelse, men nok alene for, hvilke aktiviteter, der skal kunne tilbydes i bokollektiver og beskyttede boenheder.

Svar: Ikke indarbejdet.

Det fremgår direkte af bemærkningerne, at kvalitetsstandarderne blandt andet forventes udmøntet på beboernes muligheder for uddannelse, beskæftigelse og aktivitet.

Ad § 16

Det foreslås, at det undersøges og fremgår af bemærkningerne, hvordan bestemmelsen forholder sig til § 15 i Landstingsforordning om kommunernes indbyrdes betalingsforpligtelser.

Det foreslås, at bestemmelserne opdeles i særskilte bestemmelser. Bestemmelsens stk. 1 og 2, vedrører to forskellige forhold. Stk. 1 vedrører kommunalbestyrelsens forpligtelse til at afholde udgifter til en anden kommunalbestyrelse, mens stk. 2 vedrører personen med handicaps ret til økonomisk støtte til dækning af udgifter ved flytning af bopæl.

Svar: Ikke indarbejdet.

§ 16 i forslaget skal ses som en præcisering af den anbringende kommunes betalingsforpligtelse, når kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse om visitering til anbringelse uden for hjemkommunen.

Ad § 16, stk. 2

Det foreslås, at det klart fremgår af bestemmelsen, at den økonomiske støtte til dækning af udgifter ved flytning af bopæl skal tilbydes til personen med handicap.

Det foreslås, at det fremgår af bestemmelsen eller bemærkningerne, hvilke flytteudgifter den økonomiske støtte skal dække.

Svar: Ikke indarbejdet.

Af bemærkningerne fremgår, at formålet med bestemmelsen er at sikre en reel mulighed for, at en person med handicap kan flytte til et bokollektiv eller en beskyttet boenhed i en anden kommune. Det må følge heraf, at flytning af bohavet, finansiering af rejse til personen med handicap, dennes eventuelle ledsagere samt engangsudgifter til etablering i botilbuddet må indgå i kommunalbestyrelsens udgifter hertil.

Det vil fremgå af en kommende vejledning, hvorledes det i praksis skal udmøntes.

Ad § 18, stk. 2

Det foreslås, at målgruppen, som den fremgår af bemærkningerne, også fremgår af lovteksten.

Svar: Ikke indarbejdet.

§ 18 er alene en hjemmelsbestemmelse, som bemyndiger Naalakkersuisut til at oprette og drive døgntilbud for personer med handicap, herunder sikrede døgntilbud. Anbringelse på sikrede døgntilbud derimod sker efter § 51 og målgruppen fremgår tydeligt og direkte af lovtæksten i denne bestemmelse.

Ad § 25, stk. 2, nr. 4

Personkredsen "øvrige omsorgsgivere" [bør] nærmere defineres eller beskrives i bemærkningerne.

Svar: Indarbejdet.

"Øvrige omsorgsgivere" er en bredt defineret gruppe, som kan omfatte personer personen med handicap har en særlig følelsesmæssig tilknytning til. "Øvrige omsorgsgivere" kan bestå af slægtninge som eksempelvis en tante, en kusine eller andre personer i nærmiljøet som eksempelvis en nabo. Definitionen er indskrevet i bemærkningerne og er ikke en udtømmende opstilling.

Ad § 25, stk. 4

Der henvises i sidste sætning i bemærkningerne til stk. 10. Sekretariatet formoder, at der rettelig skulle henvises til stk. 9.

Svar: Tilrettet.

Ad § 25, stk. 7

Der henvises i bestemmelsen til § 38, stk. 3. Sekretariatet formoder, at der retteligt skulle henvises til § 38, stk. 4. Det samme gælder bemærkningerne til bestemmelsen.

Svar: Tilrettet

§ 26, stk. 1, nr. 3

Det foreslås, at det også fremgår, om det også gælder inden ændring af støtte.

Svar: Indarbejdet

Ad § 28, stk. 1

Bestemmelsens sidste pkt. synes ikke at relatere sig til det forhold, at kommunalbestyrelsen skal udarbejde en statusrapport. Det foreslås, at bestemmelsen om, at døgntilbuddet skal orientere kommunalbestyrelsen, så snart der er sket eller forventes at ske væsentlige ændringer i personens sundhedsforhold eller sociale forhold, står enten i en selvstændig bestemmelse eller et stykke for sig.

Svar: Indarbejdet

§ 28, stk. 1, 2. pkt. er udskilt som selvstændig stk. 3, hvoraf det fremgår, at døgntilbuddet udover at sende statusrapporter ligeledes skal informere kommunalbestyrelsen, så snart der er sket eller forventes at ske væsentlige ændringer i personens sundhedsforhold eller sociale forhold.

Ad § 29

Det sidste afsnit i bemærkningerne til stk. 3 om informeret samtykke synes mere at angå stk. 2.

Svar: Indarbejdet.

Bemærkningerne omkring informeret samtykke er flyttet til bemærkningerne til bestemmelsens stk. 2.

Ad § 32

Afsnit 5 og 7 i bemærkningerne synes ikke relevante i forhold til § 32. Ellers foreslås det, at der henvises til § 36, der vedrører kommunalbestyrelsens handlepligt ved modtagelse af en underretning.

Svar: Indarbejdet.

Der er sat henvisninger til § 36 ind i henholdsvis afsnit 5 og afsnit 7.

Ad § 38, stk. 4

Det synes ikke klart, hvorvidt § 38, stk. 3, kan fraviges. Stk. 3 er ikke nævnt i stk. 4, bestemmelsen må derfor umiddelbart forstås således, at stk. 3 ikke kan fraviges i tilfælde, hvor der er et akut behov for støtte. Det foreslås, at dette nævnes i bemærkningerne til stk. 4.

Svar: Indarbejdet.

Der er indsat henvisninger til § 23 i såvel bestemmelsen som i bemærkningerne. Det fremgår således nu tydeligt, at krav om afholdelse af samtale, jf. § 23, jf. § 38, stk. 3, ligeledes kan fraviges i akutte tilfælde.

Ad § 40

Det foreslås, at bestemmelsen udgår.

Bestemmelsen synes ikke hensigtsmæssig henset til, at dette allerede er reguleret i anden lovgivning, sagsbehandlingsloven (Landstingslov nr. 8 af 13. juni 1994 om sagsbehandling i den offentlige forvaltning med senere ændringer).

Det medfører desuden uklarhed, idet det i bestemmelsen ikke er nævnt at dette også gælder for alle andre afgørelser, som kommunen træffer, herunder som kommunen træffer i medfør af lovforslaget. Således er eksempelvis afgørelse om besøgsrejser og om kistetransport ikke nævnt.

Svar: Indarbejdet.

Bestemmelsen er udgået.

Ad § 41, stk. 1 (nu § 40, stk. 1)

Det fremgår af 3. afsnit i bemærkningerne til bestemmelsen, at for at komme i betragtning til at modtage økonomisk støtte, skal personen, der varetager den daglige omsorg for en person med handicap, helt eller delvist være holdt op med sin beskæftigelse for at passe personen med handicap. Det bemærkes, at dette krav ikke fremgår af selve lovteksten. Hvis det er et krav, foreslås det, at dette fremgår af lovteksten.

Svar: Afsnittet om hel eller delvis ophør med sin beskæftigelse er udgået.

Ad § 41, stk. 2 (nu § 40, stk. 2)

Bemærkningerne vedrørende kommunalbestyrelsens fastsættelse af det timeantal, som en person med handicap har behov for, synes mere at relatere sig til § 43, stk. 3.

Svar: Ikke indarbejdet, stk. 3 vedrører alene fastsættelse af lønnens størrelse.

Ad § 41, stk. 4 (nu § 40, stk. 4)

Det foreslås, at det overvejes, om der også skal indhentes straffeattest og børneattest ved ansættelse af et medlem af husstanden. Der kan for eksempel være tale om en onkel, der er medlem af husstanden. I bemærkninger er det desuden alene forældre, der er nævnt som eksempel.

Svar: Ikke indarbejdet.

Personen vil være en del af husstanden uanset ansættelsesforholdet.

Ad § 43 (nu § 42)

Det fremgår af bemærkningerne, at bestemmelsen er en videreførelse af muligheden for at få tildelt en støtteperson. Videre fremgår det, at forskellen til støttemuligheden ledsagelse er, at en støtteperson ikke blot ledsager, men yder en socialpædagogisk indsats. Og at støtte i form af en støtteperson derfor skal ydes, når personen med handicap har et behov for socialpædagogisk støtte og ikke kun et behov for ledsagelse. Det foreslås, at det fremgår klart, om bestemmelsen i forslaget er en videreførelse, indskrænkning eller udvidelse af den gældende bestemmelse i bekendtgørelsen.

Svar: Ikke indarbejdet.

Der er en klar beskrivelse af støttepersonens opgaver i bemærkningerne, hvorefter en komparativ sammenligning mellem gældende og kommende ret ikke findes nødvendigt.

Ad § 43, stk. 1 (nu § 42, stk.1)

Det fremgår af bemærkningerne, at bestemmelsen er en videreførelse af § 24, stk. 1, i bekendtgørelse om hjælp til personer med handicap. Det foreslås, at det fremgår, hvordan det forholder sig med støtteperson til personer, der bor i et bokollektiv eller en beskyttet boenhed, da disse er nævnt i den gældende bestemmelse i bekendtgørelsen, men ikke er nævnt i hverken lovforslaget eller bemærkningerne til forslaget § 43, stk. 1.

Svar: Indarbejdet.

Bestemmelsen er blevet tilrettet, således at der kan tilbydes støtteperson til en person med handicap som på grund af væsentlig fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse har behov for socialpædagogisk støtte for at kunne klare sig i eget hjem, bokollektiv eller beskyttet boenhed.

Ad § 44, stk. 1, og stk. 2 (nu § 43, stk.1 og stk. 2)

Der synes at være uoverensstemmelse mellem lovtekst og bemærkninger. Lovteksten nævner økonomisk støtte til "dækning af udgifter ved flytning af bopæl", mens det af bemærkningerne fremgår til "hel eller delvis dækning".

Det foreslås, at det fremgår, hvilke flytteudgifter, der kan dækkes.

Det foreslås, at ændre bestemmelsen til, at det er en rettighed. Alternativt foreslås, at det nærmere fremgår af bestemmelsen, hvad kommunalbestyrelsen skal lægge vægt på for, at kommunalbestyrelsen kan tilbyde den økonomiske støtte.

Svar: Ikke indarbejdet.

Der er tale om en "kan"-bestemmelse, som giver kommunalbestyrelsen mulighed for efter en konkret vurdering at dække udgifterne helt eller delvist til flytning af forældremyndighedsindehavernes bopæl.

Bemærkningen vil indgå i udarbejdelsen af en kommende vejledning.

Ad § 45 (nu § 44)

Det foreslås, at ændre bestemmelsen til, at det er en rettighed. Alternativt foreslås, at det nærmere fremgår af bestemmelsen, hvad kommunalbestyrelsen skal lægge vægt på for, at kommunalbestyrelsen kan tilbyde vedligeholdelsestræning.

Svar: Ikke indarbejdet.

Bestemmelsen indfører en ny mulighed for kommunalbestyrelsen til at tilbyde vedligeholdelsestræning mv. på Det Landsdækkende Handicapcenter. Det er dog op til kommunalbestyrelsen, om den skønner, at det er bedst, at der skal ydes et midlertidigt ophold på Det Landsdækkende Handicapcenter, ambulante træning eller, at der er andre muligheder, herunder inden for kommunen, som kan anvendes som lige så gode alternativer.

Bestemmelsen er derfor ikke ændret som en "skal"-bestemmelse

Ad § 47 (nu § 46)

Det fremgår af bemærkningerne, at det er en videreførelse. Imidlertid fremgår det af § 39, stk. 2, i den gældende bekendtgørelse om hjælp til personer med vidtgående handicap, at boligen i bokollektivet så vidt muligt skal tilbydes i den pågældendes hjemkommune, så tæt på den pågældendes hjemsted som muligt.

I forslaget § 47, stk. 1, skal boligen i bokollektivet være i nærsamfundet. I bemærkningerne er anført, at med nærsamfundet menes der inden for den pågældende kommune. Dette synes at være en ændring i forhold til den gældende bestemmelse, da kommunerne omfatter meget store områder.

Hvis der ikke er tilsigtet nogen ændring, foreslås det, at det samme begreb/formulering anvendes.

Det foreslås, at der indsættes en bestemmelse svarende til lovforslagets § 48, stk. 2, eller at der knyttes bemærkninger herom.

Svar: Indarbejdet.

Det fremgår af bemærkningerne, at der med nærsamfundet menes inden for den pågældende kommune og så tæt på den pågældendes hjemsted som muligt, såfremt det er til personen med handicaps bedste. I den forbindelse skal der tages hensyn til såvel geografiske afstande som til beboersammensætning mv.

Ad § 48 (nu § 47)

Vedrørende anvendelsen af begrebet "nærsamfundet", se bemærkningerne til § 47.

Svar: Indarbejdet, se bemærkningerne ovenfor.

Ad § 48, stk. 2 (nu § 47, stk. 2)

Bemærkningerne synes ikke helt relevante i forhold til bestemmelsen.

Svar: Ikke indarbejdet.

Bemærkningerne beskriver uddybende, hvad det bagvedliggende formål med bestemmelsen er, hvorfor bemærkningerne bibeholdes.

Ad § 49, stk. 2 og 3 (nu § 48, stk. 2 og 3)

Det foreslås, at bestemmelserne udskilles til en selvstændig bestemmelse, da de vedrører noget andet i forhold til § 49, stk. 1.

Svar: Ikke indarbejdet.

Bestemmelserne retter sig alene mod personer med handicap, der har ophold på døgninstitutioner og ikke for målgruppen på bokollektiver eller beskyttede boenheder.

Ad § 50, stk. 2 (nu § 49, stk. 2)

Det foreslås, at kan ændres til skal, således at kommunalbestyrelsen skal tilbyde ophold på et botilbud uden for Grønland — dette henset til § 4, stk. 2, hvorefter en person med handicap har ret til specialiseret støtte i et botilbud, når personen har behov herfor.

Der synes desuden ikke at være overensstemmelse mellem lovtekst og den første sætning i bemærkningerne. I bemærkningerne står der, at Naalakkersuisut skal godkende kommunalbestyrelsens afgørelse.

Svar: Indarbejdet.

”Kan” er ændret til ”skal”.

Ad § 51 (§ 50)

Det foreslås, at det nærmere fremgår af bestemmelsen, hvad kommunalbestyrelsen skal lægge vægt på for, at kommunalbestyrelsen kan tilbyde et midlertidigt ophold uden for Grønland.

Svar: Ikke indarbejdet, bemærkningen vil dog indgå i det videre arbejde med vejledningen.

Ad kapitel 12 – besøgsrejser

I kapitlet er videreført flere bestemmelser om besøgsrejser fra den gældende bekendtgørelse om hjælp til personer med handicap. Der bør knyttes bemærkninger til, at bestemmelserne nu foreslås fastsat i medfør af lov og ikke i bekendtgørelsesform.

Svar: Ikke indarbejdet, bestemmelserne bør kunne stå alene.

Det bemærkes, at § 60 i bekendtgørelse om hjælp til personer med handicap ikke ses videreført, og der ses umiddelbart ikke i lovforslaget at være en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter Naalakkersuisut kan fastsætte regler om ydelse af hjælp til ledsagelse i et sådant tilfælde, som i § 60. Lovforslagets § 55, stk. 8, synes ikke at indeholde hjemmel hertil.

Svar: Indarbejdet.

I forslagens § 56 er der indsat bestemmelser om afholdelse af ferie for egen regning og på eget initiativ, der giver mulighed for at kommunalbestyrelsen kan yde ledsagelse i ferier i op til 9 døgn. Se § 56, stk. 2 – 5.

Ad § 55 (nu § 54)

I henhold til § 50, stk. 1, sidste pkt., i den gældende bekendtgørelse om hjælp til personer med vidtgående handicap er det en af betingelserne, at kommunalbestyrelsen eller Naalakkersuisut har truffet afgørelse om opholdet. Denne betingelse ses ikke umiddelbart videreført i lovforslaget. Det foreslås, at der knyttes bemærkninger hertil.

Svar: Ikke indarbejdet.

Det følger af § 54 stk. 1, at følgende betingelser skal være opfyldt for, at en person med handicap har ret til besøgsrejser til sit hjemsted:

1. Personen har ophold i et bokollektiv, jf. § 13, i en beskyttet boenhed, jf. § 14, eller på et døgntilbud, jf. § 18, og

2) botilbuddet er beliggende uden for personens hjemsted.

Personer med handicap kan alene tage ophold på de nævnte botilbud, såfremt kommunalbestyrelsen har truffet afgørelse herom, jf. § 38. Kravet om, at kommunalbestyrelsen skal træffe afgørelse er dermed videreført i § 38.

I henhold til § 50, stk. 2, i den gældende bekendtgørelse om hjælp til personer med vidtgående handicap ydes hjælpen til hel eller delvis betaling af rejse- og opholdsudgifter. Denne bestemmelse ses ikke umiddelbart videreført i lovforslaget. Det foreslås, at der knyttes bemærkninger hertil.

Svar: Ikke indarbejdet.

Det fremgår tydeligt af lovens § 56 hvilke udgifter kommunalbestyrelsen skal afholde, hvorfor det ikke findes nødvendigt at lave en komparativ sammenligning mellem nuværende lovgivning og forslagens bestemmelse.

I bemærkningerne til flere af de enkelte stykker i bestemmelsen anvendes begrebet at "fragte" personen med handicap. Det foreslås at omformulere dette.

Svar: Indarbejdet.

Ordet "fragte" indgår ikke i bemærkningerne længere.

Ad § 55, stk. 2 (nu § 54, stk. 2)

I henhold til bestemmelsen kan besøgsrejsen ydes til 1 eller flere pårørende, hvis personen med handicap ikke selv er i stand til at rejse. Dette er en ændring i forhold til § 54 i den gældende bekendtgørelse om hjælp til personer med vidtgående handicap. Det foreslås, at der knyttes bemærkninger hertil.

Det foreslås desuden, at det fremgår af bemærkninger, eller præciseres i lovteksten, hvor mange flere pårørende, der kan ydes besøgsrejse til, og hvem der beslutter, hvem af de pårørende, der kan få en besøgsrejse. Det bemærkes, at dette er reguleret i § 54 i den gældende bekendtgørelse.

Det bemærkes, at der ikke i lovforslaget umiddelbart ses at være foreslået en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter Naalakkersuisut kan/skal fastsætte regler om besøgsrejser, herunder, hvem der kan ydes besøgsrejse til.

Svar: ikke indarbejdet.

Det fremgår af bemærkningerne, hvem der kan ydes besøgsrejser til.

Ad § 55, stk. 2 og 3 (nu § 54, stk. 2 og § 55, stk. 3)

Det er med lovforslaget en ret til besøgsrejse, som personen med handicap har. Og i henhold til bemærkningerne til stk. 2 og til stk. 3 kan pårørende indtræde i retten, hvis personen med handicap ikke selv er i stand til at rejse. Det foreslås derfor, at ændre kan til skal i stk. 2 og i stk. 3, 2. pkt.

Svar: Indarbejdet.

Forslagets § 54, stk. 2, er omformuleret således, at det fremgår, at rejsen "skal" tilbydes til de pårørende, såfremt personen med handicap ikke selv er i stand til at rejse og selv ønsker at rejsen skal tilbydes til en eller flere pårørende.

Ad § 55, stk. 3

I henhold til bestemmelsens 3. pkt. skal der ydes 1 yderligere rejse, hvis det er nødvendigt for at opretholde kontakten. Det foreslås, at bestemmelsen udskilles til et selvstændigt stykke eller en selvstændig bestemmelse.

Det foreslås, at det også fremgår af lovteksten, hvem den yderligere rejse skal ydes til.

Svar: Indarbejdet.

Bestemmelsens 3.pkt. er udskilt til et selvstændigt stykke i § 55, stk. 3. Herudover er det indføjet, at rejsen skal ydes til et "barn med handicap".

Ad § 55, stk. 4 (nu § 54, stk. 3 og § 55, stk. 4)

Det foreslås, at det fremgår af bemærkningerne, om bestemmelsen er en videreførelse af § 56 i bekendtgørelse om hjælp til personer med vidtgående handicap. Hvis bestemmelsen er en videreførelse, foreslås det, at der knyttes bemærkninger til, at bestemmelsens 2. pkt. gælder personer med handicap mellem 18 og 24 år, og ikke som § 56 i den gældende bekendtgørelse, som gælder for unge mellem 16 og 24 år.

Svar: Ikke indarbejdet.

Det fremgår tydeligt, at personer med handicap mellem 18 og 24 år har ret til 2 årlige rejser. Herudover vil de 16. og 17. årige være omfattet af forslagets § 55, hvorfor disse ligeledes har ret til 2 årlige besøgsrejser. En komparativ sammenligning af bekendtgørelsen om hjælp til personer med vidtgående handicap § 56 og bestemmelsen i indeværende forslag anses derfor ikke for nødvendig.

Ad § 55, stk. 5 (nu § 54, stk. 4)

Det foreslås, at det fremgår af bemærkningerne, om bestemmelsen viderefører gældende ret/praksis, eller om bestemmelsen er ny.

Det bemærkes, at bestemmelsen ikke synes, at stemme overens med formålet med besøgsrejser, som det fremgår af bemærkningerne til § 55, stk. 1. Hvorefter formålet er at hjælpe personer med handicap, der har ophold uden for deres hjemsted, til at bevare deres tilknytning til hjemstedet.

En del af de personer med handicap, der vil være omfattet af bestemmelsen, har ikke anden mulighed for at opretholde kontakten, idet de ikke er i stand til at anvende telefon, internet eller lignende kommunikationsmuligheder.

Svar: Bestemmelsen er ny. Bestemmelsen skal ses i lyset af, at personen med et langvarigt ophold over tid må antages at få en sådan tilknytning til personerne og beboerne på døgntilbuddet, at tilknytningen til hjemstedet formindskes. Der er dog med bestemmelsen givet mulighed for, at der kan bevares en vis tilknytning til hjemstedet, såfremt personen fortsat ønsker dette.

Ad § 55, stk. 7 (nu § 56)

Det fremgår ikke af lovteksten, at det er hjemkommunen, som afholder udgifterne, sådan som det er anført i bemærkningerne. Det foreslås, at dette også anføres i lovteksten.

Svar: Indarbejdet.

Ordet "hjemkommune" er indføjet i lovteksten.

Ad § 56 (nu § 57)

Det foreslås, at det fremgår af bemærkningerne, om bestemmelsen er en videreførelse af en gældende bestemmelse, herunder om bestemmelsen videreføres uændret eller i ændret form.

Svar: Ikke indarbejdet.

En person med handicaps ret til 1 betalt besøgsrejse i forbindelse med en nærtståendes alvorlige sygdom, død eller begravelse, fremgår tydeligt af bestemmelsen. En sammenligning mellem gældende ret og forslaget findes derfor ikke nødvendig. Opmærksomheden skal dog henledes på, at der nu er tale om en rettighed til personen i modsat til tidligere, hvor bevillingen til besøgsrejser var en mulighed.

Ad § 56, stk. 1 (nu § 57)

Det foreslås, at "1" udgår i lovteksten eller ændres til "en", så der er overensstemmelse.

Svar: Ikke indarbejdet.

Bestemmelsen er udarbejdet i overensstemmelse med retningslinjer for udarbejdelse af regler i Grønlands Selvstyre (lovtekniske retningslinjer), hvoraf det fremgår at tal skal skrives med arabertal. At "en person med handicap" er formuleret ved brugen "en" er udtryk for, at personen står i ubestemt form og ikke udtryk for et bestemt antal personer.

Det foreslås desuden, at det klart fremgår, at der ikke alene er ret til 1 årlig rejse eller lignende, men ret til rejse i forbindelse med en nær pårørendes alvorlige sygdom, død eller begravelse.

Svar: Det er specificeret i bemærkningerne, at retten til en rejse er knyttet til hver enkelt opregnede begivenhed i forslaget. Der kan således bevilges 1 rejse i forbindelse med den alvorlige sygdoms indtræden og den efterfølgende død/begravelse.

Ad § 56, stk. 3 (nu § 58)

Det foreslås, at det nærmere fremgår af bestemmelsen, hvad kommunalbestyrelsen skal lægge vægt på for, at kommunalbestyrelsen kan tilbyde den økonomiske støtte.

Svar: Ikke Indarbejdet.

Bemærkningen vil indgå i det videre arbejde med implementeringen af loven herunder i arbejdet med udarbejdelse af bekendtgørelser og vejledninger.

Ad § 57 (nu § 59)

Det foreslås, at ændre bestemmelsen til, at det er en rettighed. Alternativt foreslås, at det nærmere fremgår af bestemmelsen, hvad kommunalbestyrelsen skal lægge vægt på for, at kommunalbestyrelsen kan tilbyde den økonomiske støtte, herunder hvornår der kan ydes hel eller delvis støtte.

Svar: Ikke indarbejdet, bemærkningen vil dog indgå i det kommende vejledningsarbejde.

Ad § 58, stk. 1 (nu § 60)

Sidste sætning i bemærkninger synes ikke klar, idet der i lovteksten ikke er anført noget om seks måneder.

Svar: Indarbejdet, bemærkningerne til bestemmelsen er tilpasset.

Ad § 58, stk. 2 (nu § 60, stk. 2)

Det foreslås, at det i bemærkningerne anførte "når" en kommunalbestyrelsen "får kendskab til" også fremgår af lovteksten.

Svar: Indarbejdet.

"Kommunalbestyrelsen får kendskab til at" er indsat i lovteksten. Det skal bemærkes, at stk. 1 og stk. 2 er skrevet sammen.

Ad § 58, stk. 4

I lovteksten står, "når støtte ikke længere er nødvendig for at dække personens behov", mens der i bemærkningerne står "når målet med dem er nået" om målet for støtten er nået". Det

foreslås, at der anvendes ensartet sprogbrug for at undgå tvivl.

Svar: Stk. 4 er udgået i forbindelse med revidering af bestemmelsen, se ovenfor. Stk. 4 anses nu for indeholdt i forslaget § 60, stk. 1.

Ad § 59, stk. 3 (nu § 61, stk. 4)

Det foreslås, at det fremgår klart af lovteksten, at udtalelsen fra Det Landsdækkende Handicapcenter ikke er bindende for kommunalbestyrelsen.

Svar: Ikke indarbejdet.

Det fremgår ikke af lovteksten, at udtalelsen er bindende for kommunalbestyrelsen, hvilket ligeledes underbygges i bemærkningerne. Bemærkningen vil indgå i overvejelserne i det videre arbejde med vejledningen.

Ad § 59, stk. 5 (nu § 61, stk. 6)

Det foreslås, at det også fremgår af lovteksten, at det er kommunalbestyrelsen i hjemkommunen, der skal indhente en redegørelse.

Det fremgår af bemærkningerne, at bestemmelsen i stk. 4 om 12 ugers varsling tillige finder anvendelse. I lovteksten er alene henvist til, at stk. 1, nr. 1-3, og stk. 2 tilsvarende finder anvendelse. Det foreslås, at det fremgår af lovteksten.

Svar: Indarbejdet.

"Personen med handicaps hjemkommune" indsat i lovteksten. Henvisning til 12-ugers fristen i stk. 4 (nu stk. 5) er indsat i bestemmelsen.

Ad § 60, stk. 1 (nu § 62, stk. 1)

Det foreslås, at det fremgår af bestemmelsen, om det er kommunalbestyrelsen i opholdskommunen eller hjemkommunen, der skal føre det personrettede tilsyn. Det bemærkes i den forbindelse, at det fremgår af § 21 a i den gældende handicapforordning, at det er kommunalbestyrelsen i opholdskommunen, der har opgaven.

Svar: Indarbejdet.

"I hjemkommunen" indsat i lovteksten.

Ad § 60, stk. 4 (nu § 62, stk. 3)

Det er i lovteksten ikke præciseret, om det gælder oplysninger om det personrettede tilsyn eller det driftsorienterede tilsyn. I bemærkningerne er alene nævnt det personrettede tilsyn.

Svar: § 60 er blevet opsplittet i 2 bestemmelser, således at den nuværende § 62 regulerer kommunalbestyrelsernes personrettede tilsyn og § 63 kommunalbestyrelsernes

driftsorienterede tilsyn. Begge bestemmelser indeholder i stk. 3 krav om fremsendelse af ønskede oplysninger til Naalakkersuisut.

Det foreslås, at det afklares, og at det fremgår klart af lovtekst og bemærkningerne, hvilke oplysninger, der er tale om.

Svar Ikke indarbejdet.

Det vil være situationsbestemt, hvilke oplysninger der er brug for.

Ad § 61, stk. 3 (nu § 64, stk. 3)

Henset til bemærkningerne (sidste sætning i bemærkningerne til stk. 1) og til den måde, som § 61, stk. 3, er formuleret sammenlignet med formuleringen i § 60, stk. 2, synes det ikke helt klart, hvorvidt tilsynsenheden alene skal føre et driftsorienteret tilsyn med døgntilbud, oprettet af Naalakkersuisut, eller om det også omfatter bokollektiver og beskyttede boenheder oprettet og drevet af kommunalbestyrelsen. Hvis tilsynet alene skal føre et driftsorienteret tilsyn med døgntilbud, oprettet af Naalakkersuisut, foreslås det, at bestemmelsen formuleres som § 60, stk. 2.

Svar: Delvis indarbejdet.

Henvisningen er præciseret til § 18, således at det nu er tydeligt, at tilsynet alene omfatter døgntilbud.

Ad § 70, stk. 2 (nu § 75, stk. 2)

Det foreslås, at bestemmelsen udgår, da den er overflødig.

Svar: Ikke indarbejdet.

Bestemmelsen er bibeholdt for at gøre loven mere overskuelig.

Af § 70, stk. 3 (nu § 75, stk.3)

Det foreslås, at bestemmelsen udgår, da den er overflødig. Det Sociale Ankenævn har uanset bestemmelsen mulighed for at indhente oplysninger og udtalelser, hvis samtykket er indhentet.

Svar: Indarbejdet.

Bestemmelsen er slettet med baggrund i Det Sociale Ankenævns bemærkninger.

Der er således ikke yderligere bemærkninger.

14. Det Grønlandske Sundhedskartel (PKK):

Peqqinnissaq Pilligu Kattuffiit/sundhedskartellet i Grønland (PPK) vil gerne tilkendegive glæde ved, at handicaplovgivningen behandles til et mere nutidigt niveau, så udsatte eller

sårbare borgere får bedre muligheder for at leve et værdigt, inkluderende og aktivt liv.

PPK takker for muligheden for at afgive hørings svar og har nedenfor nedfældet vores bemærkninger til lovforslaget.

For PPK som er social og sundhedsfaglig videns kapacitet, er det afgørende i en handicaplov, at det er den handicappede, der kommer i fokus. En ændring fra et diagnosefokus til i tråd med ICF og WHO's forståelse af funktionsnedsættelse ser vi som et vigtigt skridt for alle borgere i Grønland. En ressourcefokuseret tilgang på mestringsevne og hverdagsliv, viser erfaringer andre steder fra, har en positiv effekt ift. at få personer med funktion nedsættelse mere aktive i eget liv og i samfundet.

Sundhedsfremmende indsatser

Sundhedsfaglige indsatser omkring forebyggelse på handicapområdet er helt fraværende.

Flere grupper af borgere med handicap er særligt udsatte for at udvikle senfølger af deres sygdom eller for at få livsstilssygdomme. Kram faktorerne; kost, rygning, alkohol og motion er centrale begreber, man kunne have sat i spil.

PPK anbefaler at sikre en forbyggende indsat overfor den enkelte borger, så højst muligt funktionsniveau bibeholdes længst muligt.

Svar: Kram faktorerne tilhører et område, som falder uden for nærværende forslags område. Bemærkningerne er videresendt til ressortansvarlige departement.

Udredning

Det bør konkretiseres, at kommunalbestyrelsen ikke kan vurdere sundhedsfaglige forhold samt omfanget af handicapet mv. Disse kompetencer ligger i sundhedsvæsnet, der på baggrund af faglige, individuelle undersøgelser og vurderinger beskriver diagnose, funktionsevne, prognose mv.

Det kan i stedet for beskrives, at Kommunalbestyrelsen er ansvarlig for, efter samtykke fra borgeren/værgen/forældremyndighedsindehaveren, at indhente ovenfor nævnte oplysninger fra sundhedsvæsnet, således sagen kan belyses helhedsorienteret efter de beskrevne kriterier.

Svar: Bemærkningerne vil indgå i overvejelserne i den videre implementering af forslaget, hvor der vil ske en præcisering af ansvarsfordelingen.

Nærmere rammer, der beskriver blandt andet ansvarsområdet på udredningsdelen. Det Landsdækkende Handicapcenter giver endvidere mulighed for at foretage udredning i komplicerede sager. Her flytter man eksempelvis den handicappede væk fra dennes vante omgivelser og søger at udrede. Det er vigtigt, at der tages højde for, at udredningen skal foregå i den handicappede vante omgivelser.

Svar: Den udredning, jf. § 11, stk.1, nr. 6, jf. § 25, som Det Landsdækkende Handicapcenter kan gennemføres, vil tage udgangspunkt i den faglige profil og de ressourcer, som er tilgængelige på centret. Det forventes ikke at være et forhold, der kolliderer med de opgaver, der løses i sundhedsvæsenet ved eksempelvis speciallægelige undersøgelser m.v. Det Landsdækkende Handicapcenter har kapacitet qua sin bevilling til at foretage rejser til kysten, hvor personerne med handicap bor. Hvordan praksis vil blive på området, er endnu for tidligt at sige.

Vedligeholdende træning

Der savnes en nærmere beskrivelse af rettigheder for vedligeholdende træning, for borgere med funktionsnedsættelser. Omfanget af, hvilken træning man som borger med funktionsnedsættelse som minimum har krav på, er ikke beskrevet. Kommunerne ville traditionelt oppebære dette ansvar. Det er kun præciseret, at sundhedsvæsenet fortsat har rehabiliterings- og genoptræningsopgaven.

Svar: Delvis indarbejdet.

Der er indsat hjemmel til at fastsætte regler om træning i bekendtgørelsesform i forslagens § 45.

Der nævnes en "kan" mulighed for et ophold ved Handicapcentret i Sisimiut. Handicapcentret kan tilbyde træning. Men hvordan sikres det, at der lokalt støttes op om det vedligeholdende træningsbehov, der er blandt borgere, hvis hverdagsfærdigheder, arbejde eller fritidsaktiviteter er truede.

Såfremt der bliver indført brugerbetaling på Sisimiut Handicapcenter– hvordan sikres borgeren, at der er et ensartet behandlingstilbud, uanset bopæl?

PPK efterlyser, at loven forholder sig til de geografiske afstande i Grønland og til, at der sikres ens behandling, uanset bopæl.

For de handicappede børns vedkommende, savnes et særskilt afsnit om, hvorledes de har ret til at få konsulentbistand/ergoterapi/fysioterapi/pædagogisk/kostvejledning løbende, til at få stimulation og træning til deres udvikling.

Denne opgave ligger ikke i sundhedsvæsenet, så hvor ligger den?

Svar: Opgaven er en delt opgave mellem sundhedsvæsenet og kommunalbestyrelserne. Bemærkningen vil indgå i den kommende implementering af loven.

Døgninstitutioner, boenheder, botilbud, sikret institution

PPK finder, at det i udgangspunktet er positivt, at den nye handicaplovgivning lægger op til,

at borgere med forskellige særlige behov skal kunne blive i deres hjem/hjemland/hjemby, på trods af et givent fysisk eller psykisk handicap. Desværre er det sådan i dag, at der er voldsom stor mangel på sundhedsfaglige og pædagogiske kompetencer på institutioner/ i hjemmehjælp/i boenheder, der skal rumme børn/voksne/ældre med særlige behov.

PPK er derfor stærkt bekymrede for, hvordan man vil opnå at anskaffe tilstrækkeligt med kompetent personale til den udbygning af de muligheder, der er listet op, set i lyset af den omfattende kamp der er for at kunne udfylde normeringerne med faglært personale.

Hvordan sikrer man, at der udarbejdes handleplaner og implementering?

Da denne lov opfattes som en mere ressourcekrævende proces, om end PPK finder det positivt der anbefales at lave disse handleplaner.

Arbejdet på en sikret institution/hjem/sikret institution for borgere med særlige behov, kræver at der tilbydes guiding, støtte og hjælp fra personale med en længerevarende og relevant uddannelsesbaggrund, da der er tale om stor kompleksitet både sundhedsfagligt og pædagogisk. Der mangler en plan for, hvorledes man vil imødekomme disse udfordringer, da PPK er bekendt med den meget store faglærte personalemangel, der allerede eksisterer i dag, hvor der ellers er gjort store rekrutteringsindsatser. Selv i hovedstaden mangler der mange faglærte.

Hvis en plan for dette udebliver, er PPK stærkt bekymrede for, at det er de mest sårbare borgere med særlige behov, der betaler prisen i form af at blive mødt uden forståelse og risikere mistrivsel, men ikke mindst at det personale, der er tilbage, oplever et dårligt arbejdsmiljø.

Svar: Det er et opmærksomhedspunkt at øge det faglige niveau helt ud i yderområderne. Der vil blive forsøgt etableret uddannelsesindsatser, der sigter på at nå så langt ud som overhovedet muligt. Herunder kan man forestille sig anvendelse af fjernundervisning med videre. Såfremt det ikke er muligt at etablere et betryggende tilbud til en person med handicap, vil kommunalbestyrelsen kunne tilbyde botilbud i en nærliggende større by.

Uddannelse og faglige kvalifikationer for personale

PPK er nysgerrig på, hvordan man påtænker at sætte det faglige niveau, og om det faglige niveau kan opretholdes ligegyldigt hvor i Grønland, man befinder sig.

Hvordan vil man sikre sig trygge rammer, hvor rekruttering af fagligt personale er udfordrende? Eksempelvis koordinerende funktioner inden for træning, hverdagsliv kost og pædagogik.

Hvad vil blive betragtet som en fagligt sufficient indsats?

PPK vil anbefale, at der ligeledes prioriteres borger og pårørendeuddannelse.

Svar: Bemærkningen er taget til efterretning, men vil ikke medføre ændringer i det fremsatte forslag, men vil indgå i de videre overvejelser om implementering af loven.

Støtte i hverdagen og aflastning

PPK opfatter udbygningen af den handicappedes muligheder for aflastningsophold som et meget positivt tiltag. PPK opfordrer til en nærmere præcisering af, at aflastningen ikke kan foregå på et alderdomshjem, da yngre handicappede ellers kan risikere at få aflastningsophold på et alderdomshjem, hvor livsfaser og det, man skal hjem til, ikke er sammenligneligt. Samt ved aflastning på alderdomshjem risikerer borgeren at komme hjem med et lavere funktionsniveau, hvis personalet mangler de fornødne faglige kompetencer.

For børn med specielle behov, der grundet aflastning af pårørende kommer i aflastning, ser PPK det som vigtigt, at den familie/institution, som skal varetage plejen/omsorgen for barnet, også i loven sikres information og kompetenceudvikling for at kunne varetage denne opgave. PPK ser det som vigtigt, at der, trods det at loven er subsidiær til andre love, sker en sikring af en handleplan, som rummer den øvrige, for situationen relevant lovgivning. F.eks. børneloven, lov om undervisningspligt, beskæftigelse, revalidering og arbejdsformidling. Således at der for borgeren ikke opleves parallelle planer, og det sikres, at indsatser med borgen laves på tværs af de kommunale forvaltninger.

PPK ser det som en positiv tilgang, at støtte foranstaltninger på handicapområdet umiddelbart vurderes til at blive set i en bred forstand.

Kommende bekendtgørelser på området, anbefaler PPK tager afsæt i en helhedsorienteret forståelse af, hvor en borger med handicap har brug for hjælp; både i fritidsliv, arbejdes/skoleliv og i hjemmet. PPK ser det som vigtigt, at det er den enkelte kommune og den enkelte sagsbehandling, der afgør, hvilken støtte der kan iværksættes.

I § 43 beskrives Støtte person eksplicit ift. socialpædagogiske målsætninger både ved fysisk og/eller psykisk funktionsnedsættelse. I §46 beskrives ledsagelse og hjælp & omsorg.

[De praktiske og pædagogiske støttemuligheder håbes gjort så fleksible som muligt], så aflønning og hvilken type støtte, der tilbydes, gøres så hensigtsmæssigt som muligt.

Støtte i form af hjælpemidler er en vigtig indsats, for at personer med funktionsnedsættelse kan agere bedst muligt i deres hverdag.

PPK ser frem til at se, hvorledes bekendtgørelse på området vil udmønte sig. Overordnet set, ser PPK det som vigtigt, at det sikres, at kommunerne varetager en kvalificeret vurdering af

behovet for hjælpemidler med udgangspunkt i det behov, borgeren har i sin hverdag. Dette for at sikre at samfundet ikke får en udgift til hjælpemidler, som ikke fungerer optimalt eller ikke bliver brugt. Undersøgelser fra Danmark viser at sundhedsfaglig sagsbehandling i forbindelse [med hjælpemidler er en vigtig brik ift. ikke at] skulle bruge penge på ikke hensigtsmæssige hjælpemidler.

Det henstilles fra PPK, at bekendtgørelse om hjælpemidler fremtidssikres i.f.t. forståelsen af hjælpemidler og teknologiske redskaber, og bliver en sikring af, at en borger med behov for hjælpemidler ikke lander mellem to stole, eksempelvis sundhedsvæsen og kommuner.

På området omkring kropsbårne hjælpemidler ser PPK, at der er brug for præcisering. Pt. er sundhedsvæsenet ansvarlig ved ortoser og lign., når disse er ledstillingskorrigerende, og alene hvis de er i hårdt fysisk materiale.

PPK anbefaler, at sikring af reparation og udskiftning af slidte hjælpemidler bliver et område, hvor borgere kender sine muligheder i såvel lovgivning og i praktisk henseende.

Svar: Bemærkningerne vil indgå i overvejelserne i det videre arbejde med implementering af forslaget.

Nærmiljø inddragning af familie

PPK ser det [som] vigtigt, at begrebet pårørende bliver forstået ud fra borgerens oplevelse. Således at det er [borgerens] selvvalgte netværk, der betragtes som pårørende.

Svar: Udtrykket "pårørende" er ændret til "nærtstående". Som nærtstående anses normalt ægtefælle, forældre, søskende, bedsteforældre, plejeforældre samt andre, som har et nært forhold til personen.

Begrebet selvvalgt netværk anvendes ikke i lovtæksten. Det fremgår dog af § 23, at kommunalbestyrelsen i en række opregnede situationer skal have en samtale med personen med handicap. I disse samtaler vil det være muligt at tale om, hvem personen med handicap ønsker inddraget i sine forhold.

Især på det socialpsykiatriske område er rummeligheden og borgercentrering i udarbejdelse af handleplanen et punkt, PPK ser som afgørende for succes i.f.t. målsætningen.

PPK vil anbefale, at institutioner også deltager i handleplans møder.

Svar: Første gang en person med handicap får kontakt til kommunalbestyrelsen i anledning af en udredning og efterfølgende en handleplan, vil der fra kommunalbestyrelsens side ikke være truffet en afgørelse om, at personen skal optages på et botilbud. Det er derimod den proces, der er gang i. Det betyder tillige, at der ikke kan være en institution, som kan deltage i handleplansmødet på dette tidspunkt i processen.

Såfremt der bliver truffet afgørelse om, at personen med handicap skal visiteres til et botilbud, vil der blive stillet krav om, at botilbuddet udarbejder statusrapporter, som skal indgå i handleplanerne fremadrettet. Hvorvidt botilbuddene direkte og fysisk skal deltage i sådanne møder, må bero på en konkret vurdering i situationen.

PPK anbefaler, at visitationen sker i nærmiljøet med familie og institutioner som deltager, samt at beslutninger tages kommunalt og ikke centralt.

Svar: Efter § 10 i forslaget er Naalakkersuisut pålagt at drive et centralt visitationssystem, der skal samarbejde med såvel kommunalbestyrelserne som botilbuddene i disse sager.

PPK undrer sig over, hvordan den enkeltes retsstilling er, når der afholdes møder med et barn uden forældre eller værge til stede?

Svar: Forslagets § 23, stk. 3, er tilrettet med et 3. pkt., således: "Såfremt at samtalen gennemføres uden forældremyndighedsindehavernes eller værgens samtykke eller tilstedeværelse, skal der udpeges og deltage en bisidder, jf. § 24."

Bygninger

Der glæder PPK, at man vil følge FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, i forholdt til adgang til bygninger.

Det er PPK's anbefaling, at man indhenter viden fra for eksempel fysioterapeuter.

Svar: Bemærkningen er videresendt til det ansvarlige ressortdepartement.

15. Grønlands Politi:

Ad § 52

Det fremgår af denne bestemmelses stk. 1, at der kan ske anbringelse af personer med handicap på et sikret døgntilbud i tre oplyste situationer.

Det fremgår midlertidig ikke af hverken loven eller bemærkningerne hertil, hvad der menes med et *sikret døgntilbud*. Jeg opfordrer derfor til, at der udarbejdes en definition af begrebet, således det står helt klart, hvad et sikret døgntilbud er, og hvem der udbyder et sådan tilbud. Definitionen vil enten kunne fremgå direkte af loven eller af bemærkningerne hertil.

Svar: Det fremgår af forslaget § 18, stk.1, at det er Naalakkersuisut, der kan oprette og drive døgntilbud for personer med handicap, herunder sikrede døgntilbud. I stk. 2 defineres et sikret døgntilbud, som et døgntilbud eller en afdeling på et døgntilbud, hvor det er tilladt at have yderdøre og vinduer konstant aflåst.

I relation til bestemmelsens stk. 1 fremgår det af bemærkningerne hertil, at formålet med bestemmelsen er at sikre, at en person med handicap, som skal sidde i tilbageholdelsessurrogat, kan blive anbragt på et sikret døgntilbud i Grønland. Jeg bemærker hertil, at de praktiske overvejelser om, hvordan dette skal fungere, ikke står ganske klart for mig. Min erfaring i disse sager er, at tilbageholdelse i surrogat ikke er praktisk muligt i Grønland på nuværende tidspunkt, idet der ikke findes egnede institutioner, hvorfor surrogattilbageholdelse i praksis sker ved anbringelse på dansk institution.

Jeg skal på den baggrund opfordre til, at det overvejes, hvordan man lovgivningsmæssigt og praktisk kan tage højde herfor, herunder evt. med indgåelse af samarbejdsaftaler med institutioner i Danmark, som vil kunne varetage opgaven på sikkerhedsmæssigt forsvarlig vis, fastlæggelse af procedurer for fremskaffelse af plads m.v.

I henhold til bestemmelsens stk. 2 og stk. 3 forudsættes det, at kommunalbestyrelsen er i stand til at fremskaffe et tilbageholdelsessurrogat og efterleve tidsfristerne, herunder den faste procedure om, at tilbageholdelsessurrogatet skal fremskaffes inden 72 timer. Kommunernes evne til at leve op til en sådan tidsfrist bør, forinden fristen fastsættes, undersøges nærmere.

Svar: § 52 beskriver de situationer, hvor der kan ske anbringelse i et sikret døgntilbud. Der findes for øjeblikket ikke fysiske døgntilbud, der er godkendt til anbringelse for personer med handicap på et sikret døgntilbud. § 52 vil derfor først blive relevant, når sådanne døgntilbud er etableret i Grønland. Bemærkningen er taget til efterretning og vil indgå i overvejelserne i forbindelse med den kommende implementering af loven. Bestemmelsen er tilrettet, så det er præciseret, at den gælder såvel sikrede døgntilbud i Grønland som i Danmark. For så vidt angår anbringelser på sikrede institutioner i Danmark, findes der allerede samarbejdsaftaler med danske institutioner, som fungerer i praksis.

Ad § 72

Indledningsvist bemærkes, at det bør overvejes, om kapiteloverskriften, *sanktionsbestemmelser*, er korrekt i forhold til kapitlets indhold.

Det fremstår ved gennemlæsning af bestemmelsen uklart, hvilket formål kapitlet tilsigter. Det fremgår, at Naalakkersuisut kan pålægge kommunalbestyrelsen **tvangsbøder**, herunder **dagbøder**, såfremt der påvises grov eller gentagen forsømmelse eller skødesløshed i overholdelsen af kommunalbestyrelsens myndighedsforpligtelser i henhold til denne Inatsisartutlovs bestemmelser.

Begrebsmæssigt er en tvangsbøde ikke en foranstaltning, men et middel til at gennemtvinge først og fremmest en handlepligt, mens en dagbøde er en sanktion bestemt ud fra en tiltaltes indtægt, og hvor antallet af dagbøder sættes i forhold til overtrædelsens grovhed.

Bestemmelsen har efter sin formulering i udkastet karakter af en sanktionsbestemmelse, hvor kommunalbestyrelsen kan pålægges sanktioner i anledning af forsømmelser, og ikke efter sin ordlyd karakter af en bestemmelse der skal motivere kommunen til at opfylde en handlepligt, og hvor handlepligten søges gennemtvunget ved pålæggelse af fortløbende tvangsbøder.

Jeg anbefaler, at det overvejes nærmere, hvad formålet er med bestemmelsen, og at bestemmelsens formulering genovervejes, således det kommer til at stå klart, hvorvidt bestemmelsens formål er pålæggelse af sanktioner, eller gennemtvungelse af en handlepligt ved pålæggelse af tvangsbøder.

Svar: Ikke indarbejdet.

Henset til, at den pågældende bestemmelse giver mulighed for at pålægge kommunalbestyrelsen tvangsbøder, anser departementet bestemmelsen for at være en sanktionsbestemmelse.

16. Landsforening Autisme – Kalaallit Nunaat:

Generelle kommentarer til forslaget

Landsforeningen Autisme – Kalaallit Nunaat er glade for, at forslaget til den nye handicaplov tager udgangspunkt i FN's handicapkonvention, og at der nu tages udgangspunkt i funktionsnedsættelser, i stedet for fysiske og psykiske handicap.

Lovforslaget tager udgangspunkt i at se handicap som ”en varig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre personen i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre”, men mange af de foreslåede tiltag tager ikke udgangspunkt i dette, hverken i forhold til rehabilitering eller støttemuligheder.

Anden lovgivning i forhold til handicapområdet

Lov om støtte til børn

Generelt finder Landsforeningen Autisme – Kalaallit Nunaat, at lovforslaget ikke i tilstrækkelig grad inddrager foranstaltninger og rettigheder for hjemmeboende børn under 18 år – måske fordi der i loven om støtte til børn allerede er muligheder for at foretage visse foranstaltninger.

Det vil være ønskeligt, at disse foranstaltninger og støttemuligheder medtages i loven om støtte til personer med handicap, således at der ikke er tvivl om, hvilke rettigheder denne gruppe borgere har.

Svar: Børn med handicap kan opnå rettigheder efter såvel Inatsisartutlov om støtte til børn som efter nærværende forslag. Herudover fastslås det i forslagens § 7, stk. 2, at støtte, der iværksættes for et barn med handicap, skal sættes i sammenhæng med de indsatser, der er

iværksat for det samme barn efter anden lovgivning, herunder primært Inatsisartutlov om støtte til børn.

De 2 love, Inatsisartutlov om støtte til børn og nærværende forslag, skal således ses i sammenhæng.

Børn og unge med særlige behov og uddannelse

Landsforeningen Autisme - Kalaallit Nunaat savner konkrete tiltag og bestemmelser i lovforslaget for at sikre børn og unges rettigheder inden for skole- og uddannelsesområdet. Det vil være ønskeligt med klarere regler vedrørende uddannelsesområdet i dette lovforslag, således at der sikres en helhedsorienteret løsning for børn og unge med handicap inden for uddannelsesområdet. De fleste børn i specialklasser får i dag ikke en folkeskoleeksamen og mange af de børn som får en afgangseksamen kommer ikke videre i uddannelsessystemet. Derimod ender mange unge med funktionsnedsættelser med at få tildelt førtidspension, hvilket ikke er hensigtsmæssigt, hverken for borgeren eller samfundet generelt. Der bør være bedre mulighed for tilrettelæggelse af særlige uddannelsesforløb efter endt folkeskole.

Svar: Uddannelsesområdet reguleres i uddannelseslovgivningen og falder derfor uden for rammerne af nærværende forslag. Bemærkningen vil blive videresendt til det ansvarlige ressortdepartement.

Anden lovgivning

Ud over dette mangler der sammenhæng mellem anden lovgivning og dette lovforslag (f.eks. på sundhedsområdet, transportområdet, boligområdet), og det vil være ønskeligt, at nuværende lovgivning inden for andre ressortområder gennemgås med henblik på at sikre handicappedes rettigheder.

Tværfagligt samarbejde

En sammenhængende lovgivning på handicapområdet giver også mulighed for en bedre overgang mellem forskellige forvaltninger (som arbejder efter forskellige lovgivninger), for eksempel en bedre sammenhæng mellem uddannelsesområdet og familieforvaltningen. Dette gælder både mellem forskellige forvaltninger inden for kommunen og mellem kommunerne og instanser inden for selvstyret (f.eks. sundhedsområdet).

Lovforslaget bør sikre, at der er et en-dørs-princip, således at man hjælpes videre i systemet efter den første kontakt med en offentlig forvaltning (uanset om det er en forvaltning under kommunen, sundhedsvæsenet eller et departement under Naalakkersuisut). Hvis man eksempelvis har været i kontakt med den pædagogiske-psykologiske rådgivning i en kommune, hvor de mener at næste skridt vil være, at man skal kontakte sundhedsvæsenet (psykiatrisk område) med henblik på udredning for en eventuel diagnose, så bør det være således, at den pædagogiske-psykologiske rådgivning skal formidle kontakten og videregive

de allerede indhentede oplysninger om borgeren til sundhedsvæsenet (forudsat at der foreligger en samtykkeerklæring).

Svar: Ikke indarbejdet.

Forslaget ligger uden for rammerne af indeværende forslag til Inatsisartutlov, idet en sådan ordning vil kræve, at der etableres en forvaltningsretlig enhed, som vil skulle forestå en koordinering mellem de sociale myndigheder, sundhedsvæsenet og skolevæsenet med videre.

Ved fra- og tilflytning mellem kommuner (også fra/til Danmark), bør det sikres, at der er procedure for at overlevere oplysninger om den handicappede mellem kommunerne (forudsat at der foreligger en samtykkeerklæring).

Svar: Kommunernes sagsbehandlingsværktøjer udvikles af kommunerne selv. Det vil derfor være kommunerne, der skal tage initiativ til at sikre, at sagsakterne overflyttes korrekt til den nye kommune, hvor borgeren har taget bopæl.

Endvidere bør lovforslaget tage højde for, at f.eks. støttepersoner kan risikere at blive ansat i 2 jobs, selvom de er støtteperson for den samme person. (Hvis de er ansat til at deltage i både skoledagen og i fritidstilbuddet, kan de risikere at blive aflønnet af 2 forskellige forvaltninger og skal derved betale B-indkomst af den ene lønning).

Svar: Hvordan man ansættes som støtteperson vil være et forhold, der reguleres i de enkelte kommuner, og som kan organiseres forskelligt fra kommune til kommune afhængigt af den stedlige kommunes behov.

Forholdet ligger således uden for, hvad der kan fastsættes bestemmelser omkring i indeværende forslag.

Støtte til barnets familier/værger og andre omsorgsgivere

Vi anbefaler, at familier får ret til rådgivning i forbindelse med barnets handicap, både i forhold til redskaber til at løfte opgaven med at have et handicappet barn (f.eks. afhjælpning af fysiske handicaps, pædagogiske metoder til at afhjælpe psykiske handicap), men også psykologisk støtte, da familier (herunder søskende) med et handicappet barn ofte udfordres/belastes i deres hverdag. Ved at sikre familien og/eller andre omsorgsgivere ret til støtte og vejledning i forhold til borgeren med funktionsnedsættelse gives der bedre muligheder for, at barnet/den handicappede bedre kan hjælpes i sin udvikling, samtidig med at muligheden for at blive boende hjemme øges.

Svar: Ikke indarbejdet.

Lovens formål og de hensigter, som lovens bestemmelser skal fortolkes i lyset af, er fastsat i lovens kapitel 1, herunder § 7, stk. 2. Kapitellet fastslår Handicapkonventionens princip om, at personen med handicap fuldt ud kan nyde alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, med henblik på at være så selvhjulpne som muligt.

Fokus på forslaget for Inatsisartutloven er dermed personen med handicap. Loven giver dog i en række specifikke bestemmelser mulighed for, at pårørende kan modtage hjælp og støtte efter loven. Herunder bl.a. rådgivning efter §§ 11, stk. 1, nr. 1, og 37, stk. 1. Herudover pålægger forslaget Naalakkersuisut at fastsætte nærmere regler og kurser og undervisning, hvilket ligeledes vil omfatte de pårørende. For at tydeliggøre dette er der i forslagens § 45, stk. 1, nr. 9, indsat "kurser og undervisning herunder til pårørende".

Udregningsbegrebet i lovforslaget

Lovforslaget er uklart i forhold til udredningsbegrebet, der mangler en bedre definition og beskrivelse af hvem der har ansvaret for hvilke dele af udredningen. Er det kommunen, som er ansvarlig for at igangsætte udredningen via de relevante instanser/professionelle aktører, som er nødvendige for at vurdere funktionsnedsættelsen hos klienten i den aktuelle sag, bl.a. sundhedsvæsenet i.f.t diagnosticering.

Svar: Bemærkningen er taget til efterretning og vil indgå i overvejelserne i forbindelse med den kommende implementering af loven, herunder udarbejdelse af vejledninger.

Fratagelse af rettigheder i lovforslaget

I kap. 4, § 23, stk. 3, og kap. 4, § 29, stk. 3, samt kap. 4, § 31, stk. 2, gives der mulighed for, at der kan indhentes og udveksles oplysninger uden samtykke fra den handicappede eller dennes værge. Der bør laves en grundig afklarende juridisk vurdering af disse paragraffer. Spørgsmålet er, om der er proportionalitet mellem indgrebet, og om "hensynet til personen med handicap" er grundlag nok til en sådan rettighedsfratagelse fra myndighedsindehaveren, eller om det overtræder Grundlovens bestemmelser omkring den personlige frihed.

Svar: Bestemmelsens ordlyd vurderes at være i overensstemmelse med Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning (sagsbehandlingsloven) § 28 om videregivelse af oplysninger, samt §§ 6-8 i anordning nr. 1238 af 14. oktober 2016 om ikrafttræden for Grønland af lov om behandling af personoplysninger (persondataloven).

Herudover indeholder Inatsisartutlov om støtte til børn i § 13 en lignende bestemmelse, der giver kommunalbestyrelsen ret til at videregive oplysninger til Socialstyrelsen.

Bestemmelsen vurderes således ikke at være i strid med grundlovens bestemmelser omkring den personlige frihed.

National strategi på handicapområdet

I lovforslaget lægges der op til, at kommunerne udarbejder en handicappolitik. Landsforeningen Autisme – Kalaallit Nunaat efterlyser, at Naalakkersuisut i udfærdiger en national strategi på handicapområdet og en handleplan for, hvorledes denne strategi kan opnås. Strategien bør revideres hvert 4. år, og handleplanen bør revideres hvert andet år. Strategien kan fokusere på de områder, som Naalakkersuisut har ansvaret for, som for

eksempel sundhedsvæsenet, uddannelse (f.eks. uddannelse af speciallærere, specialpædagoger, socialpædagoger osv.) og efteruddannelse/kompetanceløft af personer, som arbejder inden for handicapområdet.

Svar: Bemærkningen er taget til efterretning og vil indgå i Naalakkersuisuts videre implementering af FN's handicapkonvention.

Kommentarer til lovforslaget

Kapitel 1: Indledende bestemmelser

§ 1, stk. 3: fremme den enkeltes mulighed for at udvikle sig og udnytte egne potentialer, herunder igennem muligheden for uddannelse, i det omfang det er muligt for den enkelte

Sætningen ”i det omfang det er muligt for den enkelte” slettes

Svar: Ikke indarbejdet.

”I det omfang det er muligt for den enkelte” er indsat, da det må erkendes, at der er personer, der har et så indgribende handicap, at f.eks. uddannelse ikke vil være en mulighed.

§ 5: Alle offentlige bygninger og faciliteter skal så vidt muligt indrettes således, at personer med handicap sikres adgang og brug heraf.

Sætningen ”så vidt muligt” slettes.

Svar: Ikke indarbejdet.

Udtrykket ”så vidt muligt” er anvendt, fordi det ikke alle steder i Grønland er muligt uden uforholdsmæssigt store udgifter at gøre en eksisterende offentlig bygning eller facilitet tilgængelig for personer med handicap. I disse særlige tilfælde skal kommunalbestyrelsen dog løfte sine forpligtigelser over for en person med handicap på anden vis, for eksempel ved at opsøge personen med handicap på dennes bopæl.

Kapitel 3: Oprettelse og drift af botilbud

Det bør altid først og fremmest tilstræbes, at borgeren får et tilbud i sin hjemby / sit hjemsted

§ 13, stk. 1: Kan udskiftes med skal

Svar: Ikke indarbejdet.

Bestemmelsen bemyndiger kommunalbestyrelsen til at oprette og drive bokollektiver. Det fremgår dog af forslagets § 8, stk. 2, at kommunalbestyrelsen skal sørge for, at der er det nødvendige antal pladser i bokollektiver og beskyttede boenheder og af § 13, stk. 2, at Naalakkersuisut kan pålægge en kommunalbestyrelse at oprette bokollektiver.

Der er således ikke nogen tvivl om, at kommunalbestyrelserne skal oprette det nødvendige antal pladser, samt at Naalakkersuisut kan pålægge kommunalbestyrelsen at oprette disse, hvis det skønnes nødvendigt.

§ 13, stk. 2: Hvorfor skal der være mindst 2 personer for at oprette tilbuddet?

Svar: Ordet "bokollektiv" betyder, at der indgår flere personer i tilbuddet. Såfremt der oprettes et tilbud til 1 person, vil dette blive betegnet som et enkeltmandsprojekt.

§ 14, stk. 1: Kan udskiftes med skal

Svar: Se besvarelsen af § 13, stk.1.

§ 14, stk. 2: Hvorfor skal der være mindst 2 personer for at oprette tilbuddet?

Svar: En beskyttet boenhed forudsætter, at der indgår flere personer i tilbuddet, da der skal være tilknyttet personale hele døgnet. Såfremt der er tale om en enkelt person, vil dette blive betegnet som et enkeltmandsprojekt.

§ 17, stk. 1, samt § 20, stk. 1: Det foreslås, at der arbejdes med beboerinddragelse og/eller oprettes bestyrelser med brugerrepræsentanter og/eller værgerepræsentanter i botilbuddene – således at beboerne eller deres værger får mulighed for at påvirke deres egen hverdag.

Svar: Forslagets § 17 er en "kan"-bestemmelse. Der er således tale om en frivillig mulighed for kommunalbestyrelserne til at oprette disse udvalg og inddrage beboerne.

Kapitel 4: Sagsbehandlingsregler

§ 22, stk. 2: Fristerne bør være ens i alle kommuner. Naalakkersuisut bør fastsætte en minimum frist for sagsbehandlingstiden. 10 arbejdsdage vil være ønskeligt ved henvendelser af almen karakter. Ved udredning kan sagsbehandlingstiden forlænges.

Svar: Bestemmelsens stk.1 fastslår det overordnede princip, hvorefter kommunalbestyrelsen skal behandle en sag så hurtigt som muligt. Stk. 2 pålægger kommunalbestyrelsen at fastlægge frister for, hvor lang tid der må gå fra modtagelse af en ansøgning om støtte, til afgørelsen skal være truffet. Herudover pålægger bestemmelsen i stk. 3 kommunalbestyrelsen at informere borgeren, såfremt den fastsatte frist ikke kan overholdes samt at informere om, hvornår afgørelsen må forventes at foreligge.

§ 22, stk. 3: Hvis fristen ikke kan overholdes, skal den skriftlige besked om, hvornår der forventes en afgørelse i sagen, indeholde en udtømmende forklaring på, hvorfor sagsbehandlingstiden ikke kan overholdes.

Svar: Delvist indarbejdet.

Bestemmelsen er tilrettet således, at det fremgår: ”...have skriftlig besked om, hvornår der kan forventes en afgørelse, samt hvorfor fristen ikke kan overholdes.”

§ 23, stk. 3: Samtalen kan dog finde sted uden forældremyndighedsindehavernes eller værgens samtykke eller tilstedeværelse, når hensynet til personen med handicap taler herfor.

Der ønskes en tilføjelse om, at der i dette tilfælde skal være en bisidder med.

Svar: Indarbejdet.

§ 25, stk. 4: Der bør tilføjes punkter om den tilbudte daginstitution kan dække behovet, om tilbuddet i folkeskolen er dækkende, og om muligheder for videreuddannelse eller særlig tilrettelagt uddannelse.

Svar: Ikke indarbejdet.

Bemærkningen falder uden for forslaget's anvendelsesområde, da det reguleres under uddannelseslovgivningen. Bemærkningen vil blive videresendt til det relevante ressortdepartement.

Fælles for §§ 26, 27 og 28:

Kommunalbestyrelsen skal, 4 uger før et planlagt handleplansmøde, udsende udkast til handleplan, til involverede parter, der også omfatter forældre og værger, således at disse kan komme med kommentarer til udkastet, og handleplanen derfor kan fremlægges i den endelige form, på handleplansmødet.

Efterfølgende skal kommunalbestyrelsen indkalde til opfølgningsmøde 6 måneder efter handleplansmødet.

Handleplan bør udarbejdes mindst 1 gang årligt og statusmøder afholdes 1x årligt

I handleplansmøder samt opfølgningsmøder skal alle relevante instanser deltage (f.eks. støttepersoner, lærere o.a aktører), herunder også forældre/værger.

Dette bør tilføjes, idet, når man læser lovforslaget, er handleplan, udviklingsplan og staturapportering kun forbeholdt kommunalbestyrelse og bosteder i forening, men det bør også gælde således, at forældre/værger er med i dette.

Svar: Ikke indarbejdet.

Handleplaner skal så vidt muligt, jf. § 26, stk. 4, udarbejdes i dialog og samarbejde med personen med handicap og eventuelle forældremyndighedsindehavere eller værger. Herudover er døgntilbuddene allerede pålagt mindst 1 gang årligt at udarbejde en udviklingsplan for

personen med handicap. Arbejdet med udviklingsplanen vil som udgangspunkt kræve et samarbejde med personen med handicap og dennes eventuelle forældremyndighedsindehavere eller værge.

En statusrapport er en skriftlig orientering i rapportform til kommunalbestyrelse fra døgntilbuddet. Der er givet hjemmel til nærmere bestemmelser om form og indhold for statusrapporterne for personer med handicap, der har ophold på et døgntilbud.

Herudover er kommunalbestyrelsen efter forslaget § 60 pålagt at træffe afgørelse om ændringer af støtte, når støtten ikke længere dækker personens behov. Kommunalbestyrelsen skal, inden den træffer en sådan afgørelse, have afholdt samtale med personen med handicap og dennes forældremyndighedsindehavere eller eventuelle værge.

Forslaget indeholder således allerede krav om inddragelse og løbende opfølgning.

§ 26, stk. 4: Det bør uddybes, at omsorgsgivere også er støttepersoner, lærere eller andre relevante aktører

Svar: Ikke indarbejdet.

Der skal i den konkrete situation tages stilling til, hvem omsorgsgivere for den enkelte person med handicap er.

§ 28, stk. 1: Døgntilbud skal til brug for kommunalbestyrelsens personrettede tilsyn efter § 60, stk. 1, orientere kommunalbestyrelsen i form af en statusrapport om personen med handicaps trivsel og udvikling set i relation til handleplanen, jf. § 26, og udviklingsplanen, jf. § 27. Døgntilbuddet skal informere kommunalbestyrelsen, så snart der er sket eller forventes at ske væsentlige ændringer i personens sundhedsforhold eller sociale forhold.

Forældre/Værger bør tilføjes.

Svar: Ikke indarbejdet.

Statusrapporterne er ment som et redskab til kommunalbestyrelserne, således at disse løbende kan vurdere, om der skal foretages ændringer i personen med handicaps handle- og udviklingsplaner. Såfremt dette er tilfældet, vil der skulle laves en revidering af handleplanen, hvor personen med handicap samt dennes eventuelle forældremyndighedsindehavere eller eventuelle værge vil blive inddraget i arbejdet.

En statusrapport skal ligeledes udleveres af kommunalbestyrelsen i henhold til reglerne om aktindsigt, såfremt forældremyndighedsindehaverene eller værgerne ønsker en kopi af denne rapport.

Kapitel 8: Støttemuligheder

§ 42 (§ 41, stk.3): Der mangler mulighed i forslaget for, at aflastning også kan være af timers varighed.

Svar: Ikke indarbejdet.

§ 42 (nu § 41) pålægger kommunalbestyrelsen at tilbyde aflastningsophold for en person med handicap, hvis daglige omsorg varetages af forældrene eller øvrige pårørende i eget hjem. Det følger heraf, at personen med handicap sendes på et ophold på f. eks. døgntilbud, således at de pårørende kan restituere sig. Da der er tale om, at personen med handicap skal tage ophold på et døgntilbud eller i en plejefamilie, giver det ikke mening at operere med ophold af timers varighed. Det vil derimod give mening at give støtte i form af en støtteperson i et antal timer, således at eksempelvis forældrene eller ægtefællen kan forlade hjemmet og restituere sig, deltage i fritidsaktiviteter, foretage indkøb eller lignende.

§ 43, stk. 1 (Nu § 42, stk.1): Støttepersonen er vel ikke kun til støtte i eget hjem, men også til daglige gøremål, f.eks støtte i daginstitution, støtte under uddannelse etc.

Svar: Delvis indarbejdet.

Støttepersonens opgaver kan f.eks. være optræning til selv at sørge for personlig hygiejne, påklædning, indkøb, madlavning, økonomi, kontakt med kommunen, beskæftigelse, fritid, kontakt med familie og venner. Støttepersonens opgaver er at udføre opgaverne sammen med personen med handicap eller ved at vejlede personen, mens personen med handicap selv udfører opgaverne.

Støttepersonens opgaver er således ikke fysisk begrænset til at foregå i hjemmet hos personen med handicap, men kan udføres i forretninger, på en arbejdsplads, ude i naturen. Opregningen er ikke udtømmende.

Støttepersoner til daginstitutioner, støtte under uddannelse etc. er ikke dækket af nærværende forslag. Støtten hertil reguleres under uddannelseslovgivningen, som hører under et andet ressortdepartement.

Kapitel 12: Besøgsrejser

§ 55:

Det findes yderst betænkeligt og direkte diskriminerende, at man, i forbindelse med tildeling af besøgsrejser, kun vil betale for én besøgsrejse hvert 2. år, hvis man har haft ophold i døgntilbud i mere end 10 år, fra det fyldte 18. år. Ingen ønsker at forlade sin familie og sit hjemsted, og ingen familier ønsker at deres pårørende flytter væk. Hvis man er blevet flyttet til en anden by, skyldes det jo, at der ikke har været mulighed for at oprette et forsvarligt tilbud på ens hjemsted.

Dette skal ses i lyset af, at en stor del af de handicappede, der er anbragt uden for deres hjemsted, stadigvæk, også efter det fyldte 29. år, må anses for at være kraftigt tilknyttet deres hjemsted, i form af til dels familiære forhold, og til dels den tilknytning der hidtil har været gennem deres hidtidige opvækst.

Selvom handicappede, der er anbragt i døgntilbud, må anses for i ét eller andet omfang at knytte bånd til andre beboere og evt. ansatte, er dette ikke at betragte som, at de har familiære relationer til disse personer. Ydermere sker der jævnligt en udskiftning af personale på bostederne, hvorfor det ikke kan betegnes som værende tætte bånd, der knyttes mellem beboeren og personalet.

Alt andet lige er det helt afgørende, at man skal forsøge at bevare og styrke de familiære bånd så meget som muligt, da dette er endnu mere vigtigt for en handicappet, der anbringes langt fra sin familie i dagligdagen.

Flere af de anbragte handicappede er ikke alderssvarende, og for dem er det endnu mere vigtigt at bevare båndene til deres nærmeste familie, da de har samværet på hjemstedet som en fast holdepunkt i en verden, hvor de måske føler sig overhørt, da de ikke kan give udtryk for deres følelser og ønsker.

For dem er det derfor endnu mere vigtigt, at de mindst én gang om året kan komme til det sted, de er opvokset inden anbringelsesstedet, for at være sammen med familien, der kender dem og forstår dem.

Tilkendegivelser fra ledsagere, der følger handicappede på disse besøgsrejser, kan gang på gang fortælle om den forandring, rejsen giver hos den handicappede, i form af glæde og en anderledes ro, som ikke er at spore i dagligdagen på bostedet.

At reducere antallet af besøgsrejser, til én hvert andet år, efter det fyldte 29. år vil være at handle direkte mod FNs Handicapkonvention, som Selvstyret ellers siger, at de bygger deres handicaplovgivning op om.

Og set i lyset af at det offentlige selv har truffet valg om anbringelserne, må det derfor også være det offentlige, der sikrer at de anbragte til stadighed har mulighed for at bevare kontakten til det sted de kommer fra, i form af besøgsrejser til familien, og ikke kun familien der skal rejse til bostedet, for at være sammen med et anbragt familiemedlem.

Et ophold, sammen med familien, ved bostedet giver ikke samme, nære kontakt som i de rammer, hvor alle har haft en fælles hverdag, og fælles erindringer om fra tidligere.

Og det er ydermere de færreste handicappede, der er på pension, der selv har mulighed for at betale en årlig besøgsrejse, med ledsagere, især hvis de er anbragt i Danmark.

Svar: Ikke indarbejdet.

Baggrunden for bestemmelsen er, at personer med et langvarigt ophold over tid må antages at få en sådan tilknytning til personerne og beboerne på døgn tilbuddet, at tilknytningen til

hjemstedet formindskes. Det er dog med bestemmelsen givet mulighed for, at der kan bevares en vis tilknytning til hjemstedet, såfremt personen fortsat ønsker dette.

§ 56 (nu § 57):

Der bør ikke være begrænset antal besøgsrejser i forbindelse med nære pårørendes sygdom, død og begravelse.

Svar: Det er specificeret i bemærkningerne, at der kan ydes en rejse for hver indtruffet begivenhed. Det vil sige, at der kan ydes en rejse for eksempel i forbindelse med sygdommens konstatering og endnu en rejse, såfremt vedkommende efterfølgende dør af sygdommen og skal begravnes.

Kapitel 18: Klage

§ 72, stk. 2 og 3 (nu §75): Det landsdækkende handicapcenter kan risikere at få en dobbeltrolle på denne måde.

Svar: Det Landsdækkende Handicapcenter kan alene rådgive og vejlede om klage Til Det Sociale Ankenævn. Henset til at Det Landsdækkende Handicapcenter ikke træffer afgørelser, vil der ikke være tale om en dobbeltrolle efter denne bestemmelse. Bestemmelsens stk. 3 er udgået efter ønske fra det Sociale Ankenævn.

17. Departementet for Finanser:

Administrative konsekvenser

Lovforslaget giver kommunerne en lang række forpligtelser, som kræver, at kommunerne opruster deres forvaltning både på kvalitet og på kvantitet. Departementet for Finanser(AN) er ikke sikker på, hvorvidt dette er praktisk muligt. Departementet for Sociale Anliggender og Justitsvæsenens egne tilsyn af kommunerne på børne- og ungeområdet har vist, at den kommunale forvaltning mange steder var af meget svingende kvalitet og ofte manglende kapacitet.

Derfor kan det formodes, at den kommunale forvaltning på handicapområdet også har nogle problemer. Lovforslagets forpligtelser til kommunerne kan i praksis vise sig umulige for kommunerne at leve op til, særligt på kortere sigt.

Lovforslaget og de tilhørende bemærkninger synes ikke at forholde sig til denne problemstilling.

Svar: Erfaringerne fra implementeringen af Inatsisartutlov om støtte til børn har vist, at det gennem en målrettet uddannelses- og vejledningsindsats har været muligt at løfte det kvalitative niveau i sagsbehandlingen. Der skal derfor også på handicapområdet i forbindelse med forslagens implementering gennemføres en massiv uddannelses- og

vejledningsindsats i kommunerne. Lovens sene ikrafttrædelsestidspunkt skal også ses i lyset heraf.

Ressourcerne i kommunerne

KORA har opgjort i sin rapport om inkorporering af FN's børnekonvention, at der ca. er mellem 80 til 120 sager pr. sagsbehandler på børne- og ungeområdet. KORA finder samtidig, at kun ca. halvdelen af medarbejderne under overenskomsten 'Forebyggelseskonsulenter og socialrådgivere' har en professionsbachelor eller derover. Man må formode, at dette er ikke anderledes på handicapområdet. Derfor kan det vise sig ikke at være muligt for kommunerne at leve op til forpligtelserne i lovforslaget, da de simpelthen ikke kan skaffe sig de rigtige medarbejdere.

Lovforslaget og de tilhørende bemærkninger synes ikke at forholde sig til denne problemstilling.

Svar: Se bemærkningerne ovenfor.

Bisiddere

Lovforslaget forpligter kommunerne til, at tilbyde personer med handicap en bisidder. Det vurderes i bemærkningerne, at ca. 700 personer med handicap har brug for en bisidder. Det vurderes af AN at være en omfattende opgave for kommunerne at finde kvalificerede bisiddere i fornødent omfang.

Lovforslaget og de tilhørende bemærkninger synes ikke at forholde sig til denne problemstilling.

Svar: Etablering af en bisidderordning efter § 24 giver hjemmel til, at kommunalbestyrelsen i visse opregnede situationer skal tilbyde en person med handicap en bisidder. Der er altså tale om tidsafgrænsede opgaver for bisidderen, ligesom der er tale om en afgrænsning af personkredsen, som kan få denne støtte. Der er intet til hinder for, at en bisidder har flere personer med handicap som vedkommende giver støtte til.

Overvejelser om mulig indfasning af loven

AN ser lovforslaget som meget ambitiøst, og et som stiller store krav til kommunernes medarbejdere. I den nuværende situation har kommunerne store problemer med at skaffe kvalificeret personale, som bl.a. KORA har vist i sin rapport om inkorporering af FN's børnekonvention. I Grønland er der generelt mangel på uddannet arbejdskraft, og derfor formodes det, at kommunerne vil have det svært med at skaffe den kvalitets arbejdskraft, som lovforslaget forudsætter. Derfor kunne det overvejes at sætte loven gradvist i kraft, så kommunerne har tid til at opbygge den faglighed, som loven kræver.

Svar: Ikke indarbejdet, lovens ikrafttrædelses dato er i forvejen fastsat til 1. januar 2020 for at sikre en så god implementering så mulig.

Mange udgifter til administration

Rigtig mange af udgifterne til loven går til øget administration. Følgende udgifter i lovforslaget må i høj grad betragtes som udgifter til administration: Administrative konsekvenser generelt, Handicapråd, handicappolitikker og kvalitetsstandarder, Styrket tilsyn og Administrative merudgifter til implementering og opfølgning. Dette er udgifter på mellem 9,75 til 10,25 mio. kr. årligt, eller omkring 40 % af udgifterne til loven. Derudover er der merudgifter til udmøntning af loven ved bekendtgørelser og udgifter til Det Landsdækkende Handicapcenter, hvor AN er tvivl om, hvorvidt disse helt eller delvist er udgifter til administration.

Der er et generelt politisk ønske om at nedbringe det offentliges udgifter til administration, så udgifter til administration ses helst så lave som muligt. Det ses ikke ud af lovforslaget og de tilhørende bemærkninger, hvordan der er søgt taget højde for dette politiske mål.

Svar: Der peges på, at der afsættes administrative midler til handicapråd og handicappolitikker. Det er ikke korrekt, jf. også bemærkningerne. I forbindelse med evalueringen af udlægningen af handicapområdet i 2014-2015 blev kommunerne spurgt, om man havde etableret handicapråd, og om man havde formuleret en handicappolitik. Kommunerne svarede samstemmende ja til spørgsmålet. Kommunerne har således, allerede inden forslaget til ny handicaplov er forelagt til behandling i Inatsisartut, kunnet se nødvendigheden og fordelene af at etablere et handicapråd og at formulere en handicappolitik. Området er derfor ikke medtaget som et merudgiftsområde. Generelt er der behov for at løfte standarden for sagsbehandlingen i kommunerne. På en lang række områder efterlever kommunerne ikke handicapkonventionens standarder. Der er derfor afsat ekstra ressourcer til sagsbehandling m.m. på handicapområdet; ressourcer der skal være med til at sikre, at personer med handicap kan leve et værdigt liv med den hjælp og støtte, de har behov for. Samtidig er der afsat ressourcer til implementering, herunder til de helt nødvendige kurser, uddannelsesprogrammer m.v. Herudover må det forudses, at der må prioriteres midler fra puljen til efter- og videreuddannelse af kommunalt ansatte inden for handicapområdet for at sikre det fornødne løft. Erfaringerne med børnestøtteleven har endvidere vist, at der er behov for løbende opfølgning på handicaplovens implementering i en overgangsperiode.

De ekstra administrative ressourcer er derfor helt nødvendige for at sikre, at alle borgere med et handicap kan leve et værdigt liv med den støtte, der er nødvendig.

Færre døgnanbringelser

Lovforslagets mål er, at der skal være færre døgnanbringelser. Dette mål er AN enig i. De

økonomiske konsekvenser og virkninger af færre døgnanbringelser, som forventes at følge heraf, bør ligeledes fremgå af forslaget.

Svar: Det er ikke på nuværende tidspunkt muligt at lave en kvalificeret beregning af den forventede besparelse. Sigtet med lovforslaget er ikke at spare økonomisk på området. Derimod er sigtet at sikre en bedre livskvalitet og øgede mulighed for et værdigt liv for den enkelte person med handicap, jf FN's handicapkonventions Præambel og artikel 1. Endelig er sigtet tillige at opnå en bedre ressourceanvendelse på handicapområdet.

Sektorplaner

§ 21 taler om, at der skal udarbejdes en landsdækkende strategi for døgninstitutionsområdet. Her menes der vel en sektorplan? Derfor opfordres der til at bruge ordet sektorplan. AN ser gerne, at det nævnes, hvornår denne forventes at foreligge.

Svar: Ikke indarbejdet.

Den landsdækkende strategi skal afdække de behov, som personer med handicap har, med henblik på at kunne specialisere og udvikle støtten på botilbuddene. Der er således ikke tale om en sektorplan, men en rullende strategi på området.

Statistik

AN finder det relevant, at kommunerne skal forpligtes til at registrere passende detaljerede oplysninger på personniveau om personer med handicap i det system, der er stillet til rådighed. Disse krav kunne med fordel laves i en bekendtgørelse med hjemmel i § 71.

Svar: Bemærkningen er taget til efterretning og vil indgå i det kommende arbejde med implementeringen af forslaget, herunder udarbejdelse af bekendtgørelser.

18. Institut for menneskerettigheder:

HØRINGSSVAR:

Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet har ved email af 4. oktober 2018 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til Inatsisartutlov nr. xx af xx. xxx 2019 om støtte til personer med handicap.

Instituttet afgav den 22. august 2017 høringssvar til det oprindelige forslag til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap (EM 2017), der bortfaldt på grund af udskrivelse af valg. Med henvisning til dette høringssvar, der vedlægges som bilag, har instituttet følgende bemærkninger og anbefalinger vedrørende det foreliggende udkast.

Instituttet finder overordnet, at nærværende udkast til lovforslag indeholder en række vigtige forbedringer. Instituttet finder det blandt andet positivt, at retten til en række ydelser efter

udkastet til lovforslag ikke længere er betinget af, at ansøgeren er under alderspensionsalderen.

EVALUERING

Instituttets anbefaling om at indføre en evalueringsbestemmelse i lovforslaget er ikke imødekommet. Som begrundelse herfor har Departementet for Sociale Anliggender og Justitsområdet i sit høringsnotat vedrørende det oprindelige lovudkast henvist til, at kommunalbestyrelserne forpligtes til at fremsende statistiske oplysninger efter anmodning fra Naalakkersuisut.

Det følger af udkastets almindelige bemærkninger, at Naalakkersuisut finder, at gennemførelse af FN's Handicapkonvention skal være et bærende element for forslaget til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap. Instituttet bemærker, at virkeliggørelsen af handicapkonventionens formål og de enkelte rettigheder er en gradvis proces, som staten løbende skal arbejde for. En fuldstændig gennemførelse af handicapkonventionen kræver blandt andet, at staten løbende holder øje med, hvorvidt national lovgivning og praksis sikrer og respekterer personer med handicaps rettigheder, også i lyset af den generelle samfundsudvikling.

På den baggrund er det instituttets opfattelse, at Naalakkersuisut bør følge implementeringen af loven om støtte til personer med handicap nøje.

- Instituttet fastholder derfor sin anbefaling om, at der i lovforslaget indsættes en bestemmelse om, at loven efter et vist antal år skal evalueres med henblik på en eventuel revision.

Svar: Ikke indarbejdet.

Der er etableret en Handicaptalsmandsinstitution ved Inatsisartutlov nr. 1 af 29.maj 2017. Handicaptalsmandens opgaver består i at sikre og fremme rettigheder og interesser for personer med handicap samt rette fokus på og informere om vilkår i samfundet for personer med handicap. Endvidere har handicaptalsmanden til opgave at udarbejde en skriftlig beretning om sin virksomhed og offentliggøre denne samt sende denne til Naalakkersuisut, Inatsisartut og kommunerne.

Herudover er kommunalbestyrelserne i henhold til forslagets § 76 forpligtet til at fremsende statistiske oplysninger efter anmodning til Naalakkersuisut. Der vil blive fastsat videre regler herom i bekendtgørelsesform.

På baggrund af ovenstående finder departementet det ikke nødvendigt at indsætte en evalueringsbestemmelse.

STØTTET BESLUTNINGSTAGNING OG PERSONER UNDER VÆRGEMÅL

Instituttet har noteret sig, at der i udkastets § 3, stk. 3, er indsat en bestemmelse om, at der i

alle forhold vedrørende personer med handicap så vidt muligt skal tages hensyn til personens egne synspunkter med behørig hensyntagen til personens funktionsevne og udviklingsmæssige niveau. Det fremgår af høringsnotatet vedrørende det oprindelige udkast til lovforslag, at indsættelsen af denne bestemmelse har været foranlediget af instituttets anbefaling angående støttet beslutningstagning.

Efter instituttets opfattelse er bestemmelsen i udkastets § 3, stk. 3, imidlertid ikke sammenfaldende med et princip om støttet beslutningstagning. Princippet om støttet beslutningstagning indebærer ikke alene, at der tages hensyn til personens funktionsevne og udviklingsmæssige niveau, men også at personer, der har brug for hjælp og støtte til at træffe egne valg, modtager den nødvendige støtte hertil. Instituttet bemærker, at selvbestemmelse, herunder retten til at træffe såvel store som små beslutninger for sig selv, er et grundlæggende princip for handicapkonventionen, jf. konventionens artikel 3. Instituttet anser det derfor for vigtigt, at princippet om støttet beslutningstagning fremgår udtrykkeligt af udkastet til lovforslag, der efter sin vedtagelse vil have karakter af en hovedlov på handicapområdet.

- Instituttet fastholder sin anbefaling om, at de bestemmelser i lovforslaget, hvorefter en værge kan træffe beslutning på vegne af en person med handicap, suppleres med et princip om støttet beslutningstagning, således at det sikres, at personens vilje og præferencer i videst muligt omfang afdækkes og respekteres.

Svar: Ikke indarbejdet.

Forslagets øvrige bestemmelser skal fortolkes i lyset af det formål og de hensigter, som er beskrevet i kapitel 1. Kommunalbestyrelserne er forpligtet til bedst muligt at inddrage personen med handicaps synspunkter i deres arbejde i henhold til forslaget til Inatsisartutlov.

DET LANDSDÆKKENDE HANDICAPCENTER OG HANDICAPTALSMANDEN
Instituttet har noteret sig, at udkastet til lovforslag og forslagets bemærkninger fortsat ikke nævner den nye handicaptalsmandsinstitution, herunder hvilken rolle og beføjelser Handicaptalsmanden forventes at have i forhold til Det Landsdækkende Handicapcenter.

Efter instituttets opfattelse er der et vist overlap mellem de oplistede opgaver for Det Landsdækkende Handicapcenter i udkastets § 11 og opgavebeskrivelsen i handicaptalsmandslovens § 4, jf. Inatsisartutlov nr. 1 af 29 maj 2017, herunder særligt for så vidt angår opgaver omkring rådgivning og vejledning om spørgsmål vedrørende vilkår, rettigheder og klageadgang. Det fremgår ikke klart af hverken udkastet eller handicaptalsmandsloven, hvordan grænsen skal trækkes mellem de opgaver, der skal varetages af selvstyrets handicapcenter og de opgaver, der skal varetages af den politisk uafhængige talsmand.

Instituttet finder det positivt, at der er kommet flere aktører på handicapområdet, men med to offentligt etablerede instanser på samme område bør der være klarhed over

opgavefordelingen.

- Institutet fastholder sin anbefaling om, at det i udkastet til lovforslag og forslagens bemærkninger præciseres, hvilken rolle handicaptalsmandsinstitutionen forventes at have i forhold til de opgaver, som det landsdækkende handicapcenter skal løfte.

Svar: Indarbejdet.

Der er i bemærkningerne lavet en uddybende beskrivelse af muligheden for at søge rådgivning om klagemuligheder hos såvel Handicaptalsmanden som det Landsdækkende Handicapcenter.

19. Kommuneqarfik Sermersooq:

Hermed fremsendes Kommuneqarfik Sermersooqs administrative høringssvar suppleret med følgende politiske tilkendegivelser:

Vi finder det vigtigt at styrke rettighederne for personer med handicap. Samtidig er det relevant at gøre opmærksom på, at lovforslagets høje ambitionsniveau kræver ganske betydelige ressourcer i kommunerne, herunder tilstrækkeligt kvalificeret personale, som det er tvivlsomt kan være tilstede ved lovens forventede ikrafttræden, selv med de bedste intentioner om effektiv implementering og efterlevelse.

Vi så gerne, at lovforslaget blev fremtidssikret ved at tage hensyn til kommunernes mulige overtagelse af døgninstitutionsområdet for at skabe bedre overensstemmelse mellem beslutningskompetence, behovsvurdering, effektiv udnyttelse af kapacitet, udvikling af området og økonomisk ansvar.

For at sikre en tilstrækkelig udvikling af området foreslår vi, at Selvtværet og kommunerne deler det økonomiske ansvar ved etablering af nye botilbud til personer med handicap, så vi i fællesskab kan hjælpe borgerne så tæt på deres hjemsted som overhovedet muligt.

Svar: Ikke indarbejdet.

Forslaget overlades til behandling i de videre drøftelser mellem Naalakkersuisut og kommunerne.

Kommuneqarfik Sermersooq har følgende bemærkninger til lovforslaget:

Kapitel 1. Indledende bestemmelser

Vi vil foreslå, at det fremgår direkte af loven, at inatsisartutloven er subsidiær i forhold til den øvrige lovgivning fremfor, at dette udsagn er gemt væk i bemærkningerne til § 51, stk. 1.

Svar: Ikke indarbejdet.

Om en bestemmelse er subsidiær i forhold til anden lovgivning vil altid være afhængig af en konkret vurdering. Dette betyder bl.a., at såfremt der kan ydes støtte efter

uddannelseslovgivningen til et ophold på en specialefterskole, skal støtten ydes efter uddannelseslovgivningen og ikke efter § 51. For at undgå misforståelser er "resten af Inatsisartutloven" udgået af bemærkninger til § 50 (nu § 51).

Kapitel 2. Kompetence og ansvar

§ 10, stk. 1. Bestemmelsen omformuleres til: "Naalakkersuisut eller et fælleskommunalt samarbejde skal drive et centralt visitationssystem (Det centrale visitationssystem). Begrundelsen er, at der pågår drøftelser om kommunernes mulige overtagelse af døgninstitutionsområdet.

Svar: Ikke indarbejdet.

Henset til, at der alene pågår drøftelser, og forholdet ikke er afklaret, er forslaget ikke indarbejdet.

§ 11, stk. 1, nr. 7. § 59, stk. 2, (nu § 61, stk. 2) ændres til § 59, stk. 3, (nu § 61, stk. 4) for at rette en henvisningsfejl.

Svar: Indarbejdet

Henvisningen er ændret til § 61, stk. 4.

Kapitel 3. Oprettelse og drift af botilbud

§ 18, stk. 1. Bestemmelsen omformuleres til: "Naalakkersuisut eller kommunerne hver for sig eller i fællesskab kan oprette, drive og nedlægge døgntilbud for personer med handicap, herunder sikrede døgntilbud." Bestemmelsen tager herefter højde for kommunernes mulige overtagelse af døgninstitutionsområdet.

Svar: Ikke indarbejdet.

Se bemærkninger til § 10, stk. 1.

Kap. 4. Sagsbehandlingsregler

Der kræves betydelige sagsbehandlingsressourcer for at leve op til kravene. I tilknytning hertil finder vi, at lovforslaget er underfinansieret med hensyn til beregningen af de økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

Svar: Kommunerne tilføres med lovforslaget ganske betydelige yderligere ressourcer til dækning af de merudgifter, lovforslaget giver anledning til. Det er ikke vurderingen, at kommunerne i den forbindelse bliver underkompenseret.

§ 24. Med hensyn til bisidderordning er det en erfaring med de gældende ordninger, at der mangler personer hertil, selv i de større byer.

Svar: Bemærkningen vil indgå i det kommende arbejde med implementeringen af loven.

§ 25, stk. 7. § 38, stk. 3, ændres til § 38, stk. 4, til rettelse af en henvisningsfejl.

Svar: Indarbejdet, henvisningen rettet til stk. 4.

Kap. 5. Underretning.

Bestemmelserne tvinger kommunerne til at implementere et stort underretningsapparat, som erfaringerne fra børneområdet viser, vil være ressourcetungt. Henset til, at målgruppen også består af voksne, myndige personer, bør det vurderes, om bestemmelserne er proportionale sammenlignet med børneområdet, hvor bestemmelserne er hentet fra. Også her finder vi, at lovforslaget er underfinansieret med hensyn til beregningen af de økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige.

Svar: Kommunerne tilføres med forslaget ganske betydelige yderligere ressourcer til dækning af de merudgifter, som forslaget giver anledning til, herunder ganske betydelige midler til administrative ressourcer. Det er ikke vurderingen, at kommunerne i den forbindelse bliver underkompenseret.

Kap. 8. Støttemuligheder

§ 43 (nu § 42). Bestemmelsen om støttepersoner synes alene møntet på voksne personer, mens støttepersoner til børn henvises til hjemmel efter børnestøtteloven. Det bliver en balancegang at skelne mellem ledsagere og støttepersoner.

Svar: Forskellen mellem en ledsager og en støtteperson er, at støttepersonen ikke blot ledsager, men yder en socialpædagogisk indsats.

En del af støttepersonens opgave vil være ledsagelse til for eksempel kulturelle arrangementer eller på indkøb, men støttepersonen skal herudover yde en socialpædagogisk indsats i forbindelse med ledsagelsen.

Støtte i form af en støtteperson vil derfor ydes, når personen med handicap har et behov for socialpædagogisk støtte og ikke kun et behov for ledsagelse.

Støttepersonens opgaver er beskrevet i bestemmelsens stk. 2 samt i bemærkningerne hertil.

kap. 12. Besøgsrejser

Der er under behandlingen af lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige ikke taget hensyn til, at antallet af besøgsrejser, der gives hjemmel til vil stige, herunder at flere pårørende vil kunne komme i betragtning til en besøgsrejse. De økonomiske konsekvenser af denne del af forslaget er således underfinansieret.

Svar: Indarbejdet

I forslagets kapitel 12, § 55, beskrives retten til besøgsrejser for handicappede børn anbragt på døgninstitution uden for personens hjemsted. Børn mellem 0-18 år har i udgangspunktet

ret til 2 besøgsrejser årligt. Med forslaget udvides retten til besøgsrejser med yderligere 1 besøgsrejse, såfremt det vurderes at være nødvendigt for at opretholde kontakten mellem barnet og forældremyndighedsindehaveren. Det skønnes, at cirka 30 ud af de ca. 50 anbragte børn med handicap årligt vil gøre brug af den yderligere rejse. Ikke alle vil have behov for at gøre brug af rejsen, idet en del forældremyndighedsindehavere har bopæl i samme by som institutionen. Det vurderes, at samtlige besøgsrejsende vil have behov for medfølgende ledsager. Den udvidede ret til besøgsrejser vil medføre en kommunal merudgift på 1 million kr. til rejse- og opholdsudgifter for barnet og ledsager.

Kap. 13. Kistetransport

Af forslaget fremgår, at kommunalbestyrelsen kan yde støtte til hel eller delvis dækning af udgifter til kistetransport, når personer, der er omfattet af § 65, dør under deres ophold uden for hjemstedet. Der er modsat den øvrige sociallovgivning ikke nogen geografisk begrænsning til, at hjemlen til betaling af kistetransport alene gælder inden for Grønland. Også på dette område er de økonomiske konsekvenser af forslaget således underfinansieret.

Svar: Om der skal ydes hel eller delvis dækning vil altid bero på en konkret kommunal vurdering, hvori bl.a. de pårørendes tilknytning til afdøde og de pårørendes personlige økonomi forventes at komme i betragtning. Det skal bemærkes, at der tale om en bestemmelse, der overlader skønnet til en kommunal vurdering. Det forventes, at gældende praksis i kommunerne videreføres.

Kap. 16. Handicapråd, handicappolitik og kvalitetsstandarder

Da vi har erfaringer med området, gør vi opmærksom på, at forpligtelserne er mere ressourcetunge end det umiddelbart skønnes.

Svar: I forbindelse med, at der i 2014-2015 blev gennemført en evaluering af udlægningen af handicapområdet til kommunerne, blev kommunerne spurgt, om de havde et handicapråd, og om de havde en handicappolitik. Alle kommuner svarede bekræftende; at der var etableret handicapråd, samt at kommunen havde en handicappolitik. En kommune bemærkede dog, at man var i gang med at lave en ny handicappolitik. Det er derfor vurderet, at der på dette område ikke vil være tale om merudgifter. Til udvikling af kvalitetsstandarder er der afsat samlet, hvad der svarer til 3 årsværk, da der ikke er tale om en løbende driftsopgave, men en udviklingsopgave.

Kap. 17. Finansiering

Vi foreslår, at det af § 67, stk. 2 (nu § 72, stk. 2) fremgår, at "Naalakkersuisut eller en eller flere kommuner i fællesskab afholder de udgifter, der er forbundet med oprettelsen og driften af døgntilbud i henhold til denne Inatsisartutlov." Vi foreslår en finansieringsmodel, hvor Naalakkersuisut kan give et etableringstilskud på 50 % til oprettelsen af bo- eller døgntilbud som incitament til en bedre forsyningssikkerhed med botilbud i kommunerne

Svar: Ikke indarbejdet.

Der lægges med forslaget ikke op til en ændring af ansvaret for at tilvejebringe og drifte de nødvendige døgntilbud til personer med handicap.

§ 69, stk. 2. (nu § 74, stk. 2) Vi foreslår, at bestemmelsen omformuleres til:

"Takstfastsættelsen offentliggøres af Naalakkersuisut eller kommunerne hvert år opgjort den 1. januar."

Svar: Ikke indarbejdet.

Henset til at det alene er Naalakkersuisut, der driver døgntilbud for personer med handicap, findes det naturligt, at det er Naalakkersuisut, der skal forestå offentliggørelsen af egne takster.

Handicaprådet i Kommuneqarfik Sermersooq har endvidere følgende bemærkninger:

Generelle bemærkninger

Handicaprådet anerkender og støtter forvaltningernes holdning om, at det er vigtigt at styrke rettighederne for personer med handicap. Derudover vil Handicaprådet gøre opmærksom på, at lovforslagets ambitionsniveau er meget høj, og der bør tages højde for kommunernes evne og mulighed for at kunne efterleve loven i forbindelse med implementeringen.

Handicaprådet mener i den anledning, at såfremt loven implementeres samlet på én gang, vil det skabe eller medvirke til at højne risikoen for konflikter mellem kommunerne og de handicappede og pårørende.

Sådanne konflikter er belastende for alle parter og kan resultere i afmagt, angst, ængstelse, vrede og andre negativt ladede følelser.

Svar: Forslaget til Inatsisartutlov er først sat til at træde i kraft 1. januar 2020. Denne ikrafttrædelsesdato er fastsat af hensyn til udarbejdelse af bekendtgørelser og vejledninger samt gennemførelse af kurser for sagsbehandlere i kommunerne på handicapområdet, således at fagpersonalet er bekendt med den nye lovgivning, når loven træder i kraft. Det er således hensigten, at dette skal sikre en god overgang fra de gældende regler i Landstingsforordning for støtte til personer med vidtgående handicap til indeværende regelsæt, ved at give de omfattede parter tid til at tilpasse sig det nye regelsæt, samt udarbejde de nødvendige vejledninger med videre.

Handicaprådet anerkender og støtter forvaltningernes holdning om, at lovforslaget bør fremtidssikres, herunder på kommunernes mulige overtagelse af døgninstitutionsområdet. Det er vores holdning, at den nuværende praksis på døgninstitutionsområdet trænger til en gennemgribende reformering, således risikoen for at de handicappede og de pårørende presses til, at den handicappede flyttes væk fra sin hjemby og sociale grundlag for at blive

anbragt i en døgninstitution i en anden grønlandsk by eller uden for Grønland. Det betragter Handicaprådet som værende i strid med handicapkonventionen for alles vedkommende og Børnestøtteloven, når den ramte er under 18 år. Denne nuværende ordning belaster den handicappede selv og dennes pårørende psykisk kraftigt, hvilket har betydelig negativ effekt på flere forskellige måder.

Svar: Henset til at der ikke er nogen konkrete planer for kommunernes mulige overtagelse af døgninstitutionsområdet, er forslaget ikke indarbejdet.

Handicaprådet i Kommuneqarfik Sermersooq har følgende bemærkninger til lovforslaget:

Kap. 1. Indledende bestemmelser

§ 5: Taksonomien (terminologien) "så vidt muligt" bør erstattes med "skal" i nybyggerier.

Svar: Ikke indarbejdet.

Udtrykket "så vidt muligt" er anvendt, fordi det ikke alle steder i Grønland er muligt uden uforholdsmæssigt store udgifter at gøre en eksisterende offentlig bygning eller facilitet tilgængelig for personer med handicap. I disse særlige tilfælde må kommunalbestyrelsen derfor løfte sin forpligtelse over for personer med handicap på anden vis, f.eks. ved at opsøge personen med handicap på dennes bopæl.

Der er i høringssvarene indkommet forslag om, at bygningsreglementet opdateres herom. Denne opfordring er videregivet til det ansvarlige departement.

Kap. 1. Indledende bestemmelser

§ 7, stk. 2: Kommunalbestyrelsen skal endvidere sørge for, at den støtte, der iværksættes efter denne Inatsisartutlov for barnet og eventuelt for barnets familie eller barnets omsorgsgivere, sættes i sammenhæng med den indsats, der iværksættes for den samme familie efter anden lovgivning". Handicaprådet anbefaler, at taksonomien (*terminologien*) ændres fra "eventuelt" vedrørende støtten til barnets familie eller omsorgsgivere til "skal". Det er handicaprådets holdning, at barnets familie, særligt forældre, har behov for at modtage den nødvendige støtte, herunder en psykologisk støtte og behandling.

Det er vigtigt i håndteringen af et handicappet barn, at forældrene og omsorgsgiverne magter opgaven, og det med at få et handicappet barn er en følelsesmæssig meget psykisk belastende virkelighed, som i mange tilfælde gør, at forældrene eller omsorgsgiverne brænder ud.

Handicaprådet anbefaler, at bestemmelsen skærpes til, at den nødvendige støtte over for barnets forældre, søskende og omsorgsgivere med flere skal tilbydes i alle tilfælde.

Svar: Ikke indarbejdet.

Lovens formål, og de hensigter som lovens bestemmelser skal fortolkes i lyset af, er fastsat i lovens kapitel 1 herunder § 7, stk. 2. Kapitlet fastslår Handicapkonventionens princip om, at personen med handicap fuldt ud kan nyde alle menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, således at disse kan være så selvhjulpne som muligt.

Fokus på forslaget for Inatsisartutloven er dermed personen med handicap. Loven giver dog i en række specifikke bestemmelser mulighed for, at pårørende kan modtage hjælp og støtte efter loven. Herunder bl.a. rådgivning efter §§ 11, stk. 1, nr. 1, og 37, stk. 1. Herudover pålægger forslaget Naalakkersuisut at fastsætte nærmere regler og kurser og undervisning, hvilket ligeledes vil omfatte de pårørende. For at tydeliggøre dette er der i forslagets § 45, stk. 1, nr. 9, indsat ”kurser og undervisning herunder til pårørende”.

Kap. 2. Kompetence og ansvar

§ 12, stk. 3: Handicaprådet ser bestemmelsen som en ikke ubetydelig rettighedsfratagelse fra forældremyndighedsindehaverne og rettens bestemmelse om værger, og [anbefaler i den anledning], at dette konkrete forslag kommer under en grundig afklarende juridisk vurdering. Baggrunden er, at Handicaprådet tvivler på, at betingelserne i Persondataloven overholdes, såfremt der gives personfølsomme oplysninger mellem kommunen og Det Landsdækkende Handicapcenter, uden samtykke eller ved nægtelse, under dække af hensynet til personens retssikkerhed, samt at det er med henblik på varetagelsen af personens interesser.

Med i vurderingen bør det inddrages, hvorvidt dette er en omgåelse af Grundlovens bestemmelser om den personlige frihed, Kriminallovens bestemmelser om frihedsberøvelse, samt bekendtgørelse om værgemål_m.m. Personens retssikkerhed bestemmes blandt andet af retsvæsenet under behandlingen af et værgemål, ligesom retten bestemmer værgeren eventuelle varetagelse af en rettighedsfrataget persons interesser, herunder økonomiske og/eller personlige interesser.

Svar: Bestemmelsens ordlyd vurderes at være i overensstemmelse med Landstingslov om sagsbehandling i den offentlige forvaltning (sagsbehandlingsloven) § 28 om videregivelse af oplysninger, samt §§ 6-8 i anordning nr. 1238 af 14. oktober 2016 om ikrafttræden for Grønland af lov om behandling af personoplysninger (persondataloven).

Herudover indeholder Inatsisartutlov om støtte til børn i § 13 en lignende bestemmelse, der giver kommunalbestyrelsen ret til at videregive oplysninger til Socialstyrelsen.

Bestemmelsen vurderes derfor ikke at være i strid med persondataloven eller grundloven.

Kap. 3. Oprettelse og drift af botilbud

§ 21: Høring af brugerne, forældremyndighedsindehavere, værger og interesseorganisationer bør høres i udarbejdelsen af strategien for udviklingen på døgninstitutionsområdet.

Svar: Delvist indarbejdet.

§ 31, stk. 3, er omformuleret således, at de relevante interesseorganisationer skal inddrages i udarbejdelse af strategien.

Kap. 4. Sagsbehandlingsregler

§ 23, stk. 3: "Samtalen kan dog finde sted uden forældremyndighedsindehaverene eller eventuelle værge, når hensynet til personen med handicap taler herfor". Bestemmelsen vil gælde på støtte-, døgntilbud-, samt ændring og ophør af støtte-områderne. Handicaprådet ser denne bestemmelse også som en ikke ubetydelig rettighedsfratagelse fra forældremyndighedsindehaverne samt værger. Handicaprådet anbefaler, at dette konkrete forslag også kommer under en grundig afklarende juridisk vurdering.

Baggrunden er blandt andet proportionaliteten i indgrebet, og hvorvidt dækket "hensynet til personen med handicap" er grundlag nok til en sådan rettighedsfratagelse fra forældremyndighedsindehavere og værger, eller om det er en omgåelse af Grundlovens bestemmelser omkring den personlige frihed, kriminallovens bestemmelser om frihedsberøvelse, samt bekendtgørelse om værgemål m.m.

Svar: Delvist indarbejdet.

Det vurderes ikke, at bestemmelsen krænker forældremyndighedsindehavernes eller værgens bestemmelsesret. Bestemmelsens stk. 3, 2. pkt., er dog uddybet, således at det klart fremgår, at der er tale om en undtagelsesbestemmelse, der kun anvendes i tilfælde, hvor det konkret vurderes at være i personen med handicaps interesse, at samtalen gennemføres uden forældremyndighedsindehavernes eller værgens deltagelse på baggrund af dennes opførsel.

Handicaprådet anbefaler på samme måde også en grundig afklarende juridisk vurdering i de andre forslag, der må betegnes som rettighedsfratagende i lovforslaget, herunder kap. 4, § 29, stk. 3, samt kap. 4, § 31, stk. 2.

Svar: Se besvarelsen til § 12, stk. 3.

§ 28: Handicaprådet anbefaler, at statusrapporten også gives til forældremyndighedsindehavere og eventuelle værger, da disse varetager personerne med handicaps personlige interesser og har beslutningskompetencen desangående.

Svar: Ikke indarbejdet.

Statusrapporterne er ment som et redskab til kommunalbestyrelserne, således at disse løbende kan vurdere, om der skal foretages ændringer i personen med handicaps handle- og udviklingsplaner. Såfremt dette er tilfældet, vil der skulle laves en revidering af handleplanen, hvor personen med handicap samt dennes eventuelle forældremyndighedsindehavere eller eventuelle værge vil blive inddraget i arbejdet.

En statusrapport skal ligeledes udleveres af kommunalbestyrelsen i henhold til reglerne om aktindsigt, såfremt forældremyndighedsindehaverene eller værgerne ønsker en kopi af denne rapport.

Kap. 6. Rådgivning og vejledning

§ 37: Eventuelle værger indarbejdes også på lige fod med pårørende.

Svar: Ikke indarbejdet.

En værge, som samtidig er pårørende til personen med handicap, vil være omfattet af formuleringen i § 37, stk. 1. En værge, som er en professionel værge, kan ikke anses for at være i målgruppen for § 37, stk. 1, og skal derfor ikke omfattes.

Kap. 12. Besøgsrejser

§ 55, stk. 5: Handicaprådet mener ikke, at det ikke er hensigtsmæssigt at betragte handicappede, der har været i døgntilbud i mere end 10 år efter det fyldte 18 år, som havende mindre behov. Det er rådets holdning, at behovet er individuelt, og således vil mange stadigvæk have behov for besøgsrejser hvert år og i nogle tilfælde flere gange. Handicaprådet anbefaler, at der gøres op med forskelsbehandlingen.

Svar: Ikke indarbejdet.

Baggrunden for bestemmelsen er, at personer med langvarige ophold over tid må antages at få en sådan tilknytning til personerne og beboerne på deres døgntilbud, at tilknytning til hjemstedet formindskes. Der er dog med bestemmelsen givet mulighed for, at der kan bevares en vis tilknytning til hjemstedet, såfremt personen ønsker det.

§ 56: Handicaprådet anbefaler, at det præciseres, at det for hvert stadie i forløbet drejer sig om en rejse. Et eksempel: Den handicappede rejser ved konstatering af en nær pårørendes alvorlige sygdom. Efter de 9 dage må den handicappede rejse retur. Såfremt den nære pårørende afgår ved døden efterfølgende, bør den handicappede få bevilget en ny rejse for at deltage i begravelsen.

Svar: Indarbejdet.

Det er specificeret i bemærkningerne, at der kan ydes en rejse for hver indtruffet begivenhed. Det vil sige, at der kan ydes en rejse for eksempel i forbindelse med sygdommens konstatering og endnu en rejse, såfremt vedkommende efterfølgende dør af sygdommen og skal begraves. En sådan efterfølgende rejse kan eventuel ske i form af en forlængelse af den påbegyndte rejse, hvis døden indtræder under besøget.

Kap. 16. Handicapråd, handicappolitik og kvalitetsstandarder

Ud over strategien nævnt under kap. 3, § 21, efterlyser Handicaprådet overordnet landsdækkende handicappolitik besluttet af Naalakkersuisut og som blandt andet fastsætter

rammerne for kommunernes handicappolitikker og deraf følgende strategier for, hvorledes handicappolitikkerne skal føres ud i livet.

Svar: Bemærkningen er taget til efterretning og vil indgå i Naalakkersuisuts videre implementering af FN's handicapkonvention.

Handicaprådet anbefaler, at et en-dørs-princip medtages i lovforslaget til gavn for de handicappede, forældremyndighedsindehaverne og værgerne, i stedet for, at de henvises fra den ene forvaltning til den anden. Det bør også overvejes, om en-dørs-princippet også skal gælde på tværs af sektorerne imellem sundhedsmyndighederne, kommunerne og departementerne.

Svar: Ikke indarbejdet.

Forslaget ligger uden for rammerne af indeværende forslag til Inatsisartutlov, idet en sådan ordning vil kræve, at der etableres en forvaltningsretlig enhed, som vil skulle forestå en koordinering mellem de sociale myndigheder, sundhedsvæsenet og skolevæsenet med videre.

Lovforslaget fokuserer meget på Naalakkersuisuts og kommunernes pligter og hjælpeforanstaltninger. Handicaprådet skal henlede opmærksomheden på, at indsatser og hjælpeforanstaltninger ikke alene gives af kommunerne. Generelt ser vi to store aktører på disse områder. Den ene er de kommunale myndigheder og den anden er sundhedsmyndighederne.

Handicaprådet efterlyser i de anledninger bestemmelser og rammesætning af sundhedsmyndighedernes opgaver og hjælpeforanstaltninger på handicapområdet. Særligt, når de handicappede ofte er sundhedsmæssigt svage og sårbare, hvor der er behov for lægefaglige indsatser og tildeling af hjælpeforanstaltninger over for de handicappede og disses pårørende.

Udredningsmuligheder behandles i lovforslaget nødtørftigt og ikke i tilstrækkelig grad. Handicaprådet efterlyser i den anledning nærmere rammer, der blandt andet beskriver ansvarsfordelingen på udredningsdelen.

Svar: Sundhedsmyndighedernes rolle fastsættes i sundhedslovgivningen og falder dermed uden for det ressortmæssige område i indeværende forslag til Inatsisartutlov. Såfremt der skal fastsættes særlige opgaver inden for handicapområdet, bør dette ske i sundhedslovgivningen. Forslagets § 3 pålægger dog kommunalbestyrelserne at tage hensyn til alle aspekter af personen og personens liv og derigennem sikre en koordineret, sammenhængende og helhedsorienteret støtte.